សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Université Royale de Droit et des Sciences Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

អង្គការអយ្យការក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ នៅសាលាដំបូង

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ ដល់ថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២

ស្រាវជ្រាវដោយ
និស្សិតឈ្មោះ កញ្ញា **ញ៉ិល ចន្ធា**
កញ្ញា **នូ ឌឹង**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
លោក **ជួន ម៉ុនធី**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**
ជំនាន់ទី ២៧ (អាហារូបករណ៍)

ឆ្នាំចូលរៀន ២០១៨
ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២២

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំទាំងពីររូបឈ្មោះ **នូ ឌីង** និង ឈ្មោះ **ញិល ចន្ធា** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ឆ្នាំទី ៤ ជំនាន់ទី ២៧ ក្រុម **L4B1** ក្នុងឆ្នាំសិក្សា ២០១៨~២០២២ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ។

យើងខ្ញុំទាំងពីររូបសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ

លោកឪពុកឈ្មោះ **វ៉ាន់ចាស នូ**, អ្នកម្តាយឈ្មោះ **ឌឿង យ៉ុយ** និង លោកឪពុកឈ្មោះ **ញិល យ៉ុន**, អ្នកម្តាយឈ្មោះ **ម៉ុក ស្រាន់** ។ កូនសូមអនុញ្ញាតសម្តែងនូវការរំលឹកដឹងគុណ ចំពោះលោកអ្នកមានគុណដ៏ធំធេងលើសលប់ដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបានរបស់លោកឪពុក និងអ្នកម្តាយដែលបានផ្តល់នូវកំណើត ហើយខិតខំថ្នាក់ថ្នមចិញ្ចឹមបីបាច់ ថែរក្សាកូនតាំងពីតូចរហូតដល់ធំដឹងក្តី និងព្រមទាំងបានផ្គត់ផ្គង់ទៅលើការសិក្សាទាំងសម្ភារៈសម្លៀកបំពាក់ និងថវិកា សម្រាប់ចំណាយទៅលើការសិក្សា តាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សា អនុវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ រហូតដល់បានរៀនចប់ថ្នាក់មហាវិទ្យាល័យថែមទៀតផង។ តាំងពីកូនកើតដឹងក្តី រហូតមកដល់ពេលនេះ គឺកូនតែងតែរស់នៅក្រោមការផ្គត់ផ្គង់របស់ឪពុកម្តាយនៅឡើយទេ មិនទាន់មានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការរស់នៅដោយពឹងផ្អែកទៅលើខ្លួនឯងទាំងស្រុងនោះទេ។ បន្ថែមលើសពីនេះទៅទៀត គឺលោកមានគុណទាំងពីរ គឺតែងតែ អប់រំទូន្មានប្រៀនប្រដៅបានផ្តល់នូវដំបូន្មានល្អៗ គឺបានជម្រុញលើកទឹកចិត្តកូនគ្រប់ពេលវេលា និងជួយថែរក្សាការពារកូនៗគ្រប់គ្នា ដោយអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្តរបស់លោកអ្នកមានគុណទាំងទ្វេ ដើម្បីចង់ឲ្យកូនក្លាយទៅជាមនុស្សដែលមានចំណេះ និងជំនាញជ្រៅជ្រះ មានសមត្ថភាពខ្ពស់ប្រកបទៅដោយ គុណធម៌ និងមានសុជីវធម៌ប្រពៃថ្លៃថ្លា។ ជាការពិតណាស់កូនៗពិតជាមិនអាចបំភ្លេចនូវគុណតម្លៃដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ និងថ្លៃថ្លា ដែលអ្នកមានគុណទាំងពីរបានផ្តល់ចំពោះកូនទាំងពីរបានឡើយ។

លើសពីនេះទៅទៀតក្រុមយើងខ្ញុំសូមថែងអំណរគុណ **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** ដែលបានផ្តល់អាហារូបករណ៍ ១០០% ដល់នាងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ក្នុងការសិក្សាបរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ ដែលមានរយៈពេល ៤ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ រហូតដល់បានជោគជ័យ។ ឆ្លៀតឱកាសនេះដែរ នាងខ្ញុំឈ្មោះ **នូ ឌីង** សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅទៅដល់អង្គការ CLEW (អង្គការអប់រំផ្នែកច្បាប់ដើម្បីស្ត្រីកម្ពុជា) ជាម្ចាស់ជំនួយ ដែលបានផ្តល់អាហារូបករណ៍ជាកន្លែងកន្លែងស្នាក់នៅ និងការចំណាយផ្សេងៗក្នុងការចាយវាយប្រចាំថ្ងៃផងដែរ។

ឯកឧត្តម លុយ ចណ្ណា សាកលវិទ្យាធិការ នៃសាកលវិទ្យាភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងសាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស លោក លោកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងជួយបង្ហាត់បង្រៀនអស់ពីសមត្ថភាព ទាំងកម្លាំងកាយចិត្ត និងជួយពង្រឹងគុណភាពក៏ដូចជាការដឹកនាំ ក្នុងស្ថាប័ន ក្នុងកម្មវិធីសិក្សាទៅដល់និស្សិតលើគ្រប់ជំនាញទាំងអស់ នៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យ ប្រកបទៅដោយប្រសិទ្ធិភាពខ្ពស់បំផុត និង

ទទួលបានពុទ្ធិមួយឲ្យពិតប្រាកដ សម្រាប់បន្តវេនក៏ដូចជាសសរទ្រូងដល់ប្រទេសជាតិអោយមានការអភិវឌ្ឍទៅមុខ។

លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជួន ម៉ុនធី ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំក្នុងការសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាបរិញ្ញាបត្រផ្នែកច្បាប់នេះ ។ ប្រសិនបើគ្មានវត្តមានលោកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ក្នុងការជួយជ្រោមជ្រែង ផ្តល់ជាមតិយោបល់ និងជួយតម្រង់ទិសទេនោះ ក៏ក្រុមយើងខ្ញុំមិនអាចដំណើរការក្នុងការសរសេរសារណានេះទៅមុខទៀតបាននោះទេ។ ដូច្នេះ លោកគ្រូសាស្ត្រចារ្យណែនាំ គឺពិតជាដើរតួនាទីដ៏សំខាន់ នៅក្នុងការជួយត្រួសត្រាយផ្លូវ និងវិធីសាស្ត្រល្អៗមួយចំនួន ដែលអាចឱ្យក្រុមយើងខ្ញុំ យល់កាន់តែស៊ីជម្រៅទៅលើប្រធានបទមួយនេះ ជាពិសេសបានបំផុសគំនិតទៅដល់ក្រុមយើងខ្ញុំកាន់តែច្រើនក្នុងការសរសេរ ទើបបានធ្វើឲ្យការតាក់តែងសរសេរបញ្ចប់សារណាមួយនេះ កាន់តែមានភាពរលូនរហូតដល់ទទួលបានជោគជ័យ។

សិស្សច្បង និងមិត្តនិស្សិតរួមជំនាន់ ដែលបានជួយជ្រោមជ្រែង ក៏ដូចជាបានជួយលើកទឹកចិត្តមិនថាក្នុងម៉ោងសិក្សា ឬក្រៅម៉ោងសិក្សា ហើយថែមទាំងចេះសហការគ្នាក្នុងគ្រាលំបាក និងមានទំនាក់ទំនងល្អចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក ។ លើសពីនេះ រៀមច្បងក៏បាន ធ្វើការចែករំលែកអំពីបទពិសោធន៍ល្អៗ ដែលគាត់ធ្លាប់បានឆ្លងកាត់ ហើយក៏បានផ្តល់ជា គំនិត មតិយោបល់ល្អៗ នៅក្នុងដំណើរការសរសេរសារណានេះឲ្យកាន់តែច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀត។

ជាចុងបញ្ចប់ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់សូមអនុញ្ញាត លំអោនកាយគោរព និងលើកហត្ថាទាំងទ្វេប្រណម ដោយចេញពីដួងចិត្ត សូមថ្លែងអំណរគុណទៅដល់អ្នកទាំងអស់គ្នា ដែលបានរៀបរាប់ខាងនូវលើនេះ សូមអោយមានសុខភាពល្អបរិបូរណ៍ មានរាងកាយមាំមួន ហើយសូមឲ្យទទួលបានជោគជ័យក្នុងការប្រកបរបរការងាររកស៊ី ធ្វើអាជីវកម្មផ្សេងៗ ព្រមទាំងសូមឲ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លាងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើម បន្ទាប់ពីបានឆ្លងកាត់ការសិក្សាទៅលើជំនាញផ្នែកច្បាប់រយៈពេលកន្លងមកនេះ ដែលសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ក្រុមយើងខ្ញុំ បានមានចំណាប់អារម្មណ៍ទៅលើប្រធានបទមួយដែលនិយាយអំពីៈ **អង្គការអយ្យការក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ នៅសាលាដំបូង** ដែលជាប្រធានបទដ៏មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ សម្រាប់អ្នកសិក្សាលើជំនាញច្បាប់ផ្ទាល់ និងសម្រាប់និស្សិតនៅជំនាន់ក្រោយៗ ដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្វែងយល់បន្ថែមទៅលើប្រធានបទមួយនេះ ។

សារណានេះគឺ កើតចេញពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ នៃក្រុមរបស់យើងខ្ញុំ ដែលបានខិតខំសម្រិតសម្រាំង ស្រាវជ្រាវ ដោយចំណាយអស់រយៈពេលបីខែ ក្នុងការចងក្រងសៀវភៅសារណានេះ។ បន្ថែមពីនេះទៅទៀត សារណានេះអាចមានភាពរលូនទៅបាន ក៏ដោយសារមានការសហការចូលរួមផ្តល់ជាមតិយោបល់ ពីអ្នកជំនាញផ្នែកច្បាប់ ជាពិសេសនោះគឺក៏មានការចូលរួមពីលោកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យណែនាំផងដែរ។ កត្តាទាំងនេះហើយ ដែលធ្វើឲ្យក្រុមយើងខ្ញុំ មានកម្លាំងចិត្ត និងមានយុត្តិសាស្ត្រនៅក្នុងការសរសេររហូតដល់ទទួលបានជោគជ័យ។ កម្រងសារណានេះ គឺគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃការពណ៌នា អំពី អង្គការអយ្យការនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ តែប៉ុណ្ណោះទេ។

ជាកិច្ចបន្ទាប់ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងក្រៃលែងចំពោះលោកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យណែនាំឈ្មោះលោក **ជួន ម៉ុនធី** ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យលើជំនាញផ្នែកនីតិសាស្ត្រ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងការយកចិត្តទុកដាក់បង្ហាត់បង្រៀន ពន្យល់ណែនាំ និងជួយជម្រុញលើកទឹកចិត្តរហូតដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ បានសរសេរសៀវភៅសារណានេះឡើងបានដោយជោគជ័យ។

ចំពោះការសរសេរសារណាមួយនេះ ក្រុមយើងខ្ញុំ ក៏នៅមានការខ្វះចន្លោះ ហើយមិនទាន់បានសរសេរក្បោះក្បាយ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយនោះទេ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមេត្តាអធ្យាស្រ័យ និងសូមអភ័យទោសពីប្រិយមិត្តអ្នកអានទាំងអស់ នូវរាល់កំហុសឆ្គងទាំងឡាយ និងសូមទទួលស្វាគមន៍នូវរាល់មតិរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា ពីសំណាក់អ្នកអានគ្រប់រូប មន្ត្រីរាជការគ្រប់ស្ថាប័នទាំងអស់ ដើម្បីជួយក្នុងការកែលម្អចំពោះស្នាដៃមួយនេះ អោយកាន់តែមានអត្ថន័យស៊ីជម្រៅជាងនេះបន្ថែមទៀត។

ជាចុងបញ្ចប់ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមគោរពជូនពរចំពោះលោកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ក៏ដូចជាប្រិយមិត្តអ្នកអាន សិស្សនិស្សិត មន្ត្រីរាជការគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ បុគ្គលិកគ្រប់ស្ថាប័ន សូមអោយជួបប្រទះតែភាពសុខសាន្តសេចក្តីចំរុងចម្រើន និងទទួលបានជោគជ័យក្នុងការប្រកបរាល់ភារកិច្ចការងារទាំងអស់។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១

សញ្ញាណទូទៅរបស់អង្គការអយ្យការ

១.១. និយមន័យ ៥

១.២ អំពីឋានានុក្រមនៃអង្គការអយ្យការ ៥

១.២.១. មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល ៦

១.២.២. មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ៧

១.២.៣. អយ្យកាអមសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត ៧

១.៣. គោលការណ៍នៃអង្គការអយ្យការ ៨

១.៣.១. គោលការណ៍នៃការធ្វើសកម្មភាពរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ៨

១.៣.១.១. គោលការណ៍ឯកភាព ៨

១.៣.១.២. គោលការណ៍អវិភាគ ៩

១.៣.១.៣. គោលការណ៍ឯករាជ្យរវាងអង្គការអយ្យការ និងតុលាការ ១០

១.៣.១.៤. គោលការណ៍មិនអាចប្តឹងជិតចិត្ត ១២

១.៣.១.៥. គោលការណ៍នៃការមិនទទួលខុសត្រូវ ១២

១.៣.២. គោលការណ៍នៃភាពមិនលំអៀង ១៣

១.៣.២.១. ឥរិយាបថរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះជនជាប់ចោទ ១៣

១.៣.២.២. ការចោទប្រកាន់ក្នុងផលប្រយោជន៍ច្បាប់ ១៥

១.៣.២.៣. ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ១៦

១.៣.២.៤. ការរើសអើងពូជសាសន៍ និងមតិនយោបាយ ១៦

១.៣.២.៥. ការថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈ ១៧

១.៣.២.៦. ចំណាត់ការនឹងការរំលោភអំណាចរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ ១៧

ជំពូកទី២

អង្គការអយ្យការនៅដំណាក់កាលពាក្យបណ្ដឹង

២.១. អង្គការអយ្យការក្នុងទំនាក់ទំនងទូទៅ ១៩

២.១.១. ការទទួលពាក្យបណ្ដឹង ១៩

២.១.២. ទំនាក់ទំនងជាមួយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ២០

២.១.៣. ទំនាក់ទំនងជាមួយចៅក្រមស៊ើបសួរ ២១

២.២. អង្គការអយ្យការក្នុងការចោទប្រកាន់ ២២

២.២.១. សេចក្ដីសម្រេចក្នុងការចោទប្រកាន់ ២២

២.២.១.១. មូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់ ២៣

២.២.១.២. ជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការ ២៤

២.២.២ ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៦

២.២.២.១. អត្ថន័យនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៧

២.២.២.២. មូលហេតុនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ២៨

២.២.២.៣. អាជ្ញាធរដែលមានសមត្ថកិច្ចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ៣៥

២.២.២.៤. នីតិវិធី និងអានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ៣៥

ជំពូកទី៣

អយ្យការក្នុងកិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ និងជំនុំជម្រះ

៣.១. ការដឹកនាំការស៊ើបអង្កេតរបស់ស្ថាប័នអយ្យការ ៣៧

៣.១.១ ការស៊ើបអង្កេតករណីជាក់ស្ដែង ៣៧

៣.១.១.១. ការចុះទៅកន្លែងកើតហេតុ ៣៨

៣.១.១.២. ការឆែកឆេរ ៣៨

៣.១.១.៣. ការស្ដាប់ចម្លើយ ៣៩

៣.១.១.៤. ការឃាត់ខ្លួន និងការបញ្ជូនខ្លួន ៤០

៣.១.២. ការស៊ើបអង្កេតបឋម ៤០

៣.១.២.១. ការឆែកឆេរ ៤១

៣.១.២.២. ការបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន ៤១

៣.២. ការចូលរួមរបស់អយ្យការក្នុងដំណើរការកិច្ចស៊ើបសួរ..៤១
៣.២.១. នីតិវិធីបើកការស៊ើបសួរ ៤២
៣.២.១.១. ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ៤២
៣.២.១.២. ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី.. ៤៣
៣.២.២. ការចូលរួមក្នុងវិធានការណ៍និរន្តរាយ ៤៤
៣.២.២.១. ការបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ៤៤
៣.២.២.២. ការបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ៤៥
៣.២.២.៣. ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ.. ៤៧
៣.២.៣. ការបិទ និងមោឃភាពការស៊ើបសួរ...៤៩
៣.២.៣.១. ការបិទការស៊ើបសួរ...៤៩
៣.២.៣.២. មោឃភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ..៥០
៣.៣. អយ្យការក្នុងដំណើរការជំនុំជម្រះ ៥១
៣.៣.១. មុនពេលជំនុំជម្រះ ៥១
៣.៣.២. នៅពេលសវនាការ ៥៣

ជំពូកទី៤

អយ្យការក្នុងការអនុវត្តទោស

៤.១. វិធានទាក់ទងការឃុំខ្លួន ៥៤
៤.១.១. ការគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ..៥៥
៤.១.២. ការធ្វើអធិការកិច្ចពន្ធនាគារ..៥៥
៤.២. ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ..៥៦
៤.៣. ការបង្ខំរូបកាយ ៥៧
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៥៨
អនុសាសន៍.. ៥៩
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

១. លំនាំបញ្ហានៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

នៅគ្រប់បណ្តាប្រទេសទូទាំងពិភពលោកយើងនេះឃើញថាតែងតែមានស្ថាប័នអយ្យការទេ ដែលទទួលបន្ទុកធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌផ្សេងៗពីគ្នា អាស្រ័យត្រង់ថាទៅតាមប្រព័ន្ធច្បាប់ដែលប្រទេសនោះកាន់។ នៅក្នុងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនេះដែរ គឺជាបញ្ហាដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ទៅដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងសង្គមជាតិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលបង្កឱ្យមានភាព អានាធិបតេយ្យ អស្ថេរភាព និងអសន្តិសុខនៅក្នុងប្រទេស។ បើងាកមកមើលនៅប្រទេសកម្ពុជាយើងវិញ ក៏មិនខុសគ្នាពីបណ្តាប្រទេសនៅលើពិភពលោកយើងនេះដែរ។

នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើង បានបង្កើតឱ្យមានអង្គការអយ្យការដែលបានទទួលបន្ទុកយ៉ាងច្បាស់លាស់ ក្នុងការជួយបង្ក្រាប ជួយទប់ស្កាត់ និងធ្វើការចោទប្រកាន់ចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈបណ្តឹងអាជ្ញា ដែលត្រូវបានអនុវត្តក្នុងនាមនៃផលប្រយោជន៍ទូទៅដោយព្រះរាជអាជ្ញា ឬក៏អង្គការអយ្យការ[1]។ បណ្តឹងអាជ្ញានេះទៀតសោត គឺអនុវត្តទៅលើបុគ្គលគ្រប់រូប ទាំងរូបវន្តបុគ្គល នីតិបុគ្គល ដោយឥតប្រកាន់ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា ជំនឿ សាសនា និន្នាការនយោបាយ ឋានៈ ឬធនធានឡើយ[2]។

ហេតុនេះហើយទើបបានជាអាជ្ញាធររដ្ឋបានបង្កើតឱ្យមានអង្គការអយ្យការ នៅក្នុងយន្តការការពារ និងជួយទប់ស្កាត់ ទៅលើបទល្មើសទាំងអស់នោះ ដែលស្ថាប័ននេះបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ នៅក្នុងការចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានសិទ្ធិធ្វើជាបណ្តឹងអាជ្ញា។ ចំណែក ចំពោះដំណើរការនៃបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌវិញ គឺមានគោលបំណងពិនិត្យអត្ថិភាពនៃបទល្មើស និងការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងសុំឱ្យតុលាការអនុវត្តច្បាប់ឱ្យមាន តម្លាភាព យុត្តិធម៌ និងទទួលបាននូវភាពឯករាជ្យ។

២. ចំណោទបញ្ហានៃការដោះស្រាយ

ការបង្កើតនូវអង្គការអយ្យការ គឺពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌដោយហេតុថា បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាបទល្មើសដែលនាំឱ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងរបៀបរៀបរយនៅក្នុងសង្គម ហើយបង្កឱ្យសង្គមមានភាព វឹកវរ ចលាចល អាណាធិបតេយ្យពាសពេញផ្ទៃប្រទេស។ ហេតុនេះហើយទើបបង្កើតឱ្យមានអង្គការអយ្យការ ហើយបានអនុវត្តបំពេញតាមតួនាទីយ៉ាងសកម្ម នៅក្នុងដំណើរការដោះស្រាយបទចំពោះបទល្មើសនេះដែលញ៉ាំងឱ្យមានចំណោទបញ្ហាចោទឡើង

[1] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ៤ កថាខណ្ឌ ១

[2] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ៣

ថា តើអង្គការអយ្យការជានរណា? ហើយតើអង្គការអយ្យការនេះ មានតួនាទីអ្វីខ្លះ នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនីមួយៗនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ?

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងចំណោទបញ្ហាខាងលើនេះ ក្រុមយើងខ្ញុំនឹងធ្វើការសរសេរបកស្រាយ និងការចងក្រងជាសៀវភៅសារណានេះ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ទូទៅនៅក្នុងការស្វែងយល់ ពីលំហូរនៃដំណើរការនីតិវិធីរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ។ នៅក្នុងនោះផងដែរ ការបង្កើតឱ្យមានអយ្យការអម ទាំងសាលាជម្រះក្តីជាន់ទាប និងមហាអយ្យការសាលាជម្រះក្តីជាន់ខ្ពស់ គឺក្នុងគោលបំណង ដើម្បីធានាការគោរព និងអនុវត្តច្បាប់ប្រកបដោយតម្លាភាព និងសុចរិតភាព ហើយអាចមានទំនុកចិត្តពីសំណាក់សាធារណៈជននៅទូទាំងប្រទេស។

៤. ទំហំ និងដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ

គោលគំនិតនៃប្រធានបទនេះ គឺនឹងធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវកម្រិត ពីអង្គការអយ្យការនៅក្នុងលំហូនៃដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គការអយ្យការ ក្នុងការអនុវត្ត តួនាទី ភារកិច្ចរបស់ខ្លួន នាសង្គមកម្ពុជាក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលស្របនឹងបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងទាក់ទងនឹងសញ្ញាណទូទៅ ក៏ដូចជាតួនាទីទូទៅរបស់អង្គការអយ្យការ នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងដំណាក់នៃសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្តតែប៉ុណ្ណោះ។

៥. សារៈសំខាន់នៃប្រធានបទ

ចំពោះកម្រងសារណាសម្រាប់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនេះ គឺពិតជាមានសារៈសំខាន់ និងមានការលំបាកជាច្រើន ពីព្រោះក្រុមយើងខ្ញុំត្រូវបានចំណាយពេលវេលារយៈពេល ៣ (បី)ខែ នៅក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងធ្វើការចងក្រង ព្រមទាំងបានចំណាយកម្លាំងចិត្ត និងការតស៊ូអំណត់ អត់ធ្មត់ ដោយសេចក្តីព្យាយាមផងដែរ។ សារណាមួយនេះ ក៏អាចក្លាយទៅជាស្ពាន ដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតសម្រាប់ និស្សិតច្បាប់ និងអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្វែងយល់អំពី តួនាទី និងភារកិច្ច របស់អង្គការអយ្យការនៅក្នុងលំហូរនីតិវិធីរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយ ដោយផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹង ច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលច្បាប់ជាតិមានដូចជាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងច្បាប់ផ្សេងៗដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធជាច្រើន ទៀតផង។

៦. វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ

វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ សម្រាប់ក្រុមយើងខ្ញុំបានប្រើប្រាស់នូវរាល់គ្រប់មធ្យោបាយ និងវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ដែលបានខិតខំ ប្រឹងប្រែង ក្នុងការប្រមូលនូវឯកសារច្បាប់ផ្សេងៗ ដែលមានពាក់ព័ន្ធទៅ

នឹងប្រធានបទសារណាមួយនេះ។ ចំពោះឯកសារទាំងអស់នោះ គឺមានប្រភពមកពី សៀវភៅច្បាប់មាន ច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ, ការស្រាវជ្រាវតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ដែលមានតាមប្រព័ន្ធអនឡាញ ក៏ដូចជាសៀវភៅទ្រឹស្តីច្បាប់ផ្សេងៗ ព្រមទាំងមានការចូលរួមកែសម្រួលពីលោកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ សិស្សច្បង និងមិត្តរួមថ្នាក់ផងដែរ។ បន្ថែមពីនេះទៀត ក៏បានចូលសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅបណ្ណាល័យ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ក្នុងការស្វែងយល់ឱ្យកាន់តែច្បាស់ពីប្រធានបទសារណានេះ ក៏ដូចជាការបំពេញបន្ថែមទៀតផង។

៧. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

ដើម្បីឆ្លើយតបឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ និងក្បោះក្បាយនូវចំណោទបញ្ហាខាងលើនេះ ក្រុមយើងខ្ញុំនឹងធ្វើការបែងចែក និងពន្យល់បកស្រាយដូចខាងក្រោមនេះ។ នៅក្នុងសារណាដែលសរសេរអំពីប្រធានបទ៖ **អង្គការអយ្យការក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ នៅសាលាដំបូង** ក្រុមយើងខ្ញុំបានបែងចែកជា បួន ជំពូកគឺ៖

ជំពូកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅរបស់អង្គការអយ្យការ

- និយមន័យ
- អំពីឋានានុក្រមនៃអង្គការអយ្យការ
- គោលការណ៍នៃអង្គការអយ្យការ

ជំពូកទី២៖ អង្គការអយ្យការដំណាក់កាលពាក្យបណ្តឹង

- អង្គការអយ្យការក្នុងទំនាក់ទំនងទូទៅ
- អង្គការអយ្យការក្នុងការចោទប្រកាន់

ជំពូកទី៣៖ អយ្យការក្នុងកិច្ចដំណើរការ ស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ និងជំនុំជម្រះ

- ការដឹកនាំការស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គការអយ្យការ
- ការចូលរួមរបស់អយ្យការក្នុងដំណើរការកិច្ចស៊ើបសួរ

ជំពូកទី៤៖ អយ្យការក្នុងការអនុវត្តទោស

- វិធានទាក់ទងការឃុំខ្លួន
- ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ
- ការបង្ខំរូបកាយ

ជំពូកទី១

សញ្ញាណទូទៅរបស់អង្គការអយ្យការ

ជំពូកទី១
សញ្ញាណទូទៅរបស់អង្គការអយ្យការ

អង្គការអយ្យការមានន័យថា គឺជាអង្គការដែលតំណាងឱ្យសង្គម ឬអ្នកតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍ទូទៅ និងជាម្ចាស់បណ្ដឹងអាជ្ញាផងដែរ។ អង្គការនេះមាននៅអមនៃសាលាជម្រះក្ដីនីមួយៗ ដោយរាប់ចាប់ពីសាលាជម្រះក្ដីជាន់ទាប រហូតដល់សាលាជម្រះក្ដីជាន់ខ្ពស់ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជាស្ថាប័នតុលាការត្រូវបានបែងចែកជាពីរជាន់ និងបីថ្នាក់ ដែលមាននៅថ្នាក់សាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត (ដែលហៅថាសាលាជម្រះក្ដីជាន់ទាប), សាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូល (ហៅថាសាលាជម្រះក្ដីជាន់ខ្ពស់)។ អង្គការអយ្យការ គឺជាស្ថាប័នមួយដែលមានព្រះរាជអាជ្ញា/ រដ្ឋអាជ្ញា ដែលធ្វើការដើម្បីឱ្យទទួលបានសម្រេចសម្រាប់រាល់សកម្មភាពបេសកម្ម នៃរបស់អង្គការរបស់ខ្លួន។ តួនាទីអយ្យការត្រូវតែចែកឱ្យដាច់ពីមុខងារតុលាការ។[3] អង្គការអយ្យការ មិនមែនជាស្ថាប័នដែលទទួលបន្ទុកក្នុងការជម្រះក្ដីដូចតុលាការឡើយ ប៉ុន្តែអយ្យការគ្រាន់តែជាភាគីនៃរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលជាអ្នកតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍ទូទៅ ដោយមានសិទ្ធិធ្វើបណ្ដឹងអាជ្ញា។ បណ្ដឹងអាជ្ញាត្រូវអនុវត្តក្នុងនាមនៃផលប្រយោជន៍ទូទៅដោយអយ្យការ។[4] នៅក្នុងពេលសវនាការរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌ អង្គការអយ្យការ គឺជាគូក្ដីដើម[5] ដោយសារតែព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកចាប់ផ្ដើមដំណើរការនៃបណ្ដឹងអាជ្ញា សុំអនុវត្តចំពោះមុខយុត្តាធិការស៊ើបសួរ និងយុត្តាធិការជំនុំជម្រះ។ ក្នុងន័យនេះចង់មានន័យថា អង្គការអយ្យការ គ្រាន់តែជាអ្នកចោទប្រកាន់ វែកញែក និងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាន អំពើការប្រព្រឹត្តរបស់ជនល្មើស សម្រាប់ចង្អុលបង្ហាញភស្តុតាង ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីពិរុទ្ធភាពទៅលើជនល្មើស និងសុំឱ្យតុលាការធ្វើការផ្ដន្ទាទោសលើជនល្មើស។

អង្គការអយ្យការក៏មានតួនាទីឱ្យតុលាការអនុវត្តច្បាប់ផងដែរ។ អង្គការនេះ ត្រូវធ្វើការធានារ៉ាប់រង ក្នុងការអនុវត្តទៅលើសេចក្ដីសម្រេចខាងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងព្រមទាំងធានាយកចិត្តទុកដាក់ផ្ដោតសំខាន់ទៅលើការផ្សព្វផ្សាយ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យការបំពេញតួនាទីភារកិច្ចរបស់ខ្លួនមានភាពពេញលេញ ។ ចៅក្រមអយ្យការ មានកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ហាញមុខជាដាច់ខាត នៅក្នុងពេលសវនាការរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ[6]។ អង្គការអយ្យការ ត្រូវបានគេតែងតាំងឱ្យអនុវត្តតួនាទីភារកិច្ច ឱ្យមានតម្លាភាព យុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវ ដើម្បីផលប្រយោជន៍

[3] "គោលការណ៍ណែនាំពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា" អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី , នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៩០ ,ចំណុច ទី១០

[4] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ៤ កថាខណ្ឌ ១

[5] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ៤ កថាខណ្ឌ ២

[6] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ២៧ កថាខណ្ឌ ៤

ប្រជាពលរដ្ឋទាំងមូល ដែលជាម្ចាស់អំណាចអធិបតេយ្យ។ ឬនិយាយម្យ៉ាងទៀតថា អង្គការអយ្យការត្រូវបានគេតំណាងក្នុងនាមសង្គម ឬប្រទេសទាំងមូល មិនមែនដើម្បីបុគ្គលណាម្នាក់ ឬអង្គការណាមួយនោះទេ ។

ដូច្នេះ ដើម្បីឱ្យយល់កាន់តែច្បាស់ និងងាយស្រួលដល់ការសិក្សាអំពី អង្គការអយ្យការ យើងត្រូវដឹងនិយមន័យ តើអ្វីទៅជាអង្គការអយ្យការ (១.១) ? តើឋានានុក្រមរបស់អង្គការអយ្យការមានអ្វីខ្លះ (១.២)? និង តើគោលការណ៍នៃស្ថាប័នអយ្យការមានអ្វីខ្លះ (១.៣)?

១.១. និយមន័យ

អយ្យការ គឺជាស្ថាប័នមួយដែលតំណាងឱ្យរដ្ឋ ក្នុងការដំណើរការពាក្យបណ្តឹងរឿងព្រហ្មទណ្ឌដល់សាធារណជន ដើម្បីការពារសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងផលប្រយោជន៍នៅក្នុងសង្គម។ ពាក្យថា អយ្យការ គឺជាស្ថាប័នមួយ ដូចនេះពាក្យថា អង្គការអយ្យការ គឺជាស្ថាប័នទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានដាក់ពង្រាយឱ្យអមនៅតាមសាលាជម្រះក្តីនីមួយៗ គ្រប់ជាន់ថ្នាក់។ ហេតុនេះ អង្គការអយ្យការ គឺជាស្ថាប័នមួយ ដែលមានតួនាទីក្នុងការចោទប្រកាន់ ទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌផ្សេងៗ ដែលកើតមានឡើងនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ហើយត្រូវស្ថិតនៅក្រោមឋានានុក្រម នៃអង្គការអយ្យការ។ បន្ថែមពីនេះ អង្គការអយ្យការគឺជាស្ថាប័នដែលមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា និងជួយការពារផលប្រយោជន៍សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈពាសពេញផ្ទៃប្រទេសផងដែរ។ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ចៅក្រមអយ្យការ មានសិទ្ធិកេណ្ឌកងកម្លាំងសាធារណៈដោយផ្ទាល់សម្រាប់ជាជំនួយ។[7] មានទស្សនៈមួយបានចោទសួរថា តើស្ថាប័នអយ្យការតំណាងឱ្យ រដ្ឋ ,សង្គម ,ឬរដ្ឋាភិបាល? នេះមានន័យថា នៅពេលចាត់បណ្តឹងម្តងៗ តើព្រះរាជអាជ្ញា/រដ្ឋអាជ្ញាតំណាងឱ្យអង្គមួយណា? ស្ថាប័នអយ្យការគឺតំណាងឱ្យសង្គម ឬអ្នកតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍ទូទៅ[8] ម្ចាស់បណ្តឹងអាជ្ញា ជាភាគីនៅក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ។

១.២. អំពីឋានានុក្រមនៃអង្គការអយ្យការ

ឋានានុក្រមរបស់អយ្យការ មានច្រើនចំណុចដែលបានបង្ហាញពីឋានានុក្រម និងសិទ្ធអំណាចនៅក្នុងការអនុវត្ត តួនាទី ភារកិច្ចរបស់ខ្លួនឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ។ ហេតុនេះ រដ្ឋមន្រ្តីក្រសួងយុត្តិធម៌បានដឹងពីបទល្មើសណាមួយ ខ្លួនអាចធ្វើអធិបញ្ញាតាមការណែនាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលត្រូវដាក់ជូនទៅក្នុងសំណុំរឿងដោយប្តឹងបរិហារទៅ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ឬព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូងទាក់ទៅនឹងបទល្មើសនោះ ដើម្បីឱ្យអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ឬព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់ ឬធ្វើសេចក្តីសេចក្តីសន្និដ្ឋាន យ៉ាងណាទៅដែល

[7] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ២៧ កថាខណ្ឌ ៣

[8] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧ ,មាត្រា ៤

រដ្ឋមន្ត្រីយល់ឃើញថាជាការគួរ។ ផ្ទុយមកវិញ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌គ្មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការធ្វើអធិបញ្ញាទៅកាន់ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ឬព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងការឱ្យតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការទៅលើរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌណាមួយបាននោះឡើយ។[9]

អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍មានសិទ្ធិអំណាច ទៅលើចៅក្រមអយ្យការទាំងអស់ ដែលស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចដែនដីរបស់ខ្លួន និងមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអធិបញ្ញាឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់ ឬធ្វើការចាត់ចោទប្រកាន់ ឬធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានយ៉ាងណាតាមដែលខ្លួនយល់ឃើញថាជាការគួរ។

ចំណែកឯព្រះរាជអាជ្ញាវិញ មានសិទ្ធិអំណាចទៅលើចៅក្រមអយ្យការណាមួយ ដែលស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចដែនដីរបស់ខ្លួន និងមានមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអធិបញ្ញាឱចៅក្រមអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ ឬធ្វើការចាត់ឱ្យចោទប្រកាន់ និងធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានយ៉ាងណាតាមដែលខ្លួនយល់ឃើញថាជាការគួរ។[10]

១.២.១. មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល

តុលាការកំពូល គឺជាតុលាការមានតែមួយគត់ ដែលទីតាំងនៅរាជធានីភ្នំពេញ។ ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល មានតំណាងអយ្យការដូចតទៅ៖

- អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា
- អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និង
- ព្រះរាជអាជ្ញា។[11]

ដោយយោងតាមច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំអង្គការតុលាការ មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូលមានសមាសភាពដូចខាងក្រោម៖

- អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា
- អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង
- ព្រះរាជអាជ្ញា
- ចៅក្រម
- ក្រឡាបញ្ជី និង

[9] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៩

[10] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៩

[11] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣១

– មន្ត្រីរដ្ឋបាល និងអាចជាមន្ត្រីជំនាញផ្នែកច្បាប់ផ្សេងទៀត ដែលបម្រើការងារនៅមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល។[12]

១.២.២. មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍

សាលាឧទ្ធរណ៍ គឺជាសាលាជម្រះក្តីលំដាប់ថ្នាក់ទីពីរ។ សាលាឧទ្ធរណ៍នេះ រួមមានសាលាឧទ្ធរណ៍ភ្នំពេញ និងសាលាឧទ្ធរណ៍នៅតាមតំបន់ចំនួន ០៣ (បី) ផ្សេងទៀត គឺសាលាឧទ្ធរណ៍ដែល មានទីតាំងស្ថិតនៅខេត្តត្បូងឃ្មុំ ខេត្តព្រះសីហនុ និងខេត្តបាត់ដំបង។ ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ មានតំណាងអយ្យការដូចតទៅ៖

– អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា
– អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និង
– ព្រះរាជអាជ្ញា។[13]

ដោយយោងតាមច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំអង្គការតុលាការ មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍មានសមាសភាពដូចខាងក្រោម៖

– អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា
– អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង
– ព្រះរាជអាជ្ញា
– ក្រឡាបញ្ជី
– មន្ត្រីរដ្ឋបាល និងអាចជាមន្ត្រីជំនាញផ្នែកច្បាប់ផ្សេងទៀត ដែលបម្រើការងារនៅមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍។[14]

១.២.៣. អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត

នៅទូទាំងប្រទេសនៃសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត គឺមានអង្គការអយ្យការតែមួយគត់ដែលហៅថា "អយ្យការអមសាលាដំបូង"។ នៅពេលដែលមានបទល្មើសមួយកើតឡើង គឺមានតែអង្គការអយ្យការនេះតែមួយគត់ដែលមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា និងធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះ។ ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ អង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូង មានតំណាងអយ្យការដូចតទៅ៖

[12] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៦៨
[13] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣៣
[14] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៤៩

- ព្រះរាជអាជ្ញា និង
- ព្រះរាជអាជ្ញារង។[15]

ដោយយោងតាមច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំអង្គការតុលាការ បានកំណត់ថា អយ្យការអមសាលាដំបូងមានសមាសភាពដូចខាងក្រោម៖

- ព្រះរាជអាជ្ញា
- ព្រះរាជអាជ្ញារង
- ក្រឡាបញ្ជី
- មន្ត្រីរដ្ឋបាល
- និងមន្ត្រីជំនាញផ្នែកច្បាប់ផ្សេងៗទៀត ដែលបម្រើការងារនៅអយ្យការអមសាលាដំបូង។[16]

១.៣. គោលការណ៍នៃអង្គការអយ្យការ

១.៣.១. គោលការណ៍នៃការធ្វើសកម្មភាពរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

១.៣.១.១. គោលការណ៍ឯកភាព

ឯកភាពនៃអង្គការអយ្យការមានន័យថា ព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់ដែលបានបង្កើតក្នុងអង្គភាពជាមួយគ្នា គឺត្រូវស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងការត្រួតពិនិត្យតាមឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។[17] នៅក្នុងនោះរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ គឺជានាយឋានានុក្រមខ្ពស់ជាងគេ នៅក្នុងអង្គការអយ្យការ ហើយអាចធ្វើអធិបញ្ជាតាមការណែនាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅអង្គការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ លើកលែងតែមហាអយ្យការតុលាការកំពូល។[18] ចំណែកឯអគ្គនាយកដ្ឋានកិច្ចការអយ្យការ និងព្រហ្មទណ្ឌនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ គឺជាសេនាធិការឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌លើកិច្ចការនេះផងដែរ។[19] នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន ចំពោះគោលការណ៍ឋានានុក្រមនៅក្នុងអង្គការអយ្យការត្រូវបានបែងចែកដូចខាងក្រោមនេះ៖

ក. មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល

[15] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣៦

[16] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ២៩

[17] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥,១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ ចំណុច ១ កថាខណ្ឌ ១

[18] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខខណ្ឌន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ ចំណុច ១ កថាខណ្ឌ ២

[19] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ ចំណុច ១ កថាខណ្ឌ ៣

នៅតុលាការកំពូលមានស្ថាប័នឈ្មោះ មហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល ដែលដឹកនាំដោយអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ០១(មួយ) រូប និងអមដោយ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង ព្រមទាំងព្រះរាជអាជ្ញាមួយចំនួន តាមការចាំបាច់ផងដែរ។[20] ព្រះរាជអាជ្ញា និង អគ្គព្រះអាជ្ញារង នៃមហាអយ្យការកំពូល ត្រូវធ្វើការក្រោមការដឹកនាំ និងទំនួលខុសត្រូវ របស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា[21]។ ដូច្នេះអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល គឺជានាយឋានានុក្រមនៃមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល។ ចំណែកឯព្រះរាជអាជ្ញានៃមហាអយ្យការអមតុលាការកំពូល គឺត្រូវបានស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងទទួលខុសត្រូវរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង ដែលជានាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។

ខ. មហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍

ចំណែកអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ គឺជានាយឋានានុក្រម នៃមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍។ រីឯ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញារងនៃមហាអយ្យការអមសាលាឧទ្ធរណ៍ គឺត្រូវបានស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងទទួលខុសត្រូវរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជានាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន។[22]

គ. អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត

នៅតាមតុលាការរាជធានី-ខេត្តក្រុងនីមួយៗមានអង្គការអយ្យការតែមួយគត់ ដែលមានព្រះរាជអាជ្ញា គឺជានាយឋានានុក្រម នៃអយ្យការអមសាលាដំបូង នៅក្នុងការជាអ្នកដឹកនាំ។ ក្រៅពីនេះក៏មានព្រះអាជ្ញារងទាំងអស់នៃអយ្យការសាលាដំបូង ដែលមានភារកិច្ចជាអយ្យការដែរ ប៉ុន្តែត្រូវតែស្ថិតក្រោមបង្គាប់បញ្ជា និងការដឹកនាំរបស់ ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជានាយឋានានុក្រមនៃអយ្យការ។ ដូច្នេះសមាជិកអយ្យការត្រូវគោរពតាមឋានានុក្រម ដែលក្នុងនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង គឺជានាយឋានានុក្រមនៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត។ ចំពោះ ព្រះរាជអាជ្ញារងទាំងអស់ គឺត្រូវបានស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងទទួលខុសត្រូវរបស់ព្រះរាជ្ញាដែលជានាយឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន[23]។

១.៣.១.២. គោលការណ៍អវិភាគ

គោលការណ៍អវិភាគនេះ ចង់សំដៅទៅលើការបំពេញមុខងាររបស់សមាជិកនីមួយៗនៃអង្គការអយ្យការ គឺធ្វើដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ជាសមូហភាព ។ ដូចនេះហើយបានជានៅមុខតុលាការ ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ព្រះរាជអាជ្ញារងតែងតែប្រើពាក្យ តំណាងអយ្យការ ព្រោះគេមិនធ្វើការងារក្នុងនាមផ្ទាល់ខ្លួននោះទេ ប៉ុន្តែក្នុងនាមជាអង្គការរបស់ខ្លួន។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះរាជអាជ្ញាម្នាក់ត្រូវទទួលបានសិទ្ធិឱ្យមកតំណាងតាមរយៈអង្គការអយ្យការ

[20] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៤ កថាខណ្ឌ ១

[21] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ កថាខណ្ឌ ៥

[22] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ កថាខណ្ឌ ៧

[23] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ កថាខណ្ឌ ៩

នៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌមួយ។ មួយទៀត តំណាងអង្គការអយ្យការច្រើនរូប អាចបន្តការងារពីគ្នាបាននៅក្នុងសំណុំរឿងតែមួយតាមការចាត់តាំងរបស់នាយឋានានុក្រម។[24] *ឧទាហរណ៍៖* ព្រះអាជ្ញារងម្នាក់ជាអ្នកចាប់ផ្ដើមចោទ បន្ទាប់មកទៀតអយ្យការអាចចាត់តាំងឱ្យព្រះរាជអាជ្ញារងម្នាក់ទៀត ធ្វើការជជែកបន្តចំពោះរឿងក្ដីដដែលនោះបាន នៅអំឡុងពេលសវនាការ។ ឬសូម្បីតែនៅក្នុងសវនាការនៃរឿងក្ដីតែមួយ ព្រះរាជអាជ្ញាម្នាក់ជាអ្នកផ្ដើមដំណើរនៃនីតិវិធី និងព្រះរាជអាជ្ញាម្នាក់ទៀតជាអ្នកធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានក៏បានផងដែរ។ នៅក្នុងគោលការណ៍នេះចំពោះការបំពេញមុខងារតួនាទីភារកិច្ចនៃតំណាងអយ្យការនីមួយៗ គឺអាចជំនួសគ្នាទៅវិញទៅមកបាន នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ជារួមមក ព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់ដែលបានអនុវត្តមុខងារនៅក្នុងអង្គការអយ្យការអមសាលាជម្រះក្ដីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ទាំងអស់ គឺនៅតែមានកាតព្វកិច្ចរួមគ្នា ក្នុងការបំពេញមុខងារដូចៗគ្នាផងដែរ។

១.៣.១.៣. គោលការណ៍ឯករាជ្យរវាងអង្គការអយ្យការ និងតុលាការ

ជាគោលការណ៍មានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាច្បាប់កំពូលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អំណាចត្រូវបានបែងចែកជា បី ដាច់ដោយឡែកពីគ្នាដែលមាន អំណាចនីតិប្បញ្ញត្តិ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការ។ រវាងស្ថាប័នអយ្យការ គឺស្ថិតនៅក្រោមគោលការណ៍នៃឋានានុក្រមរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ នៅក្នុងអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ត្រូវតែឯករាជ្យពីអំណាចតុលាការផងដែរ។

ឯករាជ្យរវាងតុលាការមានន័យថា អយ្យការនៅអមសាលាជម្រះក្ដីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ គឺមិនស្ថិតនៅក្រោមចំណុះឱ្យស្ថាប័នរបស់ខ្លួនណាមួយឡើយ ទោះបីជាស្ថិតក្នុងចំណោមតែមួយនឹងសាលាជម្រះក្ដីនោះក៏ដោយ។ ហេតុដូច្នេះ តុលាការ ឬប្រធានតុលាការ គ្មានសិទ្ធិអំណាចអ្វីមកធ្វើការត្រួតពិនិត្យទៅលើកិច្ចការងារ និងគ្មានសិទ្ធិស្ដីបន្ទោស មិនថាដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ក្នុងករណីដែលមានកំហុសខុសឆ្គង ហើយបានប្រព្រឹត្តដោយអយ្យការនៅពេលបានបំពេញអនុវត្តកាតព្វកិច្ច និងមុខងាររបស់ខ្លួនជាមួយតុលាការនោះទេ។[25] តុលាការមិនអាចបង្គាប់បញ្ជាឱ្យអយ្យការ ឬ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវចោទប្រកាន់ក្នុងបទល្មើសនោះទេ ឬចង្អុលថាជននោះត្រូវតែចោទប្រកាន់តាមដែលខ្លួនយល់ឃើញនោះទេ។ ការហាមឃាត់នេះត្រូវអនុវត្ត ទាំងក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ និងរឿងក្ដីផ្សេងទៀត។[26] ការធ្វើដូច្នេះជាការបំពានអំណាច ប៉ុន្តែតុលាការអាចរ៉ាយរ៉ាប់ជាសំងាត់ ពីការមិនសប្បាយចិត្តរបស់ខ្លួនទៅថ្នាក់លើរបស់អង្គការអយ្យការបាន។

[24] ច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ ចំណុច ២ កថាខណ្ឌ ២

[25] ច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៧

[26] ច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ ចំណុច ៣ កថាខណ្ឌ ៤

មានទស្សនៈពីរចំពោះឯករាជ្យភាពនៃអង្គការអយ្យការ និងតុលាការ ដោយទស្សនៈឯករាជ្យភាពនោះរួមមាន **ឯករាជ្យភាពខាងស្ថាប័នផង (ក) និងឯករាជ្យក្នុងមុខងារផង (ខ)**។[27]

ក. ឯករាជ្យភាពខាងស្ថាប័ន

ឯករាជ្យខាងស្ថាប័នមានន័យថា អង្គការអយ្យការមិនត្រូវស្ថិតនៅក្រោមចំណុះ ឬក្នុងជួរឋានានុក្រមនៃអំណាចណាមួយនៃរដ្ឋាភិបាលដែលមានដូចជា អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ឬអំណាចនីតិបញ្ញត្តិឡើយ គឺអំណាចទាំងបី ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា[28]។ ឯករាជ្យក្នុងន័យនេះ គឺជាឯករាជ្យពីអំណាចដទៃទៀត ដែលមានរដ្ឋាភិបាល គឺអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ។ នៅក្នុងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ដោយយោងទៅតាមក្របខណ្ឌរដ្ឋធម្មនុញ្ញផងដែរនោះ ដូច្នេះអាចយល់បានថាឯករាជ្យភាពរបស់អយ្យការ គួរតែបានឯករាជ្យខាងស្ថាប័នផងដែរ។ *ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ*។[29] ជាលទ្ធផល ឯករាជ្យខាងស្ថាប័ននាំឱ្យអង្គការអយ្យការទទួលបាន នូវអំណាចមកចាត់ចែងស្ថាប័នរបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ដោយបានរាប់បញ្ចូលទាំងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ រដ្ឋបាល និងមុខងារដទៃផ្សេងទៀត ដែលមាននៅក្នុងស្ថាប័នរបស់តុលាការ។ អ្នកគាំទ្រឯករាជ្យភាពខាងស្ថាប័នបានយល់ឃើញថា នៅក្នុងគោលការណ៍នេះ ព្រះរាជអាជ្ញាទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ដោយបានរួចផុតពីការបង្គាប់បញ្ជា រឿងនយោបាយ ជាពិសេសគឺនៅក្នុងរឿងណា ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហានយោបាយ ឬផលប្រយោជន៍សង្គម និងបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចាត់ការ ឬមិនចាត់ការបណ្ដឹងរបស់ខ្លួន ទៅតាមមូលកភាពនៃរឿងក្ដី ដោយមិនអនុលោមទៅតាមបង្គាប់បញ្ជារបស់ក្រសួង ដែលជាអាណាព្យាបាលរបស់ខ្លួនឡើយ។

ខ. ឯករាជ្យភាពក្នុងមុខងារ

ឯករាជ្យភាពក្នុងការបំពេញមុខងារមានន័យថា ដោយព្រះរាជអាជ្ញាបានបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ដោយមានភាពឯករាជ្យ ពីស្ថាប័នតុលាការនៅពេលជម្រះក្ដីដែលខ្លួននៅអមទៅនឹងគូក្ដី។ ក្នុងន័យនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនធ្វើជាចៅក្រមជម្រះក្ដីចំពោះរឿងដែលខ្លួនចាត់ការប្ដឹងនោះទេ ហើយចៅក្រមក្នុងតុលាការមួយក៏មិនអាចតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងព្រហ្មទណ្ឌបានទេ។ តុលាការនោះគ្មានសិទ្ធិចាប់កំហុសព្រះរាជអាជ្ញា ដែលបានចាត់ការក្នុងរឿងអ្វីមួយ ឬក៏បង្គាប់បញ្ជាលូកដៃចូលទៅក្នុងកិច្ចការផ្សេងៗរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា នៅពេលបានបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនឡើយ។ ក្នុងន័យនេះ ចង់មានន័យថា ក្នុងករណីដែលព្រះរាជអាជ្ញាមានកំហុសឆ្គងក្នុងការបំពេញមុខងារ

[27] សៀវភៅ លោក កុយ នាម និង ឡុងបញ្ញាវុឌ្ឍ, អង្គការអយ្យការ (ប្រវត្តិនិងការសិក្សាប្រៀបធៀប), ភ្នំពេញ, បោះពុម្ពលើកទី១, ២០០៦, ទំព័រទី ៧៧ ។

[28] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣ ,មាត្រា ៥១ ថ្មី កថាខណ្ឌ ៥

[29] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣ ,មាត្រា ១២៨ ថ្មី កថាខណ្ឌ ១

ក៏ដោយ ក៏សាលាជម្រះក្តីមិនត្រូវចុះក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន យកការស៊ើបន្ទោសអ្វីចំពោះព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ។[30] នៅចំពោះមុខគូក្តី ព្រះរាជអាជ្ញាមិនចាំបាច់ត្រូវតែចាត់ការ ឬធ្វើការចោទប្រកាន់តាមបណ្តឹងរបស់ជនរងគ្រោះនោះទេ។ នៅក្នុងករណីដែលជនរងគ្រោះ ដកពាក្យបណ្តឹង ឬសុំសម្រុះសម្រួលជាមួយជនល្មើស ព្រះរាជអាជ្ញាក៏ឈប់ចោទប្រកាន់វិញបានភ្លាមបានដែរ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ទោះជាការបកស្រាយខាងលើនេះ បានផ្តល់ឯករាជ្យភាពទៅដល់អង្គការអយ្យការក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែឯករាជ្យភាពនេះ មានតែចំពោះដៃគូតុលាការដែលបាននៅអមតែប៉ុណ្ណោះទេ។ ទោះជាយ៉ាងណា អង្គការអយ្យការនៅតែមិនមានភាពពេញលេញនៅក្នុងការបំពេញមុខងារក្នុងតុលាការរបស់ខ្លួន ដោយហេតុថាសមាជិកអង្គការអយ្យការ ត្រូវតែគោរពតាមបង្គាប់បញ្ជារបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ដែលត្រូវជាដៃគូមួយនៃអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌មានអំណាចលើសលប់ ដើម្បីធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងសេរីភាពក្នុងការសម្រេចចិត្តរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។

១.៣.១.៤. គោលការណ៍មិនអាចប្តឹងជិតចិត្ត

ជាទូទៅ អង្គការអយ្យការតែងតែមានព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រះរាជអាជ្ញារង ដែលស្ថិតក្នុងតំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត គឺមិនត្រូវបានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការប្តឹងជិតចិត្តបានទេ ពីព្រោះថានៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញា ធ្វើការចោទប្រកាន់ក្នុងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ គឺក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងឱ្យរដ្ឋក៏ដូចជាផលប្រយោជន៍សង្គមផងដែរ។ ហេតុដូច្នេះ ព្រះរាជអាជ្ញាគឺមិនតំណាងឱ្យខ្លួនឯងនោះទេ។ ទោះបីជា ព្រះរាជអាជ្ញាមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងសាច់ញាតិ ឬផលប្រយោជន៍ក្នុងបណ្តឹងនោះក៏ដោយ។ មួយវិញទៀត ទោះបីជាមានការចោទប្រកាន់ពីព្រះរាជអាជ្ញាក៏ពិតមែន តែមិនមែនបានន័យថា បុគ្គលនោះជាជនត្រូវចោទនោះទេ ដរាបណាមិនទាន់ចេញសាលក្រមជាស្ថាពរពីតុលាការ។ ដូចនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការធ្វើបណ្តឹងជិតចិត្តបានទេ។

១.៣.១.៥. គោលការណ៍នៃការមិនទទួលខុសត្រូវ

ក្នុងនាមជាព្រះរាជអាជ្ញាដែលជាអ្នកតំណាងឱ្យរដ្ឋការដើរតួនាទីនៅក្នុងការចោទប្រកាន់ចំពោះអង្គហេតុទាំងឡាយណា ដែលខ្លួនគិតថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដោយមិនទាន់មានភាពជាក់លាក់ច្បាស់។ ក្នុងករណីនេះ ចំពោះអង្គហេតុដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើការចោទប្រកាន់អាចនឹងត្រូវបានច្រានចោលដោយចៅក្រមស៊ើបនៅដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ឬនៅដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ បើសិនអង្គហេតុនោះមិនមែនជាបទល្មើស ឬមិនមានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីកំណត់ធាតុផ្សំ នៃបទល្មើស។ ហេតុនេះ ក្នុងករណីកើតមានឡើង ព្រះរាជ

[30] ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៧៥ ចំណុច ៣

អាជ្ញាមិនទទួលខុសត្រូវរាល់ការខូចខាតទាំងឡាយ ដែលកើតចេញពីការសម្រេចទៅលើរឿងក្ដីរបស់ខ្លួន ដែលកំពុងតែទទួលខុសត្រូវនោះទេ ជាពិសេសចំពោះជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទនៅក្នុងសំណុំរឿងនោះឡើយ។ ផ្ទុយមកវិញ ចំពោះគោលការណ៍នៃការមិនទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គការអយ្យការនៅក្នុងការចោទប្រកាន់ គឺមិនមែនបានន័យថា ព្រះរាជអាជ្ញាអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ នៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រព្រឹត្តកំហុសធ្ងន់ ដែលកើតឡើងដោយចេញពីឆន្ទៈទុច្ចរិត នៅពេលបានបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលមានព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រព្រឹត្តកំហុស ដែលជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយនោះ គឺព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែទទួលខុសត្រូវខាងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ ដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តិផងដែរ។

១.៣.២. គោលការណ៍នៃភាពមិនលំអៀង[31]

ភាពមិនលំអៀងនៃព្រះរាជអាជ្ញាបានន័យថាគឺជាការមិនប្រកាន់ឥរិយាបថលំអៀង ចំពោះជនជាប់ចោទដោយសារតែមូលហេតុផ្សេងៗមានដូចជា មូលហេតុភេទ នយោបាយ ជាតិសាសន៍ វប្បធម៌ ឋានៈសង្គម និងការរើសអើងផងដែរ[32]។ ដោយឈរលើទស្សនៈដែលថា ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកធ្វើឱ្យមានការគោរពច្បាប់ និងមានរបៀបរៀបរយនៅក្នុងពាសពេញផ្ទៃប្រទេស។ ព្រះរាជអាជ្ញាគ្មានគំនិតស្អប់ ឬ ស្រឡាញ់ជននេះ ឬជននោះ នោះទេ ដោយសារគេមានទស្សនៈផ្ទុយ ឬស្របនៅក្នុងខ្លួន។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈ យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះជនសង្ស័យ និងជនរងគ្រោះដោយមិនលំអៀង និងត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នគ្រប់ស្ថានភាពដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ទោះជាស្ថានភាពនោះមានប្រយោជន៍ ឬឥតមានប្រយោជន៍ដល់ជនសង្ស័យក៏ដោយ[33]។

១.៣.២.១. ឥរិយាបថរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះជនជាប់ចោទ

យើងបានដឹងហើយថាព្រះរាជអាជ្ញាជាគូភាគីមួយ តទល់នឹងជនជាប់ចោទនៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងឋានៈជាភាគីប្រឆាំងមិនមែនមានន័យថា ព្រះរាជអាជ្ញាជាបច្ចាមិត្តជាមួយជនជាប់ចោទនោះទេ។ ចំណែកឯភាគីរងគ្រោះ អាចមានមនោសញ្ចេតនាចំពោះជនជាប់ចោទ គឺខុសពីព្រះរាជអាជ្ញា ដោយសារគេទទួលរងនូវការខូចខាតពីបទល្មើស ប៉ុន្តែអ្វីដែលព្រះរាជអាជ្ញាខូចខាតនៅក្នុងរឿងព្រហ្មមួយគឺ ការរំលោភបំពានច្បាប់ និងការធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍សាធារណៈ។ ចំពោះផលប្រយោជន៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌនោះគឺ ការ

[31] សៀវភៅ លោក កុយ នាម និង ឡុងបញ្ញាវុឌ្ឍ, អង្គការអយ្យការ (ប្រវត្តិនិងការសិក្សាប្រៀបធៀប), ភ្នំពេញ, បោះពុម្ពលើកទី១, ឆ្នាំ ២០០៦, ទំព័រទី ១៦៨ ។

[32] "គោលការណ៍ណែនាំស្ដីពីតួនាទីរបស់ព្រះអាជ្ញា" , អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៣ (ក)

[33] "គោលការណ៍ណែនាំស្ដីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៣ (ខ)

ទាមទារឱ្យមានការគោរពច្បាប់ និងជួសជុលការខូចខាតជូនដល់សង្គមមកវិញ។ ការសងសឹកជនជាប់ចោទរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា គឺធ្វើយ៉ាងណាឱ្យតែជនជាប់ចោទបានជាប់ពន្ធនាគារ មិនមែនជាផលប្រយោជន៍របស់ព្រះអាជ្ញានោះទេ តែជាការរកយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនរងគ្រោះ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះជនសង្ស័យ ដោយមិនលំអៀង និងត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នគ្រប់ស្ថានភាពដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ទោះជាស្ថានភាពនោះមានប្រយោជន៍ ឬឥតមានប្រយោជន៍ដល់ជនសង្ស័យក៏ដោយ។[34]

បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយដែលបានកើតឡើង អាចមិនមែនជាស្នាដៃនៃជនដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងការចោទប្រកាន់នោះទេ ដរាបណានៅមិនទាន់មានភស្តុតាង សាក្សី និងស្វែងរកការពិតច្បាស់លាស់នៅឡើយនោះ ។ នៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញា ទទួលបាននូវភស្តុតាងប្រឆាំងចំពោះជនសង្ស័យដែលគេដឹងថា ឬមានជំនឿលើមូលដ្ឋានសមហេតុផលថា ភស្តុតាងដោយប្រើប្រាស់វិធីមិនស្របច្បាប់ ដែលអាចចាត់ទុកបានថា ជាការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើសិទ្ធិមនុស្សរបស់ជនជាប់សង្ស័យ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម ឬទណ្ឌកម្ម ឬប្រព្រឹត្តអំពើកាចសាហាវដោយអមនុស្សធម៌ និងបន្ថោកបន្ទាប ឬការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សដទៃទៀតនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបដិសេធ មិនប្រើភស្តុតាងបែបនោះប្រឆាំងនឹងជនណាម្នាក់ឡើយ ក្រៅពីអ្នកដែលបានប្រើវិធីបែបនោះខ្លួនឯង ឬត្រូវជម្រាបដល់តុលាការតាមនោះ ហើយត្រូវចាត់គ្រប់វិធានការណ៍ចាំបាច់ទាំងអស់ ដើម្បីធានាអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការប្រើប្រាស់វិធីបែបនោះ ត្រូវនាំខ្លួនមកកាន់តុលាការ។[35] ផលប្រយោជន៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញា គឺទាមទារឱ្យចៅក្រមពិចារណាថា តើជនដែលកំពុងចោទប្រកាន់នោះពិតជាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមែនឬយ៉ាងណា? ហើយបើបានប្រព្រឹត្តមែន តើត្រូវផ្តន្ទាទោសបែបណា ? ដូច្នេះ ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកត្រូវប្រកាន់ជំហរឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ម៉ឺងម៉ាត់ ហើយឆាប់រហ័ស ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានភាពសមរម្យនឹងទង្វើដែលបានប្រព្រឹត្ត និងជួយរកយុត្តិធម៌នៅក្នុងការកាត់ក្តី ដោយភាពសុចរិតទៀងត្រង់ឱ្យស្របតាមច្បាប់កំណត់ និងការពារសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ក៏ដូចជាជួយលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស[36] គឺមិនមែនកំណត់គោលដៅ យកចាញ់ យកឈ្នះ ដូចតួនាទីរបស់មេធាវីនោះទេ ព្រោះមេធាវីបម្រើផលប្រយោជន៍ជូនកូនក្តីរបស់គាត់។ រីឯព្រះរាជអាជ្ញា បម្រើផលប្រយោជន៍ជូនសាធារណៈ។[37]

---

[34] "គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៣ (ខ)

[35] "គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះអាជ្ញា" , អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៦

[36] "គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១២

[37] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤

ថ្មីឡិតតែ ព្រះរាជអាជ្ញាជាគូក្តី គោលការណ៍សច្ចធារណ៍នៃនិរទោស (ត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានការសន្មតថាគ្មានទោស រហូតត្រូវបានបង្ហាញថាគ្មានពិរុទ្ធភាពតាមច្បាប់)[38] តែនៅតែត្រូវបានគោរពដោយតួអង្គទាំងអស់ រួមទាំងព្រះរាជអាជ្ញារងផងដែរ។ គោលការណ៍សច្ចារណ៍នៃនិរទោស ដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះមួយក្នុងការពារសិទ្ធិមនុស្សដាក់បន្ទុកលើអយ្យការ ឱ្យផ្តល់ភស្តុតាងពីបទចោទរបស់ខ្លួន។

១.៣.២.២. ការចោទប្រកាន់ក្នុងផលប្រយោជន៍ច្បាប់

ព្រះរាជអាជ្ញា មិនត្រូវលំអៀងនៅក្នុងការចោទប្រកាន់ ឬការមិនចោទប្រកាន់ និងនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួនដោយលំអៀង បង្ហាញឱ្យឃើញថា ការចោទប្រកាន់នេះពុំមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់នោះទេ។[39] ពិតមែនហើយ ព្រះរាជអាជ្ញាជាដើមបណ្តឹងអាជ្ញា ប៉ុន្តែព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាដោយផ្អែកតាមផលប្រយោជន៍ច្បាប់។ បើសិនគេគ្មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ធ្វើការចោទប្រកាន់ទេនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបញ្ឈប់ការចោទប្រកាន់នោះភ្លាម។ ហេតុដូច្នេះ លុះត្រាណាព្រះរាជអាជ្ញាជំនុំគំនិតគ្នាបុរេវិនិច្ឆ័យចេញ ព្រោះការបុរេវិនិច្ឆ័យធ្វើឱ្យមានការប៉ះពាល់ទៅដល់ការយល់ និងការវាយតម្លៃលើអង្គហេតុ និងការបកស្រាយ និងការអនុវត្តច្បាប់។ ការធ្វើបណ្តឹង គឺដើម្បីរិះខានជនជាប់ចោទ ឬដើម្បីគាបសង្កត់ជនជាប់ចោទ ក្នុងគោលបំណងផលប្រយោជន៍អ្វីមួយ គឺការប្រព្រឹត្តផ្ទុយពីក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួន។

គោលការណ៍ណែនាំអំពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងអង្គការសហប្រជាជាតិនិងស្តង់ដានៃភាពទទួលខុសត្រូវវិជ្ជាជីវៈ និងសេចក្តីថ្លែងពីករណីយកិច្ច និងសិទ្ធិជាសារវន្តរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ទាមទារឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាស្វែងរកភស្តុតាង ទាំងដាក់បន្ទុក និងដោះបន្ទុក ដោយមិនត្រូវមានគំនិត ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាឱ្យជនជាប់ចោទទទួលការផ្តន្ទាទោសប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះផលប្រយោជន៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញា គឺធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីរកយុត្តិធម៌ និងការគោរពច្បាប់[40]។ ជាការពិតណាស់ នៅក្នុងប្រព័ន្ធដែលព្រះរាជអាជ្ញាមាននាទីជាអ្នកស៊ើបអង្កេត នៅក្នុងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនមែនត្រឹមតែស្វែងរកភស្តុតាងដាក់បន្ទុកប៉ុណ្ណោះទេ តែគាត់រកមើលលទ្ធភាព ដែលអាចមានភស្តុតាងដោះបន្ទុកផងដែរ។ ព្រះរាជអាជ្ញា / រដ្ឋអាជ្ញា គឺគ្រាន់តែអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ។ ចំពោះការស្នើសុំឱ្យលើកលែកការចោទប្រកាន់ដាក់ជូនទៅ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បើគាត់យល់ថាមានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកមិនគ្រប់គ្រាន់។

---

[38] កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, ២៣ មីនា ១៩៧៦, មាត្រា ១៤ ចំណុចទី ២

[39] "គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៤

[40] "គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា",អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៨

១.៣.២.៣ . ទំនាស់ផលប្រយោជន៍

នៅក្នុងការទទួលខុសត្រូវតួនាទីវិជ្ជាជីវៈ និងសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ពីករណីយកិច្ច និងសិទ្ធិសារវន្តរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានចែងជាក់លាក់ពីទំនាក់ទំនងផលប្រយោជន៍ ឬវិសមិតភាពទេ។ នៅក្នុងករណីចាំបាច់ដោយមូលហេតុផ្ទាល់ខ្លួន គ្រួសារ ឬវិសមិតភាព ព្រះរាជអាជ្ញាអាចស្នើសុំនៅទំនេរគ្មានបៀវត្ស សម្រាប់រយៈពេលកំណត់ណាមួយ តាមពាក្យសុំរបស់សាមីខ្លួន។[41] មានន័យថា នៅពេលណារឿងក្ដីមួយត្រូវបានប្រគល់ឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់ ស្ថានភាពរបស់ភាគីជាប់ចោទអាចបង្កឱ្យមានវិសមិតភាព នៃមុខងាររបស់ព្រះរាជអាជ្ញាបាន។ *ឧទាហរណ៍៖* ភាគីជាប់ចោទអាចជាមនុស្សជាប់សាច់ញាតិ មិត្តភក្តិ ឬ អ្នកដែលធ្លាប់មានផលប្រយោជន៍ជាប់ជាមួយព្រះរាជអាជ្ញា។ នៅក្នុងករណីបែបនេះ បើព្រះរាជអាជ្ញានោះទទួលយករឿងនោះ ដោយភាពមិនលំអៀង ឬភាពស្វាហាប់ ដើម្បីនាំជននោះទៅកាត់សេចក្ដី ដោយមិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ដូច្នេះ ដើម្បីចៀសវាងការណ៍នេះ វិធានការណ៍មួយដែលសមស្របគឺព្រះរាជអាជ្ញាប្រហែលជាត្រូវដកខ្លួនពីរឿងនេះ កាលណាគាត់ដឹងថាខ្លួនគាត់មានវិសមិតភាពនៅក្នុងរឿងក្ដីនេះ។

១.៣.២.៤. ការរើសអើងពូជសាសន៍ និងមតិនយោបាយ

ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការដំណើរការរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌរបស់ខ្លួន ដើម្បីរក្សាភាពមិនលំអៀងរបស់ខ្លួន គួរបំបាត់បុរេនិច្ឆ័យទាក់ទងនឹងពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ សាសនា និន្នាការនយោបាយ ពិការភាព អាយុ ស្ថានភាពគ្រួសារ ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឡើយ[42] លើកលែងតែការតម្រូវឱ្យតែបេក្ខជនសម្រាប់ការិយាល័យអយ្យការតែប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវតែមានសញ្ជាតិនៃប្រទេសរបស់សាមីខ្លួន ដែលគេមិនត្រូវចាត់ទុកថាជាការរើសអើងឡើយ។ នេះជាគោលការណ៍ ដែលចែងនៅក្នុង "គោលការណ៍ណែនាំអំពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ" ទាក់ទងនឹងភាពមិនលំអៀងនៃព្រះរាជអាជ្ញា[43]។ បើជនជាប់ចោទជាមនុស្សមាននិន្នាការយ៉ាងណាក្ដី ក៏ព្រះរាជអាជ្ញាមិនត្រូវរិះរកមធ្យោបាយ ដើម្បីបន្ថែមការចោទប្រកាន់ឡើយ ដោយសារតែខ្លួនមានស្ថានភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងទស្សនៈនយោបាយផ្ទុយ ឬស្របនឹងជននោះទេ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវអនុវត្ត គោលការណ៍នៃភាពសន្ទានុម័ត ដែលបានពណ៌នាខាងលើ។ ចំពោះជនជាប់ចោទដែលមានពូជសាសន៍ ឬសាសនាផ្សេងពីព្រះរាជអាជ្ញា អ្នកទាំងនោះត្រូវទទួលបានការប្រព្រឹត្ត ដូចមនុស្សដទៃទៀតនៅក្នុងសង្គមដែរ។

---

[41] ច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ១៤ កក្កដា ២០១៤, មាត្រា ៩១

[42] "គោលការណ៍ណែនាំស្ដីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ២ (ក)

[43] "គោលការណ៍ណែនាំស្ដីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៣ (ក)

១.៣.២.៥ . ការថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈ:

ការថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈ គឺជាការពិភាក្សាជាសាធារណៈពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងដែលកំពុងដំណើរការអាចនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការស៊ើបអង្កេត និងជំនឿទុកចិត្តលើភាពមិនលំអៀងរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែការពិភាក្សាអំពីប្រធានបទច្បាប់ទូទៅជំរុញឱ្យមានការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ និងការគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌។ នៅក្នុងករណីខ្លះការថ្លែងជាសាធារណៈ របស់ព្រះរាជអាជ្ញាអាចជាការឆ្លុះបញ្ចាំងនូវទស្សនៈស្ថាប័នអយ្យការ និងមុខតំណែងអយ្យការរបស់ខ្លួន។ ការថ្លែងទាំងនោះមានដូចជា រឿងដែលមានភាពចំរូងចំរាស់នយោបាយ រឿងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគណបក្សនយោបាយ រឿងដែលនាំឱ្យមានវិវាទ ឬ ការទិតៀនពីបុគ្គលិកអយ្យការដែលមានទស្សនៈផ្ទុយគ្នា រឿងដែលបង្ហាញពីភាពលំអៀង ឬ បុរេវិនិច្ឆ័យចំពោះរឿងក្ដីដែលខ្លួនកំពុងកាន់។[44]

១.៣.២.៦. ចំណាត់ការនឹងការរំលោភអំណាចរបស់មន្ត្រីសាធារណៈ:

នៅពេលដែលមានការរំលោភអំណាច ពីមន្ត្រីសាធារណៈ ជួនកាលព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រឈមមុខនឹងឥទ្ធិពល ដែលគាបសង្កត់មកលើខ្លួន ដែលជាការមួយធ្វើឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការសម្រេចចិត្តក្នុងការចោទប្រកាន់[45] និងការផ្ដល់រក្សាសុវត្ថិភាពចំពោះព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើឱ្យគេ បំពេញភារកិច្ចរបស់គេបានដោយជោគជ័យ[46]។ ដោយឡែក នៅពេលខ្លះទៀត ការរុញរាក្នុងការធ្វើការចោទប្រកាន់កើតចេញពីគំនិតអង្គនិយម ដែលមានន័យថាអ្នកឯករាជ្យ ជាមនុស្សនៅក្នុងអង្គរាជការដូចគ្នា។ គំនិតនេះផ្ទុយ ពីគោលការណ៍ស្មើភាពគ្នានៅចំពោះមុខច្បាប់[47]។ ក្នុងករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រព្រឹត្តស្មើមុខគ្នា រវាងមនុស្សធម្មតា និងមន្ត្រីរាជការដោយត្រូវលុបបំបាត់ឱ្យអស់នូវគំនិត ដែលនាំឱ្យមានការអនុគ្រោះទៅរកអ្នករាជការគ្នាឯងនេះ។

នៅពេលណាបានដឹងឬទទួលបណ្ដឹងទាក់ទងនឹងមន្ត្រីសាធារណៈព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រតិបត្តិខ្លួនឱ្យស្របនឹងច្បាប់ ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើការធ្វើបណ្ដឹងអាជ្ញា ចំពោះមន្ត្រីសាធារណៈដែលបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ជាពិសេសអំពើពុករលួយ ការរំលោភអំណាច ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ឬបទឧក្រិដ្ឋដទៃទៀត ដែលទទួល

[44] “គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា”, អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ២ (ក)

[45] “គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា”, អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ៤

[46] “គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា”, អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ៥

[47] កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, ២៣ មីនា ១៩៧៦, មាត្រា ១៤, ចំណុចទី ១

ស្គាល់ដោយច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់និងអន្តរជាតិ ហើយការស៊ើបអង្កេតចំពោះបទល្មើសនេះ នៅទីណាដែលមានការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ ឬស្របទៅនឹងការអនុវត្តន៍តាមតំបន់។[48]

[48] "គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា", អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទីប្រាំបី, ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០, ចំណុចទី ១៥

ជំពូកទី២
អង្គការអយ្យការនៅជំណាក់កាល
ពាក្យបណ្ដឹង

ជំពូកទី២
អង្គការអយ្យការនៅដំណាក់កាលពាក្យបណ្ដឹង

២.១. អង្គការអយ្យការក្នុងទំនាក់ទំនងទូទៅ

២.១.១. ការទទួលពាក្យបណ្ដឹង

ព្រះរាជអាជ្ញា ទទួលពាក្យបណ្ដឹងទាមទារ ឬបរិហារពី៖

- នគរបាលយុត្តិធម៌
- ជនរងគ្រោះ។

ក. បណ្ដឹងទាមទារ គឺជាបណ្ដឹងដែលមានគោលបំណងឱ្យមានការជួសជុសនូវសំណងនៃការខូចខាត ដែលបណ្ដឹងមកពីអំពើ ឬសកម្មភាពដែលជាបទល្មើស ឱ្យដល់បុគ្គលដែលរងការខូចខាតទៅដល់ជនរងគ្រោះ។ ជាទូទៅសំណង ដែលភាគីអាចទាមទារបាននោះរួមមាន សំណងផ្នែកសម្ភារៈ ផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត។

ខ. បណ្ដឹងបរិហារ គឺជាសេចក្ដីថ្លែងរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ ដែលបានដឹងអំពីបទល្មើសប្រាប់ទៅដល់ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច ពោលគឺបណ្ដឹងវែកមុខបទល្មើស ឬបកអាត្រាតពីបទល្មើស ដើម្បីឱ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចបានដឹង ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យការត្រួតពិនិត្យ និងស្វែងរកភស្តុតាងក្នុងបទល្មើស ព្រមទាំងបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងបុគ្គលដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត។

❖ គ្រប់ពាក្យបណ្ដឹងទាំងអស់ក្នុងបញ្ជីដោយមានខ្លឹមសារដូចតទៅ៖[49]

- **អត្តសញ្ញាណៈ** នៃអ្នកប្ដឹង
- **កាលបរិច្ឆេទៈ** ដែលអយ្យការបានទទួលពាក្យបណ្ដឹង
- **ប្រភេទនៃបណ្ដឹងៈ** បណ្ដឹងផ្ញើមកផ្ទាល់ចំពោះព្រះរាជអាជ្ញា ឬក៏បញ្ជូនមកដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌
- **ប្រភេទនៃមូលហេតុរឿងៈ** ដែលបានប្ដឹង និងបានរាយការណ៍
- **ចំណាត់ការលើពាក្យប្ដឹងៈ** ការសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ឬការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។

សម្រាប់បញ្ជីនៃពាក្យប្ដឹងនេះ ត្រូវបានកាន់កាប់ដោយលេខាធិការរបស់អយ្យការ និងស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះអាជ្ញា។ ចំពោះបញ្ជីអាចត្រូវបានបើកមើលដោយអាជ្ញាធរតុលាការទាំងអស់ ជាអាទិ៍ គឺ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍។[50]

---

[49] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥០ កថាខណ្ឌ ២

[50] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥០ កថាខណ្ឌ ៤

❖ ម្យ៉ាងទៀត សៀវភៅទទួលបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌ គឺសម្រាប់ចុះយកលេខ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ របស់សំណុំរឿងដែលស្ថាប័នអយ្យការបានទទួល រួមមានដូចខាងក្រោម៖

- ពាក្យបណ្តឹងពីជនរងគ្រោះ
- របាយការណ៍ពាក្យបណ្តឹងពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌
- សំណុំរឿងដែលបានផ្ទេរមកពីសមត្ថកិច្ចផ្សេងៗ
- សំណុំរឿងដែលតុលាការជាន់ខ្ពស់ប្រគល់សមត្ថកិច្ចឱ្យ
- សំណុំរឿងដែលក្រសួងយុត្តិធម៌ប្រគល់សមត្ថកិច្ចឱ្យ។

២.១.២. ទំនាក់ទំនងជាមួយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌

តាមគោលការណ៍នៅក្នុងច្បាប់នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនមែនថ្នាក់លើតាមឋានានុក្រមរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ទេ ប៉ុន្តែជាដៃគូសហការក្នុងការបង្ក្រាបបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងជួយសម្របសម្រួលសកម្មភាពរបស់មន្ត្រី និងនគរបាលយុត្តិធម៌។ នៅក្នុង មាត្រា៣៧ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក៏បានចែងពីអំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា នៅក្នុងការដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលជាមួយសកម្មភាពរបស់មន្ត្រី និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ទាំងអស់ ដែលនៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។[51] ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកទទួលកំណត់ហេតុពីនគរបាលយុត្តិធម៌រាយការណ៍ ដើម្បីចាត់ការនៅក្នុងតុលាការពីបទល្មើសមួយ ដែលនគរបាលយុត្តិធម៌រាយការណ៍មកឱ្យខ្លួន។ បន្ថែមពីនេះទៀត ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចចុះទៅកន្លែងស៊ើបអង្កេត និងធ្វើការណែនាំអំពីអ្វីដែលបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងភ្នាក់ងារមន្ត្រីនគរបាល នៅក្នុងមាត្រាដែលបានចែងដោយប្រយោលថា "ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិកេណ្ឌកងកម្លាំងសាធារណៈដោយផ្ទាល់ជាជំនួយ ដើម្បីបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន"[52] ។ ការបញ្ជាដឹកនាំឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌សម្រាប់ផ្តល់ឱ្យមកខ្លួននូវព័ត៌មានចាំបាច់ទាំងឡាយ ដើម្បីបន្តសំណុំរឿងនាំជនជាប់ចោទទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ទៅតុលាការ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើអធិការកិច្ចបានគ្រប់ពេលវេលានៅអង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌។[53] ជាពិសេស ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចូលរួមក្នុងការស្តាប់ចម្លើយ និងអាចពិនិត្យការអនុវត្តវិធានការណ៍ឃាត់ខ្លួន ព្រមទាំងការគោរពទម្រង់ច្បាប់ និងការកាន់កាប់ទីកន្លែងឃាត់ខ្លួនផងដែរ។

[51] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣៧ កថាខណ្ឌ ១

[52] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៧

[53] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣៧

ដោយសារច្បាប់មិនបានចែងឱ្យជាក់លាក់ ពីទំនាក់ទំនងតាមឋានានុក្រម។ ដូច្នេះ ការត្អូញត្អែរនៅក្នុងកិច្ចសហការ រវាងនគរបាលយុត្តិធម៌ និងអយ្យការនៅតែមានមិនចេះចប់។ ថ្វីបើនគរបាលយុត្តិធម៌ទទួលខុសត្រូវចំពោះថ្នាក់លើតាមឋានានុក្រមរបស់ខ្លួន តែគេត្រូវគោរពគោលការណ៍ណែនាំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ហើយទន្ទឹមគ្នានោះ ត្រូវរាយការណ៍ជាពត៌មានអំពីសកម្មភាពដែលអនុវត្តទៅថ្នាក់លើនៃនគរបាលរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែ ចំពោះដីកាចាប់ខ្លួន និងដីកាស្វែងរកចាប់ខ្លួន ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបញ្ជូនទៅស្នងការខេត្ត-ក្រុង ឬប្រធានអង្គភាពចំណុះក្រសួងដែលពាក់ព័ន្ធត្រូវចាត់ការឱ្យអ្នកក្រោមបង្គាប់អនុវត្តមិនឱ្យលើសពីមួយអាទិត្យចាប់ពីថ្ងៃទទួលដីកានោះ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ មិនអាចរារាំងមន្ត្រីក្រោមបង្គាប់របស់ខ្លួនមិនឱ្យអនុវត្តដីកា និងសេចក្តីសម្រេចសាលាក្រមដែលព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ឱ្យអនុវត្តបានទេ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌រួមមាន អភិបាលរងខេត្ត អភិបាលរងស្រុក-ខណ្ឌ មេឃុំ-សង្កាត់ ដែលត្រូវស្ថិតនៅការដឹកនាំសកម្មភាពនិងសម្របសម្រួល នៃព្រះរាជអាជ្ញា។ ព្រះរាជអាជ្ញាមានអំណាចទៅលើមន្ត្រីរាជការ និងភ្នាក់ងារសាធារណៈដទៃទៀត ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៨២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ កាលណាមន្ត្រីរាជការនេះបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌[54]។

២.១.៣. ទំនាក់ទំនងជាមួយចៅក្រមស៊ើបសួរ

នៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាទទួលបណ្តឹងទាមទារ ឬបណ្តឹងបរិហារ ឬកំណត់ហេតុមួយ តាមរយៈមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវចុះ ឬបង្គាប់ឱ្យក្រឡាបញ្ជីអយ្យការណាមួយ ឱ្យចុះពាក្យបណ្តឹងក្នុងបញ្ជី នៃពាក្យបណ្តឹងជាបន្ទាន់ ទោះបីជាបទល្មើសជាក់ស្តែងក្តី ឬមិនជាក់ស្តែងក្តី វាខុសគ្នាត្រង់ថា មានខ្លួនជនជាប់សង្ស័យ ឬគ្មាន។ បើសិនជាជាប់បទល្មើសជាក់ស្តែង ហើយមានខ្លួនជាជនជាប់សង្ស័យពិតប្រាកដមែន ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសួរយកចម្លើយបាន ដោយគាត់អាចបង្គាប់ឱ្យក្រឡាបញ្ជីអយ្យការណាម្នាក់សួរនាំយកចម្លើយជំនួសខ្លួនបាន ជាបន្ទាប់ព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដោយចុះលេខពិសេស ហើយបញ្ជូនទៅប្រធានតុលាការ ដើម្បីចាត់តាំងចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ការស្នើសុំនេះ អាចធ្វើឡើងដោយពាក្យសុំដែលមានសំអាងហេតុរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលធ្វើឡើងដោយការផ្តើមគំនិតផ្ទាល់ខ្លួន ឬ តាមរយៈពាក្យប្តឹងរបស់ភាគី។ ប្រសិនបើគ្មានជនសង្ស័យទេ ក្រោយពីទទួលសំណុំរឿងពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មកនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេតបឋមរកវិមតិសង្ស័យតទៅទៀត ដើម្បីទទួលបាននូវតម្រុយចំណុចត្រង់ណាដែលសង្ស័យសម្រាប់ធ្វើការចោទប្រកាន់ដោយសាកសួរដើមបណ្តឹង ជនរងគ្រោះ ឬសាក្សី។ ការផ្តើមចោទប្រកាន់មិនទាន់ជាស្ថាពរ ហើយផ្តើមធ្វើការចោទប្រកាន់ដោយមានតម្រុយឱ្យទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។ កាលណាបានដឹងអំពើនោះ ដែលអាចជា

[54] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៨២

បទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តធម៌ អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតបឋមដោយឯកឯង ឬតាមការសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[55] ដូច្នេះ នៅតាមសាលាដំបូងនីមួយៗ ត្រូវបង្កើតឱ្យមានបញ្ជីអយ្យការមួយសម្រាប់ចុះបណ្តឹង ដែលប្តឹងដោយផ្ទាល់មាត់ពីព្រះរាជអាជ្ញា ឬពីការបញ្ជូនមកដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌។

ចំណែកចៅក្រម មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការស៊ើបសួរតែអង្គហេតុដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងករណី ព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលបានអង្គហេតុថ្មីនោះ ការស៊ើបសួរទៅលើអង្គហេតុថ្មីនេះអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន លុះត្រាតែមានដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមពីព្រះរាជអាជ្ញា។ តែប្រសិនប្រសិនអង្គហេតុថ្មីនោះ គ្រាន់តែជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃអង្គហេតុ ដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងស៊ើបសួរពីមុននោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការស៊ើបសួរតាមផ្លូវច្បាប់ ដោយពុំចាំបាច់ជូនដំណឹងទៅតំណាងអយ្យការឡើយ។ ក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរត្រូវតែមានចែងនូវ[56] សេចក្តីសង្ខេបនៃអង្គហេតុការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើស ការបង្ហាញអត្ថបទដែលច្បាប់កំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស និងឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវរងការស៊ើបសួរប្រសិនបើអាចកំណត់បាន។

ក្នុងការសង្ខេបនូវអង្គហេតុ ត្រូវមានកំណត់នូវកាលនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដើម្បីឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការកំណត់អំពីអាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស។ ក្នុងដីកានេះទៀតសោត ត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទនិងការហត្ថលេខានៃតំណាងអយ្យការ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីឆន្ទៈក្នុងការចោទប្រកាន់។

២.២. អង្គការអយ្យការក្នុងការចោទប្រកាន់

ជាទូទៅនៅពេលដែលមានបទល្មើសមួយកើតឡើង ឬមានអំពើបំពារបំពានកើតមានឡើង គឺតែងតែឃើញមានការដាក់ពាក្យបណ្តឹងពីសំណាក់ជនរងគ្រោះ ឬក៏ក្រុមគ្រួសាររបស់ជនរងគ្រោះ ទៅកាន់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬអង្គការអយ្យការ ដើម្បីទាមទាររកភាពយុត្តិធម៌ និងសំណងរដ្ឋប្បវេណី។ អង្គការអយ្យការ បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ដើម្បីពិនិត្យនិងធ្វើការថ្លឹងថ្លែងចំពោះបទល្មើសទាំងអស់នោះ តើត្រូវតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ (មិនចោទប្រកាន់) ឬធ្វើការចោទប្រកាន់?

២.២.១. សេចក្តីសម្រេចក្នុងការចោទប្រកាន់

មុននឹងសម្រេចក្នុងការចោទប្រកាន់ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការថ្លឹងថ្លែងអំពីចំណាត់ការលើពាក្យបណ្តឹងទាមទារ និងពាក្យបណ្តឹងបរិហារដែលខ្លួនបានទទួលដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលបាន

[55] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១១១

[56] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៤

បញ្ជូនមកជាមុនសិន[57]។ ក្នុងករណី ដែលបទល្មើសទាំងនោះបានប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរទៅដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម។ ហេតុដូច្នេះ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើកាចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងសន្និដ្ឋានឱ្យតុលាការអនុវត្តច្បាប់ព្រម ទាំងធានារ៉ាប់រងក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចខាងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើផ្សព្វផ្សាយ ក៏ដូចជាចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន[58]។ ក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងឱ្យសង្គម និងជាម្ចាស់នៃបណ្តឹងអាជ្ញា អយ្យការត្រូវតែមានតំណាងរបស់ខ្លួនជានិច្ច នៅគ្រប់ពេលសវនាការរឿងព្រហ្មទណ្ឌ[59] ដើម្បីទាមទារឱ្យមានការអនុវត្តច្បាប់ដោយតុលាការ។ ហេតុនេះហើយ តើការមានមូលដ្ឋានអ្វីនៅក្នុងការចោទប្រកាន់? និងតើតំណាងអយ្យការមានជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់បែបណា ?

២.២.១.១. មូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់

មូលដ្ឋានសម្រាប់ការចោទប្រកាន់នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ តំណាងអង្គការអយ្យការជាស្ថាប័នចោទមួយ ត្រូវប្រតិបត្តិតាមតួនាទីប្រកបដោយភាពត្រឹមត្រូវតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ប្រកបដោយយុត្តិធម៌។ ចំពោះសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់តំណាងអយ្យការវិញ ជាការធានារ៉ាប់រងនៃសេចក្តីសម្រេចខាងព្រហ្មទណ្ឌ នៅចំពោះមុខតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីកំណត់ឱ្យច្បាស់នូវអត្ថិភាពនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ត្រូវគោរពតាមគោលការណ៍នៃដែនអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ សម្រាប់ជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងការចោទប្រកាន់នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។

➢ គោលការណ៍នៃដែនអនុវត្តច្បាប់សម្រាប់មូលដ្ឋានចោទប្រកាន់៖

១. វាយតម្លៃអំពីល្មើសបញ្ជាក់អត្ថបទច្បាប់ (កំណត់បទល្មើសតាមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ)

- ចង្អុលបង្ហាញ វាយតម្លៃអំពីសកម្មភាពនៃអំពើល្មើស
- កំណត់អង្គហេតុ (សេចក្តីសង្ខេបនៃអង្គហេតុ)[60] ឬធាតុផ្សំឱ្យបានត្រឹមត្រូវច្បាស់លាស់
- អនុវត្តតាមគោលការណ៍ឱ្យត្រឹមត្រូវនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ
- អនុវត្តតាមគោលការណ៍ត្រឹមត្រូវនៃការបកស្រាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ
- អនុវត្តគោលការណ៍គ្មានប្រតិសកម្ម

២. ចង្អុលបង្ហាញភស្តុតាង ឬ សាក្សី ។

៣. ចង្អុលបង្ហាញជនប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ចង្អុលបង្ហាញបុគ្គលដែលអាចត្រូវប្រកាសថា ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះបទល្មើស៖

[57] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤០

[58] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៧

[59] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៧ កថាខណ្ឌ ៤

[60] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៤

– កំណត់ឈ្មោះ ឬអត្តសញ្ញាណ ឬសាវតាជាតិដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តបទល្មើសច្បាស់លាស់។

៤. កំណត់ទោស និង កំណត់ការអនុវត្តទោស (កំណត់ឈ្មោះបទល្មើស)[61]។

ដូចនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាគឺជាអ្នកកាន់នៃច្បាប់រដ្ឋ ក្នុងការការពារផលប្រយោជន៍សិទ្ធិសេរីភាព ក៏ដូចជាការបង្ក្រាបបទល្មើស ប្រកបដោយចរិតលក្ខណៈគតិយុត្តិ ស្របតាមឆន្ទៈរបស់ច្បាប់។ តំណាងអយ្យការត្រូវតែប្រតិបត្តិតាម តួនាទី និងភារកិច្ច របស់ខ្លួន ដោយសម្អាងលើមូលដ្ឋានច្បាប់ច្បាស់លាស់សម្រាប់ការចោទប្រកាន់ក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងទិដ្ឋភាពសង្គមមនុស្សដែលឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញភាពត្រឹមត្រូវ យុត្តិធម៌ និងអាចទទួលយកបានទាំងជនរងគ្រោះ ទាំងការបង្ក្រាបបទល្មើស។

២.២.១.២. ជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការ

ការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការ ចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញារបស់តំណាងអយ្យការដែលជាម្ចាស់នៃបណ្តឹងអាជ្ញា។ យោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានកំណត់ការចោទប្រកាន់ខាងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌអាចធ្វើបានតាមរយៈ ការបើកការស៊ើបសួរ ការបញ្ជូនរឿងនាំទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ និងតាមនីតិវិធីបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម[62]។

ក. ការស៊ើបសួរ

ការបើកការស៊ើបសួរ គឺជាជម្រើសមួយនៃការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញារបស់តំណាងអយ្យការ។ ការបើកការស៊ើបសួរត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈដីការបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែបើកការស៊ើបសួរ[63] ទោះបីជាបទល្មើសនោះជាបទឧក្រិដ្ឋជាក់ស្តែងក៏ដោយ។ ហេតុនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាគ្មានជម្រើសណាផ្សេងក្រៅពីការចោទប្រកាន់លើបទល្មើសនេះទេ ត្រង់ចំណុចនេះស្តែងបង្ហាញឱ្យឃើញពីភាពដាច់ខាត នៃការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការ។ ភាពដាច់ខាតនេះមិនបានស្តែងឡើង ក្នុងករណីបទល្មើសជាបទមជ្ឈិមមិនស្តែង ឬ បទលហុទោ បានន័យថាតំណាងអយ្យការអាចធ្វើការចោទប្រកាន់នៃជម្រើសផ្សេងទៀត ក្រៅពីការស៊ើបសួរ។ ទោះជាយ៉ាងណា តំណាងអយ្យការនៅតែអាចធ្វើការចោទប្រកាន់តាមរយៈការស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីរឿងមិនអាចធ្វើការជនុំជម្រះបានដោយសារកត្តាផ្សេងៗដូចជា ក្នុងករណីតំណាងអយ្យការយល់ឃើញថា ភស្តុតាងដែលប្រមូលពុំមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះ ឬតំណាងអយ្យការមិនស្គាល់នូវអត្តសញ្ញាណរបស់ចារី ដែលជាហេតុមិនអាចយកសំណុំរឿងទៅជំនុំជម្រះបាន ពីព្រោះចារីជាអញ្ញាតជន។ ដូចនេះ ព្រះរាជ

---

[61] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ១

[62] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៣

[63] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៤ កថាខណ្ឌទី ១

អាជ្ញាអាចនឹងបើកការស៊ើបសួរ ដើម្បីកំណត់ពីអត្តសញ្ញាណនៃចារីសិន ឬក៏ដើម្បីប្រមូលនូវភស្តុតាងបន្ថែមទៀត សម្រាប់ដំណើរការនីតិវិធី។

ខ. ជំនុំជម្រះផ្ទាល់

ការជំនុំជម្រះផ្ទាល់អាចត្រូវបានបើកតាមរយៈ ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជំម្រះផ្ទាល់។ ក្នុងករណីបទលហុជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់ គឺមានតែទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់តែប៉ុណ្ណោះ។ ការជំនុំជម្រះផ្ទាល់ អាចអនុវត្តតែចំពោះសាលាជាន់ដំបូងទេ[64] ព្រោះមិនអាចប្រើនៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ដែលជាតុលាការទទួលបណ្តឹងតវ៉ាឡើយ ដោយសារការប្តឹងតវ៉ា គឺសុទ្ធសឹងតែត្រូវមានការស៊ើបសួរ ដើម្បីស្វែងរកភស្តុតាងបន្ថែម ដើម្បីបំពេញនូវចំណុចខ្វះចន្លោះនៃកម្មវត្ថុបណ្តឹងតវ៉ានោះ ដែលផ្ទុយទៅនឹងនីតិវិធីការជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ដែលជានីតិវិធីមានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់រួចហើយ។

ការជំនុំជម្រះផ្ទាល់ គឺអាចអនុវត្តបានក្នុងករណី បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ ដែលជាបទល្មើសមានលក្ខណៈស្រាល ហើយបទល្មើសនោះគឺត្រូវមានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់។ នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ត្រូវមានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃជនជាប់ចោទ សេចក្តីសង្ខេបនៃអង្គហេតុ ឈ្មោះបទល្មើស និងអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ក៏ដូចជាបង្ក្រាបបទល្មើស ជាពិសេសមានការចង្អុលបង្ហាញប្រាប់ពីតុលាការដែលត្រូវជំនុំជំម្រះ ព្រមទាំងទីកន្លែង កាលបរិច្ឆេទ និងពេលវេលានៃសវនាការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដីកានោះត្រូវមានបញ្ជាក់ថាជនជាប់ចោទនៅចំពោះមុខតុលាការ៖

- ១៥ ថ្ងៃ ប្រសិនជនជាប់ចោទរស់នៅក្នុងដែនដីនៃទីស្នាក់ការរបស់តុលាការជាន់ដំបូង
- ២០ ថ្ងៃ ប្រសិនជនជាប់ចោទរស់នៅក្នុងទីកន្លែងមួយផ្សេងទៀតក្នុងដែនដីជាតិ
- ២ ខែ ប្រសិនបើជាជាប់ចោទរស់នៅក្នុងរដ្ឋជាប់ព្រំដែនព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ៣ ខែ ប្រសិនជនជាប់ចោទកន្លែងផ្សេង ក្រៅពីករណីខាងលើ។[65]

គ. ការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការ តាមរយៈការជំនុំជម្រះផ្ទាល់ គឺជានីតិវិធីឆាប់រហ័ស មានន័យថា ជនល្មើសអាចត្រូវយកទៅជំនុំជម្រះភ្លាម ក្រោយការឃាត់ខ្លួន។ នីតិវិធីនេះមិនអាចយកមកអនុវត្តចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការស៊ើបសួរ និងបទលហុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការជំនុំជម្រះផ្ទាល់បានឡើយ។

[64] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៦ កថាខណ្ឌទី ១

[65] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៥៧

❖ ដើម្បីអនុវត្តនូវនីតិវិធីនេះបានត្រូវគោរពនូវលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដូចខាងក្រោម[66]៖

- បទល្មើសនោះត្រូវតែជាបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង តាមបញ្ញត្តិមាត្រា៨៦ ឬមាត្រា៨៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ
- បទល្មើនោះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធធនាគារយ៉ាងតិច ១ឆ្នាំ និងយ៉ាងច្រើន ៥ឆ្នាំ
- នីតិវិធីនេះអនុវត្តចំពោះតែចារីជានីតិជន
- ជាពិសេសរឿងក្តីនោះត្រូវមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមជំនុំជម្រះបាន។

ពាក្យថា "គ្រប់គ្រាន់ជំនុំជម្រះបាន" មានន័យថាមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ធួនល្មមដែលអាចបំពេញគ្រប់សញ្ញាណនៃធាតុផ្សំបទល្មើស ដែលប្រព្រឹត្តដោយជនជាប់ចោទហើយមានលក្ខណៈអាចជឿជាក់បាន ថាជនជាប់ចោទ ពិតជាចារីបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសពិតប្រាកដមែន។

ជានីតិវិធីជាក់ស្តែងក្រោយពីការឃាត់ខ្លួន ជនល្មើសនឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅបង្ហាញខ្លួន នៅចំពោះមុខតំណាងអយ្យការ ដើម្បីធ្វើការសាកសួរអំពីអត្តសញ្ញាណប្រាប់ពីការចោទប្រកាន់ប្រាប់ពីបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលត្រូវចោទ និងប្រាប់ពីសិទ្ធិមួយចំនួនដែលនោះត្រូវដឹង ហើយតំណាងអយ្យការត្រូវទទួលចម្លើយរបស់ជននោះ ប្រសិនបើគាត់ចង់និយាយ គឺត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុអំពីការបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួនភ្លាម[67]។ ជាពិសេស តំណាងអយ្យការត្រូវឱ្យជនជាប់ចោទដឹងថារឿងក្តីនេះ អាចនឹងត្រូវយកទៅជំនុំជម្រះនៅថ្ងៃនេះភ្លាមតែម្តង ហើយតើជនជាប់ចោទត្រូវការមេធាវីតាមការចាត់តាំង ឬការជ្រើសរើសមេធាវីដោយខ្លួនឯង។ ការបង្ហាញខ្លួននេះនឹងត្រូវអនុវត្តតាមរយៈការធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការចូលខ្លួនភ្លាម។

២.២.២ ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ទោះបីជាអយ្យការ មានតួនាទីក្នុងការចោទប្រកាន់អំពើបទល្មើសក៏ពិតមែន ក៏ពុំមានន័យថាគ្រប់បទល្មើសដែលបានកើតឡើងហើយត្រូវបានចោទប្រកាន់ជាដរាបនោះឡើយ។ ដោយសារតែអំពើខ្លះ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចមានសិទ្ធិចោទប្រកាន់ ឬធ្វើការចោទប្រកាន់ដោយមិនទទួលបានផលប្រយោជន៍ សម្រាប់សង្គម និងដោយសារមូលហេតុទៅតាមផ្លូវច្បាប់ដទៃផ្សេងទៀត។ បន្ថែមពីនេះទៀតបទល្មើសខ្លះ មិនបានបណ្តាលឱ្យមានផលប៉ះពាល់ទៅដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈសម្រាប់សង្គមអ្វីឡើយ គឺគ្រាន់តែជាអំពើដែលនាំឱ្យមានត្រឹមតែព្យសនកម្មបន្តិចបន្តួចតែប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាទទួលពាក្យបណ្តឹងពីជនរងគ្រោះដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ក៏ខ្លួននៅតែមានឆន្ទានុសិទ្ធិគ្រប់គ្រាន់ផងដែរ នៅក្នុងការសម្រេចចិត្តចោទ

[66] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៧

[67] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៨ កថាខណ្ឌទី ១

ប្រកាន់ ឬមិនគួរចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសនោះ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការថ្លឹងថ្លែងអំពីចំណាត់ការលើពាក្យប្ដឹង និងពាក្យប្ដឹងបរិហារដែលខ្លួនបានទទួលដោយផ្ទាល់ ឬ ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បញ្ជូនមក[68]។

ស្របតាមការថ្លឹងថ្លែងនៅក្នុងតួនាទីវិជ្ជាជីវៈ និងតាមសតិសម្បជញ្ញៈរបស់ខ្លួនអយ្យការគួរធ្វើការពិចារណាទាក់ទងនឹងអំពើល្មើសនោះ ហើយប្រសិនបើមិនគួរចោទប្រកាន់ គឺអយ្យការនឹងសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ។ តំណាងអយ្យការអាចធ្វើការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ចំពោះអំពើដែលមិនមែនជាបទល្មើសផង និងអំពើដែលជាបទល្មើសផងដែរ។ ដើម្បីឱ្យកាន់តែច្បាស់យើងមានជាចំណោទបញ្ហាទាំងនេះ តើអ្វីទៅអ្វីទៅជាអត្ថន័យនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ? តើមានមូលហេតុអ្វីខ្លះដែលនាំឱ្យតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ? តើមានសមត្ថកិច្ចណាខ្លះនៅក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការនេះ? តើមាននីតិវិធី និងអានុភាពបែបណានៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ?

២.២.២.១. អត្ថន័យនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

នៅក្នុងដំណើររឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីឱ្យស្របតាមនីតិវិធីនៃដំណើររឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានបែងចែកជាបួនដំណាក់កាលធំៗគឺៈ

- ដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត (ធ្វើឡើងដោយនគរបាលយុត្តិធម៌)
- ដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ (ធ្វើឡើងដោយតំណាងអយ្យការ)
- ដំណាក់កាលស៊ើបសួរ (ធ្វើឡើងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ)
- និងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ (ជាតួនាទីចៅក្រមជំនុំជម្រះ)។

នៅដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ គឺជាដំណាក់កាលមួយដែលស្ថិតនៅក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ស្ថាប័នអយ្យការ (ជាម្ចាស់នៃបណ្ដឹងអាជ្ញា) ដែលអាចសម្រេចចោទប្រកាន់ និងបញ្ជូនរឿងទៅយុត្តាធិការស៊ើបអង្កេត និងយុត្តាធិការជនុំជម្រះ ដើម្បីធ្វើចំណាត់ការបន្ត។ ក្រៅពីធ្វើការចោទប្រកាន់ ដោយយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា៤០ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏បានផ្ដល់អំណាចមួយទៀតទៅដល់អយ្យការគឺ ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការដែលបានបញ្ញត្តិថា ព្រះរាជអាជ្ញាអាចតម្កល់រឿងទុកឥតការ រួចធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។[69] តាមខ្លឹមសារនេះផងដែរ មានន័យថាព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើការចោទប្រកាន់ផង និងតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការបានផងដែរ ចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។

[68] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤០ កថាខណ្ឌ ១

[69] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤០ កថាខណ្ឌទី ២

២.២.២.២. មូលហេតុនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

មូលហេតុដែលនាំឱ្យ តំណាងអយ្យការជ្រើសយកនីតិវិធីនេះមកប្រើ គឺសំដៅដល់គ្រប់មូលហេតុដែលតំណាងអយ្យការសម្រេចដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ ថាមិនប្រើនីតិវិធីចោទប្រកាន់។ ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ គឺមានមូលហេតុផ្សេងៗគ្នា ដែលតំណាងអយ្យការប្រើនីតិវិធីក្នុងការអនុវត្តមានដូចតទៅៈ

ក. គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃការចោទប្រកាន់

គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃការចោទប្រកាន់ គឺចង់សំដៅទៅលើការដែលមានមូលហេតុនៃអត្តសញ្ញាណរបស់ចារី ឬពុំមានបន្ទុកគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបង្ហាញពីពិរុទ្ធភាពរបស់ចារី ហើយការស្រាវជ្រាវបន្ថែមដែលអាចនឹងធ្វើហាក់បីដូចជា គ្មានប្រយោជន៍ និងគ្មានប្រសិទ្ធិភាព និងការអវត្តមានរបស់ជនល្មើស ឬ បទល្មើសមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ជាអាទិ៍ ធាតុផ្សំនៃសំណុំរឿងមិនអនុញ្ញាតឱ្យកំណត់ពីធាតុផ្សំបទល្មើសដែលគេរាយការណ៍មក។ *ឧទាហរណ៍ៈ* នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌមួយបានកើតឡើង ដែលមានការលួចកង់របស់អ្នកជិតខាង ហើយបានបាត់រហូត និងពុំបានដឹងពីភិនភាគរបស់ចារី ឬពុំមានភស្តុតាងមកបញ្ជាក់ ហើយមានការស្រាវជ្រាវពីក្រុមអ្នកជំនាញ ដោយពុំបានដឹងថាពីមូលហេតុនៃការបាត់នោះទេ។ ហេតុដូច្នេះ ការដាក់បន្ទុកក្នុងការលួចគឺគ្មានប្រយោជន៍ឡើយ។ ក្នុងន័យនេះ គឺតំណាងអយ្យការអាចធ្វើការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការបានដោយត្រូវសំណងតាម គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃការចោទប្រកាន់ទៅលើបទល្មើសនោះ។

គោលការណ៍នេះមានចំណុចបន្ថែម ក្នុងការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ដោយយកគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃការចោទប្រកាន់មានដូចតទៅៈ

❖ **អំពើមិនមែនជាបទល្មើស**

ការកំណត់នៃអំពើដែលមិនមែនជាបទល្មើស គឺសំដៅទៅលើការប្រព្រឹត្តអំពើណាមួយហើយគ្មានទំនួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ នោះគឺអំពើដែលមិនមែនជាបទល្មើស ឬក៏ជាការប្រព្រឹត្តទៅហើយគ្មានច្បាប់ចែង។ ក្នុងច្បាប់បានបញ្ញាតិថា អំពើខ្លះរបស់រូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ដែលបង្កចលាចលដល់សង្គម គឺជាបទល្មើស។ បទល្មើស ចង់សំដៅទៅលើអំពើ ឬបាតុភាពអសកម្មផ្សេងៗនៅក្នុងជីវភាពរស់នៅ ដោយបានបំពានធ្ងន់ធ្ងរដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ សន្តិសុខជាតិ និងរបៀបរៀបរយ នៅក្នុងពាសពេញផ្ទៃប្រទេស។ ពោលអំពើទាំងឡាយណា ដែលបានបំពានដល់ច្បាប់ចូលជាធរមាន ឬអំពើនោះបានប្រព្រឹត្តផ្ទុយនឹងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គឺចាត់ទុកជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌហើយ។ ការចាត់ទុកជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនេះ គឺមានបំណងដាក់ទណ្ឌកម្មទៅជនណា ដែលបានប្រព្រឹត្តកំហុសខុសឆ្គងមាន ផលប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដើម្បីឱ្យមានការរាង

ចាលលែងហ៊ានប្រព្រឹត្តម្តងទៀតនៅលើកក្រោយ និងជួយបញ្ចៀសហានិភ័យ ដែលអាចកើតឡើងមាននៅក្នុងសង្គម។ ដោយយោងតាមមាត្រា ២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទល្មើស គឺចង់សំដៅទៅដល់អំពើខ្លះរបស់រូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលដែលបង្កចលាចលដល់សង្គម ជាបទល្មើស។[70]

ឧទាហរណ៍៖ លោក ក ជាបុរសពោះម៉ាយម្នាក់ បានរំលោភសត្វគោរបស់ លោក ខ។ នៅពេលដែលធ្វើសកម្មភាព លោក ខ ក៏បានប្រទះឃើញនូវទង្វើមិនសមរម្យបែបនេះទើប លោក ខ ក៏បានប្តឹងទៅនគរបាលយុត្តិធម៌ ក៏ប៉ុន្តែដោយគ្មានច្បាប់ចែងពីបទល្មើសរំលោភសត្វនោះទេ។ ដូច្នេះ លោក ក ពុំត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌឡើយ ហើយអយ្យការអាចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការបាន។

❖ **ធាតុផ្សំបទល្មើសមិនគ្រប់គ្រាន់**

ដើម្បីចាត់ទុកអំពើមួយជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ចាំបាច់ត្រូវតែមានធាតុផ្សំនៃបទល្មើស ៣ ដែលជាទូទៅមានដូចជា៖

– ធាតុនីត្យានុកូល (មាត្រា ៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)[71]

– ធាតុសត្យានុម័ត

– ធាតុអត្តនោម័ត (មាត្រា ៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)។[72]

ដូចនេះ ប្រសិនបើកង្វះនូវធាតុផ្សំណាមួយ តំណាងអយ្យការនឹងធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយ តម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ។ *ឧទាហរណ៍៖* លោក ក បានប្តឹង លោក ខ ថាបានលួចទូរស័ព្ទរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែពុំមានភស្តុតាងណាក្នុងការមកបញ្ជាក់ពី អំពីអំពើទុច្ចរិតដែលជាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសថា លោក ខ បានលួចទូរស័ព្ទរបស់ លោក ក ឡើយ។

❖ **មិនអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណជនល្មើសបាន**

ការមិនអាចកំណត់ពីអត្តសញ្ញាណនៃជនល្មើសបាន គឺចង់សំដៅទៅដល់ការដែលមិនស្គាល់ពី ភិនភាគមុខមាត់ រូបរាង កម្ពស់ សម្បុរ របស់ចោរ ហើយមិនបានដឹងពីទីកន្លែងស្នាក់នៅផ្ទាល់របស់ចោរផងដែរ។ ផ្ទុយមកវិញការដែល មិនអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណជនល្មើសបានមិនដាច់ខាតត្រូវតែ តម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការឡើយ ពីព្រោះអយ្យការមានជម្រើសក្នុងការបើកការឱ្យស៊ើបសួរ ដែលប្តឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។ *ឧទាហរណ៍៖* លោក ក បានប្តឹងពីជនដែលមិនស្គាល់មុខ ពីបទឆបោក ប៉ុន្តែទោះបីជាស្វែងរកយ៉ាងណា ក៏ពុំអាចដឹងពីអត្តសញ្ញាណនៃជនល្មើសនោះឡើយ។ ស្របតាមន័យនេះតំណាងអយ្យការអាចសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការបាន។

---

[70] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ២

[71] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ៣

[72] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ៤

❖ **បុគ្គលដែលមានអភ័យឯកសិទ្ធិ**

ចំពោះជនដែលមានអភ័យឯកសិទ្ធិពុំអាចធ្វើការចោទប្រកាន់បានឡើយ។ បើជននោះលួចទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុព្វញាតិ ឬបច្ឆាញាតិ និងទ្រព្យសម្បត្តិសហាព័ទ្ធរបស់ខ្លួន គឺមិនអាចផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌបានទេ ចំពោះជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសលួចនោះ (អំពើលួចទ្រព្យសម្បត្តិ)[73]។ *ឧទាហរណ៍៖* លោក ក បានសុំលុយម្តាយ ប៉ុន្តែ ម្តាយមិនឱ្យហើយ លោក ក ក៏សម្រេចចិត្តលួចលុយម្តាយរបស់ខ្លួនទៅ នៅពេលដែលម្តាយគាត់កំពុងតែលក់ដូរ។ ដូច្នេះ លោក ក មានអភ័យឯកសិទ្ធិគ្រួសារ ពុំបានមានការចោទប្រកាន់បានឡើយ។

❖ **អនីតិជនដែលមានអាយុតិចជាង១៤ឆ្នាំ**

បុគ្គលដែលមិនទទួលខុលត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាបុគ្គលដែលមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ។ នីតិភាពនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌគឺអាយុ ១៨ឆ្នាំ ឡើងទៅ[74] ប៉ុន្តែក៏មានការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អនីតិជនគឺចាប់ពីអាយុ ១៤ ឆ្នាំ ឡើងទៅផងដែរ[75]។ ដូចនេះ អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោយ ១៤ ឆ្នាំ គឺមិនទទួលខុសត្រូវនោះទេ។

❖ **ការរលត់នៃបណ្តឹងអាជ្ញា**

ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មួយចំនួននៅមានការយល់ច្រឡំថា បណ្តឹងអាជ្ញានឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ឬរលត់ នៅពេលដែលជនត្រូវបានសន្មតថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងសងសំណងជម្ងឺចិត្តទៅដល់ភាគីដែលជាជនរងគ្រោះ ហើយភាគីជនរងគ្រោះក៏បានដកពាក្យបណ្តឹង (បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី)។ តាមគោលការណ៍ ច្បាប់ ទោះបីជាសំណងជម្ងឺចិត្តត្រូវបានផ្តល់ជូនភាគីជនរងគ្រោះ និងមានការសម្របសម្រួល ឬក៏ដកពាក្យបណ្តឹងពីសំណាក់ភាគីជនរងគ្រោះហើយក៏ពិតមែន ក៏បណ្តឹងអាជ្ញានៅតែមិនរលត់ឡើយ។ ការដកបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ភាគីរងគ្រោះ គឺគ្រាន់តែជាការបញ្ចប់នូវការទាមទារ ខាងផ្នែកសំណងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ភាគីជនរងគ្រោះតែប៉ុណ្ណោះ គឺមិនមែនជាកត្តាដែលអាចនាំឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញារលត់នោះទេ។ ដោយយោងតាមមាត្រា ៧ មាត្រា ៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ការរំលត់បណ្តឹងអាជ្ញា គឺមានមូលហេតុដូចខាងក្រោមនេះ៖

១. មរណភាពនៃជនល្មើស

ក្នុងករណីដែលជនល្មើស ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទ ត្រូវបានទទួលមរណភាព ដែលកំពុងស្ថិតក្នុងបណ្តឹងអាជ្ញា ឬស្លាប់មុនពេលប្រកាសសេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពរក្នុងការផ្តន្ទាទោសជនល្មើស នោះ

[73] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ៣៥៥

[74] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ៣៨

[75] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ៣៩

នាំឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញាដែលកំពុងតែមានលើជននោះត្រូវបានរលត់ ហើយដំណើរការទាំងឡាយនៃនីតិវិធីនឹងត្រូវបិទ ហើយបញ្ចប់។ ហេតុដូច្នេះមានន័យថា ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចចោទប្រកាន់ និងអនុវត្តទោសចំពោះមនុស្សដែលបានទទួលមរណភាពរួចទៅហើយឡើយ។ ម៉្យាងវិញទៀតក្នុងករណីនេះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចសុំឱ្យមានការជួសជុលព្យសនកម្ម ពីសិទ្ធិវ័ន្តនៃជនជាប់ចោទបានហើយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌនៅតែបន្តមានសមត្ថកិច្ចលើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះផងដែរ ដើម្បីជាថ្នូរនៃជនរងគ្រោះ។

២. ការផុតអាជ្ញាយុកាល

អាជ្ញាយុកាល គឺជាពេលវេលាកំណត់មួយ ដែលមាននៅក្នុងច្បាប់ បានកំណត់ពីរយៈពេលដែលអាចធ្វើ ឬចាប់ផ្តើមធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាបាន។ ប្រសិនបើសកម្មភាពល្មើសមួយត្រូវបានកើតឡើង ដែលនាំឱ្យមានគិតអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើសត្រូវបានចាប់ផ្តើម ហើយដល់រយៈពេលកំណត់នៅតែមានបណ្តឹងអាជ្ញាណាមួយត្រូវបានកើតឡើងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពនោះ នាំឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញាត្រូវបានរលត់ ដោយសារមូលហេតុនៃការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃបទល្មើស។

- អាជ្ញាយុកាលនៃបណ្តឹងអាជ្ញាមានរយៈពេលខុសៗគ្នា តាមប្រភេទបទល្មើសនីមួយៗរយៈពេល៖
- ១៥ (ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ
- ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ចំពោះបទមជ្ឈិម
- និង ១ (មួយ)ឆ្នាំ ចំពោះបទលហុ ។[76]

ចំពោះបទល្មើស បទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម គឺមិនអាចផុតអាជ្ញាយុកាលបានទេ។[77] ដូចគ្នាទៅនឹង ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ដែលជាអំពើនីត្យានុកូលគឺត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ៣ ឆ្នាំបន្ទាប់ពីពេលដែលជនរងគ្រោះ បានដឹងអាចទាមទារសំណងការខូចខាតចំពោះអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន ឬអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ បានកន្លងហួសទៅ បន្ទាប់ពីអំពើអនីត្យានុកូលនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង។ ដោយឈរលើគោលការណ៍ការបែងចែកបណ្តឹងទាំងពីរជាបណ្តឹងផ្សេងពីគ្នា នោះការផុតអាជ្ញាយុកាលនៃបណ្តឹងណាមួយ មិនមែនជាឧបសគ្គសម្រាប់ការធ្វើបណ្តឹងមួយទៀតឡើយ។

៣. ការលើកលែងទោសទូទៅ

ការលើកលែងទោសទូទៅ ខុសពីកាលពីលើកលែងទោស ដោយជារាជានុសិទ្ធិរបស់ព្រះមហាក្សត្រដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ដែលជាទូទៅធ្វើឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ ក្នុងឱកាសព្រះរាជពិធីបុណ្យធំៗ។ បណ្តឹងជាមួយអាច

[76] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១០

[77] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៩

នឹងត្រូវរលត់តាមរយៈការលើកលែងទោសនេះ ជាទូទៅ ការលើកលែងទោសនេះសំដៅទៅលើការធ្វើច្បាប់ដែលអនុម័តដោយរដ្ឋសភា ក្នុងគោលបំណងសម្រាប់លើកលែងទោស ឬ លុបចោលនូវប្រភេទបទល្មើសណាមួយនាំឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញា ដែលកំពុងតែដំណើរការនៅក្នុងនីតិវិធីនឹងត្រូវរលត់។

៤. និរាករណ៍នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

បណ្តឹងអាជ្ញាណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើង តាមរយៈនៃការចោទប្រកាន់របស់អយ្យការ ក្នុងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ប៉ុន្តែដោយហេតុថា បទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នោះ ត្រូវបាននិរាករណ៍ដោយមានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌថ្មី ។ ហេតុនេះហើយ បណ្តឹងអាជ្ញាដែលធ្វើឡើង ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃបទល្មើស ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នឹងត្រូវរលត់។

៥. អាជ្ញាអស់ជំនុំ

កាលណាអង្គហេតុនៃបទល្មើសណាមួយត្រូវបានកើតឡើង ហើយត្រូវបានចោទប្រកាន់ដោយអយ្យការ និងមានការជំនុំជម្រះសេចក្តីរហូតដល់មាន សាលក្រម ឬ សាលដីកា។ ដោយអនុវត្តតាមគោលការណ៍អាជ្ញាអស់ជំនុំ ជនណាដែលត្រូវបានតុលាការសម្រេចឱ្យរួចខ្លួនជាស្ថាពរហើយ ជននោះមិនអាចត្រូវចោទប្រកាន់ទៀតទេចំពោះអំពើដដែល ទោះបីជាក្រោមការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើសថ្មីផ្សេងទៀតក៏ដោយ។[78] ដូចនេះមានន័យថាក្រោយសេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពររួចហើយ ទោះបីជាមានលេចឡើងនូវភស្តុតាងថ្មី ដែលអាចបញ្ជាក់ថាពិតជាមានបទល្មើសបានប្រព្រឹត្តមែនក៏ដោយ ក៏បណ្តឹងអាជ្ញាមិនអាចដាក់ឱ្យដំណើរការបានដែរ ព្រោះវាមានអាជ្ញាអស់ជំនុំហើយ។

- មូលហេតុផ្សេងទៀត នៃការរលត់បណ្តឹងអាជ្ញា៖

ក្រៅពីមូលហេតុខាងលើ នៅមានមូលហេតុផ្សេងទៀតនៃការរលត់បណ្តឹងអាជ្ញា ដែលនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមាត្រា ៨ ក៏បានកំណត់បន្ថែមអំពីមូលហេតុទាំងនោះមានដូចខាងក្រោម៖

- ការសម្របសម្រួលជាមួយរដ្ឋ
- ការដកពាក្យបណ្តឹង
- ការបង់ប្រាក់ពិន័យសរុប ឬ ប្រាក់ពិន័យសម្របសម្រួល។[79]

[78] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១២

[79] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៨

៦. ការសម្របសម្រួលជាមួយរដ្ឋ

ការសម្របសម្រួលជាមួយរដ្ឋ គឺជាមួយហេតុអាចធ្វើឱ្យបណ្តឹងផុតរលត់បានដែរ តាមរយៈការបង់ប្រាក់ពិន័យអន្តរកាលជូនរដ្ឋ។ *ឧទាហរណ៍៖* ពិន័យមានការបំពារបំពាន ឬ ល្មើសអំពីល្មើសចរាចរណ៍ផ្លូវគោកជាដើម។ ជាគោលការណ៍ ការសម្របសម្រួលជាមួយរដ្ឋ គឺមិនអាចធ្វើទៅបានឡើយចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ប៉ុន្តែច្បាប់ពិសេស អាចអនុញ្ញាតឱ្យរលត់បណ្តឹងអាជ្ញាបានផងដែរ។ ដែលការរលត់បណ្តឹងអាជ្ញានេះ ពុំអាចធ្វើឱ្យបណ្តឹងផ្នែករដ្ឋប្បវេណីរលត់បាននោះទេ[80]។

៧. ការដកពាក្យបណ្តឹង

ការដកពាក្យបណ្តឹង អាចធ្វើឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញាផុតរលត់បានផងដែរ ប្រសិនបើពាក្យប្តឹងជនរងគ្រោះនោះគឺជាលក្ខខណ្ឌដែលចាំបាច់មួយក្នុងការដាក់ឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញាមានចលនា។ ដូច្នេះ មានន័យថាក្នុងបទល្មើសមួយចំនួន ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញាឱ្យមានចលនា ដោយគ្មានពាក្យប្តឹងរបស់ជនរងគ្រោះឡើយ ដូចជាបទបរិហារកេរ្តិ៍ និងបទជេប្រមាថ[81]។ ក្នុងករណីនេះ ការដកពាក្យប្តឹងពីជនរងគ្រោះក៏អាចធ្វើឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញាផុតរលត់ផងដែរព្រោះជនរងគ្រោះ គឺជាអ្នកទទួលរងគ្រោះរងខ្លាំងបំផុតក្នុងទំនាក់ទំនងបទល្មើសនេះទើបច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់សិទ្ធិអំណាចឱ្យជនរងគ្រោះជាអ្នកសម្រេចពីការធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញានេះ។

៨. ការបង់ប្រាក់ពិន័យសរុប ឬ ប្រាក់ពិន័យសម្របសម្រួល[82]

ការបង់ប្រាក់ពិន័យសរុប ឬ ប្រាក់ពិន័យសម្របសម្រួល គឺអាចធ្វើឱ្យបណ្តឹងអាជ្ញាផុតរលត់បានលុះត្រាតែមានការ ទទួលស្គាល់ដោយជនសង្ស័យជាមុនសិន អំពីអំពើនៃការចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់ខ្លួន ហើយត្រូវមានការព្រមព្រៀងធ្វើឱ្យរលត់បណ្តឹងអាជ្ញា។

ខ. គោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់

១. អត្ថន័យ

គោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃចោទប្រកាន់ គឺជាការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ដែលអាចធ្វើបានទោះបីជាមានបទល្មើស និងអ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវបានស្គាល់មុខក៏ដោយ ពីព្រោះតំណាងអយ្យការយល់ថាការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការនេះ បានត្រូវតាមកាលៈទេសៈនៃព្យសនកម្មដែលកើតមានដោយសារបទល្មើស ឬភាពរឹករវដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ហើយមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ ឬដោយសារបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ចារី ឬអត្តចរិត

[80] នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, ដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រី ចាំង ស៊ីណាត, ឆ្នាំ ២០១៦-២០១៧, ទំព័រទី ៦

[81] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា ៣០៩

[82] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤១

របស់ជនរងគ្រោះ[83]។ *ឧទាហរណ៍៖* មានបទល្មើសមួយ ដែលអនីតិជនបានលួចបេះផ្លែស្វាយរបស់អ្នកជិតខាងខ្លួន ដើម្បីតម្រូវការក្រពះ នៃភាពស្រេកឃ្លានរបស់ខ្លួន ហើយក្មេងនោះគឺបានកំព្រាឪពុកម្តាយគ្មានអ្នកចិញ្ចឹមដូចគេនោះទេ។ បន្ថែមពីនេះទៀត ក្មេងនោះមានចរិតស្លូតបូត សុភាពរាបសា ហើយចេះគោរពចាស់ទុំ និងមានភាពស្មោះត្រង់ មិនដែលមានទង្វើទុច្ចរិតបែបនេះទេ ពីមុនមកនោះទេ។ ក្នុងន័យនេះ តំណាងអយ្យការអាចលើកយកគោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការការចោទប្រកាន់ ដើម្បីតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការបាន ដោយមានសំអាងហេតុ និងសំអាងច្បាប់ច្បាស់លាស់[84]។

គោលការណ៍នេះមានចំណុចបន្ថែម ដែលនិយាយពីការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ដែលលើកយកនូវគោលការណ៍កាលានុវត្តភាពនៃការចោទប្រកាន់មកបកស្រាយបន្ថែម ដូចខាងក្រោម៖

២. លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ

❖ ព្យសនកម្មតិចតួច

យើងបានដឹងហើយថា ការចោទប្រកាន់លើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ គឺមិនមែនចេះតែធ្វើការចោទប្រកាន់នោះទេ ពីព្រោះអំពើមួយចំនួនទាមទារឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាមានការថ្លឹងថ្លែង ចំពោះបទល្មើសនោះ។ ការថ្លឹងថ្លែងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញានឹងពិចារណាដល់ចរិតគ្រោះថ្នាក់របស់អំពើនៃបទល្មើស និងព្យសនកម្មដែលអំពើនោះហុចផលឱ្យទៅដល់ជនរងគ្រោះ ហើយអំពើនោះក៏មិនបណ្តាលឱ្យសង្គមចលាចល ឬខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរផងដែរ។ ក្នុងគោលបំណងសម្រេច តម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ គឺដើម្បីឱ្យមានភាពល្អប្រសើរឡើងទៅដល់សង្គម។

❖ ការចោទប្រកាន់មិនបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍

ការចោទប្រកាន់មិនបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ គឺជនល្មើសមានការដឹងខុសត្រូវពីការប្រព្រឹត្តរបស់ខ្លួន ហើយបានធ្វើការសងការខូចខាតចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន។ ហេតុនេះ ប្រសិនបើជនរងគ្រោះមានការអាក់អន់ស្រពន់ចិត្តបន្តចង់ប្តឹងទៅដល់ជនបង្កហេតុ នោះតំណាងអយ្យការពុំធ្វើការចោទប្រកាន់បានទេ ពីព្រោះការចោទប្រកាន់នេះគ្មានហុចផលទៅដល់អ្នកដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយមានការដឹងខុសត្រូវនូវកំហុសរបស់ខ្លួន ដូចនេះគឺគ្មានប្រយោជន៍ចំពោះជនដឹងខុសត្រូវឡើយ។

មូលហេតុដែលនាំឱ្យការចោទប្រកាន់ដោយមិនទទួលបានផលប្រយោជន៍ គឺអាចបណ្តាលមកពីកត្តាផ្សេងៗមានដូចជា៖ កត្តាចំណាត់ការ កត្តាចារី កត្តាជនរងគ្រោះ និងកត្តាព្យសនកម្ម ជាអាទិ៍។

[83] សេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយសហប្រតិបត្តិការបារាំងគំរោងទ្រទ្រង់នីតិរដ្ឋ, ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៦, ទំព័រទី ៣៣

[84] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤១ ,កថាខណ្ឌទី២

- **កត្តាចំណាត់ការ៖** ក្នុងស្ថានភាពខ្លះការចោទប្រកាន់ហាក់មិនបានផល ដោយសារការស៊ើបអង្កេតមិនបានផល អូសបន្លាយពេលវេលាយូរ ជាអាទិ៍។
- **កត្តាចារី៖** ចារីបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពមួយចាំបាច់ ចារីមានអាកប្បកិរិយាទទួលស្គាល់ពីកំហុស និងបញ្ជាក់បន្ទុកគ្រួសារ។ល។
- **កត្តាជនរងគ្រោះ៖** ការបោះបង់ពាក្យបណ្តឹង ការមិនអើពើនឹងអំពើល្មើស នៃការខកខានក្នុងដំណើរការនីតិវិធី។ល។
- **កត្តាព្យសនកម្ម៖** ព្យសនកម្មមានលក្ខណៈតិចតួច ព្យសនកម្មដែលកើតចេញពីអំពើដែលបានប៉ះប៉ូវ។

ក្រៅពីកត្តាខាងលើ នៅមានមូលហេតុជាក់ស្តែងជាច្រើនទៀត ដែលធ្វើឱ្យការចោទប្រកាន់ដោយមិនបានផ្តល់នូវផលប្រយោជន៍ ដែលនាំឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាថ្លឹងថ្លែងលើការសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក ក បានបើកម៉ូតូកៀរកង់ លោក ខ ដែលកំពុងតែជិះលើដងផ្លូវ បណ្តាលឱ្យមានរបួសបន្តិចបន្តួច។ បន្ទាប់មកទៀត លោក ក បាននាំជនរងគ្រោះទៅមន្ទីរពេទ្យ ហើយបានចេញថ្លៃព្យាបាលទាំងអស់ និងបានជូនជនរងគ្រោះ ទៅដល់ផ្ទះរបស់ខ្លួនដោយសុវត្ថិភាពផងដែរ។ ដូច្នេះតំណាងអយ្យការអាចតម្កល់រឿងនេះទុកឥតចាត់ការបាន ដោយសារតែជនដែលបង្កហេតុ បានដឹងពីកំហុសរបស់ខ្លួន និងមានទំនួលខុសត្រូវទៅដល់ជនរងគ្រោះទៀតផង។

២.២.២.៣. អាជ្ញាធរដែលមានសមត្ថកិច្ចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

បើយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៧ បានចែងថាអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងសុំអនុវត្តច្បាប់នៅចំពោះមុខយុត្តាធិការស៊ើបសួរ និងយុត្តាធិកាជំនុំជម្រះ។[85] ដោយហេតុថាមានបញ្ញត្តិបានបញ្ជាក់ខាងលើនេះ អាចទាញជារួមបានថា អាជ្ញាធរដែលមានសមត្ថកិច្ចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការរួមមាន៖

- ព្រះរាជអាជ្ញា និង
- ព្រះរាជអាជ្ញារង។

២.២.២.៤. នីតិវិធី និងអានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ក. នីតិវិធីនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

- នីតិវិធីនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ គឺអាចធ្វើបែងចែកជា ៣ ដំណាក់កាល៖

[85] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤ កថាខណ្ឌ ២

១. ការស្រាវជ្រាវ៖ មុននឹងសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ ឬតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ តំណាងអយ្យការត្រូវបើកការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬបង្គាប់ឱ្យស្រាវជ្រាវបន្ថែម។[86]

២. ការសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ៖ បន្ទាប់បានស្រាវជ្រាវចេញសព្វគ្រប់ ហើយយល់ឃើញថាត្រូវតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការតំណាងអយ្យការនឹងធ្វើការសម្រេចដោយចេញ ដីកាមួយដែលមានឈ្មោះថា ដីកាសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ។

៣. ការជូនដំណឹង៖ បន្ទាប់ពីចេញដីកាសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ តំណាងអយ្យការត្រូវជូនដំណឹងទៅអ្នកដែលបានប្តឹង អំពីសេចក្តីសម្រេចនេះ ឱ្យបានឆាប់បំផុត យ៉ាងយូរ ២ ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលពាក្យប្តឹងចុះក្នុងបញ្ជី។[87]

ខ. អានុភាពនៃការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

នៅពេលដែលមានការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ គឺពុំមានបង្កើតអានុភាពអាជ្ញាអស់ជំនុំទេ។[88] តាមគោលការណ៍អាជ្ញាអស់ជំនុំ ជនណាដែលតុលាការបានសម្រេចឱ្យរួចខ្លួនជាស្ថាពរហើយជននោះមិនអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់បានទៀតទេ នៅចំពោះអំពើដដែលនោះ ទោះបីជាក្រោមការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើសថ្មីផ្សេងទៀតក៏ដោយ។ ដូចនេះ ការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ គឺពុំបង្កើតអាជ្ញាជំនុំនោះទេ មានន័យថាតំណាងអយ្យការ អាចធ្វើការចោទប្រកាន់ឡើងវិញនៅពេលក្រោយបាន ទោះបីបានធ្វើការតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការរួចហើយក៏ដោយ។

[86] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១១២

[87] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌ ១

[88] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤១ កថាខណ្ឌ ២ និង ៣

ជំពូកទី៣
អយ្យការក្នុងកិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ
និងជំនុំជម្រះ

ជំពូកទី៣
អយ្យការក្នុងកិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ និងជំនុំជម្រះ

៣.១. ការដឹកនាំការស៊ើបអង្កេតរបស់ស្ថាប័នអយ្យការ

ការស៊ើបអង្កេតគឺជា ដំណាក់កាលមួយបន្ទាប់ពីបទល្មើសមួយបានកើតឡើង ក្នុងគោលបំណងដើម្បីស្វែងរកនូវភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ ក្នុងការកំណត់ជនល្មើស ក៏ដូចជាស្វែងរកពីពិរុទ្ធភាព ប្រកបដោយចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ វិជ្ជាជីវៈ និងជំនាញ។ ម៉្យាងវិញទៀត ការស៊ើបអង្កេត ក៏ជាមូលដ្ឋានដ៏ចម្បងសម្រាប់ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការថ្លឹងថ្លែងពិចារណាអំពីចំណាត់ការ ឬចំណាប់ផ្ដើមនៃបណ្ដឹងអាជ្ញារបស់ខ្លួនប្រឆាំងទៅបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ការស៊ើបអង្កេត ត្រូវតែជាការសម្ងាត់ ប្រសិនបើកើតមានការបំពានលើការសម្ងាត់នៃបទល្មើសនឹងត្រូវផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ប៉ុន្តែប្រសិនបើមានព័ត៌មានមិនពិតណាមួយពីបទល្មើស ព្រះរាជអាជ្ញា អាចធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈបាន[៨១]។

តួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា នៅដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត គឺចង្អុលបង្ហាញឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ធ្វើការស៊ើបអង្កេតស្រាវជ្រាវ ការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការឆែកឆេរ ការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការឃាត់ខ្លួន ការដឹកនាំការឆែកឆេរ និងការឱ្យយោបល់នានា នៅពេលដែលនគរបាលយុត្តិធម៌សុំយោបល់ពីព្រះរាជអាជ្ញា។ កាស៊ើបអង្កេតមាន ការស៊ើបអង្កេតករណីជាក់ស្ដែង និងការស៊ើបអង្កេតបឋម ដែលអាស្រ័យទៅនឹងបទល្មើសដែលបានកើតឡើង និងត្រូវគោរពតាមដំណាក់កាល៤គឺ ដំណាក់កាលស្វែងរក រកឃើញ ស្រាវជ្រាវ និងដំណាក់កាលកសាងសំណុំរឿង។

៣.១.១ ការស៊ើបអង្កេតករណីជាក់ស្ដែង

ការស៊ើបអង្កេតជាក់ស្ដែងជា គឺធ្វើឡើងចំពោះបទមជ្ឈិម ឬបទឧក្រិដ្ឋជាក់ស្ដែងតែប៉ុណ្ណោះ។ អ្វីជាបទល្មើសជាក់ស្ដែង?

អនុលោមតាមមាត្រា ៨៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិថា «បទល្មើសដែលចាត់ទុកជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្ដែងគឺៈ

- បទល្មើសដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត
- បទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តរួចភ្លាម។

ត្រូវចាត់ទុកជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្ដែងកាលណា នៅក្រោយពេលមានបទល្មើសរួចបន្តិចមកៈ

[៨១] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៨៣

– ជនដែលគេសង្ស័យ ត្រូវសាធារណជនស្រែកដេញប្រភាប់ចាប់ប្រកីងបុគ្គលដែលគេរកឃើញមានវត្ថុ ឬមានស្លាកស្នាម ឬតម្រុយច្បាស់លាស់ ហើយស៊ីសង្វាក់ផ្សេងទៀតដែលនាំឱ្យគេសន្និដ្ឋានបានថាបុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្ត ឬបានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើស។[90]

នៅក្នុងករណីបទល្មើសជាក់ស្តែងនេះ ជនណាក៏ដោយក៏អាចធ្វើការចាប់ខ្លួនជនល្មើស ដើម្បីធ្វើការបញ្ជូនខ្លួនទៅមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលនៅជិតបំផុត។ ចំពោះថេរវេលានៃការស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែងគឺមិនឱ្យលើសពីរយៈពេល ៧ថ្ងៃ នោះទេគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ប្រសិនបើការស៊ើបអង្កេតមិនបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេលកំណត់នេះទេ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវស្នើសុំយោបល់ពីព្រះរាជអាជ្ញា[91]។

៣.១.១.១. ការចុះទៅកន្លែងកើតហេតុ

តួនាទីព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិមជាក់ស្តែងជាទូទៅគឺ ដឹកនាំការស៊ើបអង្កេត ដោយប្រគល់អំណាចដែលខ្លួនមានទៅឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៅក្នុងប្រតិបត្តិការនេះ ប៉ុន្តែជាអញ្ញត្រកម្ម នៅក្នុងមាត្រា ៨៩ កថាខណ្ឌ ៣ បញ្ញត្តិថា «ប្រសិនបើយល់ថាមានប្រយោជន៍ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចុះទៅកន្លែងកើតហេតុ និងដឹកនាំការស៊ើបអង្កេត»[92]។ ជាទូទៅ ព្រះរាជាអាជ្ញាចុះទៅកន្លែងកើតហេតុចំពោះតែករណីបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរតែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីដឹកនាំកិច្ចនីតិវិធី ក៏ដូចជាជួយសម្របសម្រួលដល់ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ក្នុងការស៊ើបអង្កេត។

៣.១.១.២. ការឆែកឆេរ

ការឆែកឆេរគឺជា សិទ្ធិក្នុងការស្រាវជ្រាវអំពីធាតុនៃវត្ថុតាងអំពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការឆែកឆេរក៏ជាមូលដ្ឋានក្នុងការប្រមូលភស្តុតាងដែលអាចជាវត្ថុ ឬឯកសារដោយមានការធ្វើជាបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ និងបិទស្លាកបោះត្រាលើវត្ថុតាង។[93] ការឆែកឆេរក្នុងករណីបទល្មើសជាក់ស្តែង មានលក្ខណៈបង្ខិតបង្ខំខ្លាំង ដោយអាចធ្វើទៅបានដោយមិនចាំបាច់មានការព្រមព្រាង ពីបុគ្គលដែលកាន់កាប់ទីកន្លែងនោះទេ។ យោងតាមមាត្រា ៩១នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការឆែកឆេរបាន ដោយត្រូវទទួលបានការអនុញ្ញាតជាបឋមពីព្រះរាជអាជ្ញា បើទោះបីជាតាមរយៈការអនុញ្ញាតដោយផ្ទាល់មាត់ក្តី។ ការឆែកឆេរត្រូវធ្វើឡើងនៅមុខម្ចាស់ទីតាំង ឬសាក្សីពីររូបដែលមិនមែនជានគរបាល ឬកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធដែលចូលរួម

[90] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៨៦
[91] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១០៦
[92] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៨៩ កថាខណ្ឌ ៣
[93] អត្ថបទសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ, ចក សម្បត្តិ, ទំព័រ

ប្រតិបត្តិការស៊ើបអង្កេតនោះបើកន្លែងដែលត្រូវធ្វើការឆែកឆេរនោះពុំមានម្ចាស់។[94] ជាទូទៅការឆែកឆេរត្រូវធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ប៉ុន្តែករណីការឆែកឆេរធ្វើឡើងនៅការិយាល័យមេធាវី មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ពុំអាចធ្វើបានឡើយ មានតែព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបសួរតែប៉ុណ្ណោះដែលអាចធ្វើបាន។ ចំពោះអគារសារព័ត៌មាន មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការឆែកឆេរបាន ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើឡើងនៅចំពោះមុខព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបសួរម្នាក់ ដើម្បីធានាការពារកុំឱ្យការឆែកឆេរនេះប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិសេរីភាពរបស់មុខរបរសារព័ត៌មាន និងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាននេះដោយមិនត្រឹមត្រូវ(មាត្រា ៩១ កថាខណ្ឌទី៤ និងទី៥នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)។ ជាទូទៅពេលវេលានៃការឆែកឆេរក្នុងករណីបទល្មើសជាក់ស្តែងគឺអាចធ្វើឡើងក្រៅពីម៉ោង ០៦ព្រឹក ដល់ ១៨បាន ក៏មានករណីផ្សេងទៀតដូចជា ករណីមានសម្រែកឱ្យគេជួយពីក្នុងទីកន្លែង ករណីឆែកឆេរនៅកន្លែងដែលម៉ោងបើកចំហរដល់សាធារណជន និងករណីឆែកឆេរនៅគ្រប់កន្លែងផលិត រក្សាទុក ចែកចាយ ជួញដូរ និងប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ។

ចំពោះវត្ថុតាងដែលប្រមូលបានបន្ទាប់ពីការឆែកឆេរ គឺត្រូវបិទស្លាកបោះត្រា ដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ក្រោយពីបានបង្ហាញវត្ថុដែលចាប់បានទៅកាន់ម្ចាស់កាន់កាប់ទីកន្លែង ឬសាក្សីពីរនាក់មើល រួមទាំងហត្ថលេខាផងដែរ។ ក្នុងករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការប្រគល់វត្ថុនោះទៅម្ចាស់កាន់កាប់ទីកន្លែងវិញ ប្រសិនបើវាមិនមានផលប្រយោជន៍ក្នុងការសម្តែងការពិត ឬវត្ថុនោះមិនអាចបង្ករគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស ឬទ្រព្យសម្បត្តិទេនោះ[95]។

៣.១.១.៣. ការស្តាប់ចម្លើយ

ការស្តាប់ចម្លើយគឺ ជាដំណាក់កាលមួយក្នុងការឈានទៅដល់នូវ ការទទួលបានព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗនឹងរឿងក្តី ពីបុគ្គលពាក់ព័ន្ធដែលអាចជា ជនរងគ្រោះ ឬក៏ជាសាក្សីជាដើម។ ការស្តាប់ចម្លើយនេះនឹងអាចផ្តល់ជាតម្រុយ ឬពត៌មានសំខាន់ៗ ក្នុងការកំណត់នូវជនសង្ស័យដែលបានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ បុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលមានប្រយោជន៍ក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងបទល្មើសនឹងត្រូវកោះហៅមកផ្តល់ចម្លើយដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ប្រសិនបើមានការរឹងទទឹង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីចេញបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន ដោយអាចមានការប្រើប្រាស់កម្លាំងសាធារណៈដើម្បីបង្ខំបុគ្គលនោះ។ ការបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួននេះត្រូវមានអត្តសញ្ញាណបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ មានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខាព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងមានបោះត្រាផង (មាត្រា ៩៤ កថាខណ្ឌទី២នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)។

[94] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៩១

[95] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១១៩, កថាខណ្ឌទី១ និងទី២

៣.១.១.៤. ការឃាត់ខ្លួន និងការបញ្ជូនខ្លួន

សិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ៣៨ កថាខណ្ឌទី ៣ បញ្ញត្តិថា ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ឬការចាប់ខ្លួនជនណាមួយនឹងអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមបញ្ញត្តិច្បាប់។[96] ម្យ៉ាងវិញទៀត រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាក៏បានទទួលស្គាល់នូវសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិមួយចំនួនទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្សមាន សេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលស្តីពី សិទ្ធិមនុស្ស មាត្រា ៩ ចែងថា គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន ឬនិរទេសខ្លួន តាមអំពើចិត្តឡើយ។[97] ចំណែកឯ កតិកាសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ ចែងថា «ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិមានសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន។ គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្តបានឡើយ។ គ្មាននរណាម្នាក់ ត្រូវដកហូតសិទ្ធិសេរីភាពឡើយ លើកលែងតែមានហេតុផល និងស្របតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់»។[98]

ការឃាត់ខ្លួនជាវិធានការបង្ខំ ដែលអាចប៉ះពាល់នូវសិទ្ធសេរីភាពមួយចំនួន ក្នុងការឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យដែលចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬក៏បុគ្គលដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានស្តីអំពីរឿងហេតុប៉ុន្តែប្រកែកមិនព្រមផ្តល់ព័ត៌មាន ក្រោមការយល់ព្រមពីព្រះរាជអាជ្ញាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ព្រះរាជអាជ្ញាមានអំណាចត្រួតពិនិត្យលើការឃាត់ខ្លួន ដឹកនាំសកម្មភាពមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ការស្នើឱ្យមានការឃាត់ខ្លួន ហើយនៅពេលឃាត់ខ្លួន មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវរាយការណ៍តាមគ្រប់មធ្យោបាយទាំងអស់ជូនព្រះរាជអាជ្ញា។[99] ទាក់ទងទៅនឹងបុគ្គលដែលឃាត់ខ្លួន នៅពេលផុតរយៈពេលឃាត់ខ្លួន ជននោះអាចត្រូវបានបញ្ជូនខ្លួនទៅព្រះរាជអាជ្ញា ឬដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[100] ក្នុងការបញ្ជូនខ្លួនទាក់ទងនឹងករណីជាក់ស្តែង ត្រូវធ្វើឡើងជាមួយនឹងការបញ្ជូនកំណត់ហេតុ និងវត្ថុតាងទៅព្រះរាជអាជ្ញា ក្រោយបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេត។

៣.១.២. ការស៊ើបអង្កេតបឋម

ការស៊ើបអង្កេតបឋមគឺជា នីតិវិធីក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាង ដើម្បីដោះបន្ទុក ឬដាក់បន្ទុក ដោយពុំមានការកំណត់រយៈពេលជាក់លាក់ដូចការស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែងនោះទេ។ ការបើកការស៊ើបអង្កេតបឋម ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម និងបទលហុមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយឯកឯងបាន ឬតាមការស្នើសុំ

---

[96] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣, មាត្រា ៣

[97] សេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលស្តីពី សិទ្ធិមនុស្ស១៩៤៨

[98] កតិកាសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ ឆ្នាំ១៩៧៦

[99] ចក សម្បត្តិ, អត្ថន័យសាកល្បងពន្យល់ស្តីពី ការឃាត់ខ្លួន, ទំព័រ ៥

[100] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១០៣

របស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[101] នីតិវិធីនៃការស៊ើបអង្កេតបឋម ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះចំណុចមួយចំនួននៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីជាក់ស្តែងមានដូចជា កំណត់ហេតុលើការស្រាវជ្រាវ ការបញ្ជូនកំណត់ហេតុទៅព្រះរាជអាជ្ញា ការឃាត់ខ្លួន...។

៣.១.២.១. ការឆែកឆេរ

បើទោះបីជាអំណាចនៃការស៊ើបអង្កេតបឋម មិនមានលក្ខណៈធំធេងដូចការស៊ើបអង្កេតករណីជាក់ស្តែងក៏ដោយ ក៏ការស៊ើបអង្កេតបឋមទាក់ទងនឹងបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៅតែអាចធ្វើការឆែកឆេរ និងចាប់យកវត្ថុតាង[102] បានប៉ុន្តែត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង។ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែងមិនយល់ព្រមឱ្យធ្វើការឆែកឆេរ ឬអវត្តមាន តាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ប្រធានតុលាការអាចធ្វើឱ្យមានការឆែកឆេរបាន ហើយការឆែកឆេរត្រូវធ្វើឡើងក្រោមការដឹកនាំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា នៅមុខអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬមុខសាក្សីពីររូប ដែលមិនមែនជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬកងរាជអាវុធហត្ថ ដែលជាកម្លាំងប្រតិបត្តិការនៃការឆែកឆេរនោះ។ ចំពោះម៉ោងនីត្យានុកូលនៃការឆែកឆេរក្នុងករណីនៃការស៊ើបអង្កេតបឋមនេះ មិនអាចប្រព្រឹត្តមុនម៉ោង ៦ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨ល្ងាចឡើយ។

៣.១.២.២. ការបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចកោះហៅ និងស្តាប់ចម្លើយបុគ្គលគ្រប់រូបដែលត្រូវបានសង្ស័យថាបានចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានស្តីពីរឿងហេតុ។[103] ក្នុងករណីរឹងទទឹង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន ឬការប្រើប្រាស់កម្លាំងសាធារណៈដើម្បីបង្ខំ ដោយធ្វើការចុះអត្តសញ្ញាណបុគ្គលពាក់ព័ន្ធ កាលបរិច្ឆេទ និងចុះហត្ថលេខាដោយព្រះរាជអាជ្ញា និងមានបោះត្រាលើវត្ថុតាងផងដែរ អនុលោមតាមមាត្រា ៩៦។

៣.២. ការចូលរួមរបស់អយ្យការក្នុងដំណើរការកិច្ចស៊ើបសួរ

ការស៊ើបសួរគឺជា ដំណាក់កាលដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយតុលាការ ក្នុងការស៊ើបសួរបុគ្គលណាម្នាក់ដែលត្រូវបានដឹកនាំនីតិវិធីដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ដោយផ្អែកលើដីការបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[104] ក្នុងន័យនេះ ព្រះរាជអាជ្ញា គឺជាអ្នកបើកការស៊ើបសួរ ករណីបទឧក្រិដ្ឋ តាមរយៈដីការបញ្ជូនរឿងឱ្យ

---

[101] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១១១

[102] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១១៣

[103] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១១៤

[104] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៤

ស៊ើបសួរដែលផ្តល់ជូនចៅក្រមស៊ើបសួរ និងនឹងអាចត្រូវបានបើកប្រឆាំងនឹងបុគ្គលណាម្នាក់ ឬច្រើននាក់ដោយចង្អុលប្រាប់អត្តសញ្ញាណ ឬប្រឆាំងអញ្ញាតជន[105]។ ការស៊ើបសួរនេះត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងករណីមានបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរ និងស្មុគស្មាញ ដូចជាករណីបទឧក្រិដ្ឋ ដែលត្រូវបានក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានតម្រូវឱ្យមានការស៊ើបសួរជាចាំបាច់ រីឯបទមជ្ឈិម ឬលហុ មិនតម្រូវនោះទេ។ គោលការណ៍នៃការរក្សាការសម្ងាត់វិជ្ជាជីវៈ ក៏ត្រូវបានយកមកអនុវត្តនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរនេះដែរ ដោយបុគ្គលទាំងឡាយដែលបានចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការកិច្ចនីតិវិធីត្រូវតែរក្សាការសង្ងាត់ បើពុំនោះទេនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។[106]

៣.២.១. នីតិវិធីបើកការស៊ើបសួរ

ការបើកកការស៊ើបសួរអាចត្រូវបានបើកតាមពីររបៀបគឺ តាមរយៈដីការសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

៣.២.១.១. ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរជា ដីកាចង្អុលបង្ហាញបុគ្គលដែលត្រូវបើកការស៊ើបសួរករណីបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិម ធ្វើឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីដាក់ជូនចៅក្រមស៊ើបសួរ ដោយមានសរសេរពីះ

- សេចក្តីសង្ខេបនៃអង្គហេតុ
- ការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើស
- ការបង្ហាញអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស និង
- ឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវរងការស៊ើបសួរ ប្រសិនបើកំណត់បាន(ក្នុងករណីមិនអាចកំណត់បានអាចបើកការស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន ពោលគឺជនមិនស្គាល់)[107]

ដោយមានការចុះកាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខារបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[108]

ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនអាចបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ដោយគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញានោះទេ។[109] បុគ្គលណាដែលត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ នឹងត្រូវស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ រីឯបុគ្គលដែលពុំត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញក្នុងដីកាបញ្ជូនខ្លួនឱ្យ

---

[105] សៀវភៅមគ្គុទេសក៍ស្តីពី នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៅតុលាការកម្ពុជា, មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា, សីហា ២០១៣, ទំព័រទី១១, https://cchrcambodia.org/admin/media/report/report/khmer/2013_08_26_tmp_Procedure_Handbook_August_2013_khm.pdf

[106] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១២១

[107] សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច, លោករុន ពណ្ណារិទ្ធ និងអ្នកស្រី ចាំងស៊ីណាត, នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, ទំព័រទី២៨

[108] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៤

[109] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១២៤, កថាខណ្ឌទី៣

ស៊ើបសួរក៏ដោយ ប្រសិនបើមានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់ក៏ត្រូវស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដែរ ដែលស្ថិតក្រោមឋានៈជាចារី អ្នកផ្តើមគំនិត ឬអ្នកសមគំនិត[110]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបសួរនេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែស៊ើបសួរតែអង្គហេតុប៉ណ្ណោះ ករណីមានអង្គហេតុថ្មីលេចឡើង ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចស៊ើបសួរបន្ថែមបាន តាមរយៈដីការសន្និដ្ឋានបញ្ជូនឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើអង្គហេតុថ្មីនេះគ្រាន់តែជាស្ថានទម្ងន់ទោសទៅលើអង្គហេតុ ដែលចែងក្នុងដីការសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដំបូង នោះចៅក្រមស៊ើបសួរមិនចាំបាច់ស្នើសុំដីការឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមនោះទេ។[111]

៣.២.១.២. ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគឺ ជាវិធានមួយក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យជនរងគ្រោះក្នុងការទាមទារសំណងរដ្ឋប្បវេណី ដោយហេតុថា ជនរងគ្រោះជាបុគ្គលដែលទទួលរងព្យសនកម្មដោយផ្ទាល់ពីបទល្មើស មានព្យសនកម្មសម្ភារៈ រូបកាយ ឬផ្លូវចិត្តជាដើម។ របៀបក្នុងការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមាន៖

- **ការតាំងខ្លួនតាមផ្លូវបណ្តឹង៖** ជនរងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម អាចដាក់បណ្តឹងឱ្យមានចលនាតាមរយៈការប្តឹងមកចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងនាមជាជនរងគ្រោះដោយមេធាវី។ ចៅក្រមស៊ើបសួរដោយមានការកត់សម្គាល់នូវការដាក់ពាក្យប្តឹងនៃការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីតាមដីកា ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្រោយពីបានឃើញពាក្យបណ្តឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្តឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន ឬបុគ្គលច្រើននាក់។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសុំដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរកុំឱ្យស៊ើបសួរ ប្រសិនបើបណ្តឹងអាជ្ញាត្រូវបានផុតរលត់ ឬមិនមែនជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងន័យនេះ ការបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ មិនមែនជាកាតព្វកិច្ចឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែសម្រេចតាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញានោះទេ ក្នុងករណីចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចក្នុងការស៊ើបសួរ ត្រូវចេញដីកាមានសំអាងហេតុ និងត្រូវជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញាជាបន្ទាន់។[112]
- **ការតាំងខ្លួនតាមផ្លូវអន្តរាគមន៍៖** បន្ទាប់ពីការស៊ើបសួរបានបើក ជនណាដែលបានប្រកាសខ្លួនជាជនរងគ្រោះអាចតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរបានគ្រប់ពេលវេលា ហើយ

[110] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១២៦

[111] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១២៥

[112] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១៣៩

ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនដំណឹងអំពីការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនេះដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។[113]

៣.២.២. ការចូលរួមក្នុងវិធានការណ៍និរន្តរាយ

វិធានការណ៍នេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងក្របខណ្ឌនៃការស៊ើបសួរ ធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីធានាការស៊ើបសួរឱ្យបានល្អ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ នៅក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ គឺដើម្បីស្វែងរកការពិត ច្បាប់បានប្រគល់អំណាចមួយចំនួនដែលមានលក្ខណៈបង្ខំ ដូច្នេះចំពោះបុគ្គលដែលមិនធ្វើការឆ្លើយតបនឹងដីកាកោះហៅធម្មតារបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលដីកាទាំងនោះរួមមាន ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន និងដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន។[114] ប៉ុន្តែ ទាក់ទងនឹងដីកាមួយចំនួនទាមទារឱ្យមានការចូលរួមពីព្រះរាជអាជ្ញក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ដូចជាការត្រួតពិនិត្យ ឬផ្តល់ជាយោបល់ជាដើម។

៣.២.២.១. ការបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

ការបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនគឺជា ការបញ្ជាដល់កងកម្លាំងសាធារណៈឱ្យស្រាវជ្រាវរកចាប់ និងនាំខ្លួន ជនជាប់ចោទ ឬបុគ្គលដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាព ក៏ដូចជាការបញ្ជាដល់ប្រធានពន្ធនាគារដើម្បីនាំខ្លួនបុគ្គលនោះទៅពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួន តាមរយៈដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ដែលជាទូទៅត្រូវបានចេញដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ[115]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនធ្វើឡើងក្នុងករណីៈ

- បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម
- បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ បានគេចខ្លួនមិនដឹងជាស្ថិតនៅទីណា ឬនៅក្រៅដែនដីកម្ពុជា។[116]

មានន័យថា ការអនុវត្តដីកានេះគឺបន្ទាប់ពីមានរបាយការណ៍ថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនមិនបានជោគជ័យ ហើយនឹងបានដឹងថា បុគ្គលដែលត្រូវនាំខ្លួននោះ ត្រូវបានរត់គេចខ្លួន ឬអាចនឹងគេចខ្លួន។

ជាគោលការណ៍ មុននឹងចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីឱ្យព្រះរាជអាជ្ញា ត្រួតពិនិត្យ និងផ្តល់ជាយោបល់ ហើយព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកធានារ៉ាប់រងផ្សព្វផ្សាយដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន។[117] បើទោះបីជាដីកានេះត្រូវបានត្រួតពិនិត្យ និងផ្តល់ជាយោបល់ដោយព្រះរាជអាជ្ញាក៏ដោយ ក៏ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនមានកាតព្វកិច្ចត្រូវតែទទួលយកយោបល់នោះទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរនៅតែចេញដីកានោះ

---

[113] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ១៣៧

[114] ស៊ាង សំភាស់, វិធានការនិរន្តរាយ, https://drive.google.com/file/d/1GCnLgQTAGLxzMlf_foQZYVzf-1n9JfeW/view

[115] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៩៥

[116] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៩៦ កថាខណ្ឌទី២

[117] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៩៧

បាន បើទោះបីជាមានការជំទាស់ពីព្រះរាជអាជ្ញាក៏ដោយ។ មានន័យថា យោបល់ទាំងនោះមានតម្លៃត្រឹមតែជាមូលវិចារណ៍ សម្រាប់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការពិចារណាតាមផ្លូវច្បាប់តែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺវាជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន។[118]

ប្រសិនបើបុគ្គលដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន តាមដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនបានបង្ហាញខ្លួននៅមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬអ្នកជំនួស នៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួន បុគ្គលនោះនឹងត្រូវបានព្រះរាជអាជ្ញានាំទីកន្លែងឃុំខ្លួនស្តាប់ចម្លើយ និងធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយ ដែលត្រូវបញ្ជូនទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។[119]

៣.២.២.២. ការបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជានីតិវិធីមួយដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីធានានូវសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬបង្កាកុំឱ្យមានផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរជាងមុន បើទោះបីជាមានការប៉ះពាល់នូវសិទ្ធិបុគ្គលក៏ដោយ ផ្អែកតាមមាត្រា ២០៣ នៃក្រមនីតិវិធី «ជាគោលការណ៍ជនជាប់ចោទត្រូវតែមានសេរីភាព»[120]។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចអនុវត្តបានតែក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពី បទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិម ដែលច្បាប់បានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១ឆ្នាំ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងមូលហេតុមួយចំនួនដែលច្បាប់បានកំណត់៖

- ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតមានជាថ្មី
- ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនជាប់ចោទ និងអ្នកសមគំនិត
- ដើម្បីរក្សាទុកភស្តុតាង ឬតម្រុយជាសម្ភារៈ
- ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី
- ដើម្បីការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ
- ដើម្បីធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស[121]។

[118] ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍ សេង ស៊ីវុត្ថា, នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ, សម្រាប់ថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា, ទំព័រទី៨៥

[119] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី៣ និងទី៤

[120] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២០៣

[121] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២០៥

ថេរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន(មាត្រា២០៨-២០៩៖ នីតិជន)

នីតិជន	រយៈពេល	ការពន្យាពេល
បទឧក្រិដ្ឋ	មិនលើស៦ខែ	៦ខែ ចំនួន ២ដង
បទមជ្ឈិម	មិនលើស៤ខែ	២ខែ ចំនួន ១ដង
	មិនលើសពីពាក់កណ្ដាលនៃអប្បបរមាដែលច្បាប់កំណត់	
ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ	១ឆ្នាំ	១ឆ្នាំ ចំនួន ២ដង

ថេរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន(មាត្រា២១៣-២១៤៖ អនីតិជន)

អនីតិជន	អាយុ	រយៈពេល	ការពន្យាពេល
បទឧក្រិដ្ឋ	១៤≤X<១៦	៤ខែ	មិនអាច
	១៦≤X<១៨	៦ខែ	
បទមជ្ឈិម	១៤≤X<១៦	២ខែ	មិនអាច
	១៦≤X<១៨	៤ខែ	
	ថេរវេលាមិនត្រូវលើសពី ១/២អប្បបរមានៃទោសដែលច្បាប់អនីតិជន		

ការសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺត្រូវធ្វើឡើងតាមគំនិតផ្ដួចផ្ដើមរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬតាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលត្រូវជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ។ បើកាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរបានចេញដីកាមានសំអាងហេតុ ក្នុងការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទជាបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា និងដល់ជនជាប់ចោទ[122]។ តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាដែលសុំឱ្យឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចបដិសេធមិនព្រមឃុំខ្លួនបានដែរ ដែលត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃ នូវដីកាសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ដោយមិនចាំបាច់មានសំអាងហេតុទេ។ ករណីចៅក្រមស៊ើបសួរមិនសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃ នោះព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើពាក្យបណ្ដឹងប្ដឹងទៅសភាស៊ើបសួរ ដែលនឹងសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។[123]

ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការដោះលែងជនជាប់ចោទបាន ប្រសិនបើមិនមានការប៉ះពាល់ដល់នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំនេះមិនមែនជាការដោះលែងជាស្ថាពរនោះទេ គឺវាគ្រាន់តែ

[122] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២០៦

[123] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២០៧

ជាការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន ដែលជនជាប់ចោទនៅតែមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការតាមការកោះហៅ។ ការដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំអាចត្រូវបានធ្វើឡើងតាម៣យ៉ាង៖

- **ការបង្គាប់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ៖** អាចបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទឱ្យនៅក្រៅឃុំបានគ្រប់ពេលវេលា ដោយត្រូវជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីសុំយោបល់ ហើយបញ្ជូនសំណុំរឿងឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាត្រួតពិនិត្យយ៉ាងយូរក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃ។[124]
- **តាមរយៈបណ្តឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា៖** អាចសុំឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទនៅគ្រប់ពេលវេលា ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃ បើពុំនោះទេ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងសុំតាមរយៈសភាស៊ើបសួរ រីឯដីកាសម្រេចមិនព្រមដោះលែងត្រូវមានសម្អាងហេតុ។[125]
- **តាមរយៈបណ្តឹងរបស់ជនត្រូវចោទ៖** អាចដាក់ពាក្យសុំដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំបានគ្រប់ពេលវេលា ទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ រួចបញ្ជូនបន្តទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីផ្តល់យោបល់ និងត្រួតពិនិត្យ ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ជនជាប់ចោទអាចដាក់ពាក្យសុំម្តងទៀត បន្ទាប់ពីរយៈពេល១ខែនៃការបដិសេធការដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬសភាស៊ើបសួរ។[126]

រាល់ដីកាសម្រេចដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ និងដីកាមិនព្រមដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ ត្រូវតែជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា ប៉ុន្តែទាក់ទងនឹងការមិនព្រមដោះលែង ជនត្រូវចោទ ឬព្រះរាជអាជ្ញាអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅសភាស៊ើបសួរ ក្នុងការប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។

៣.២.២.៣. ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

ប្រសិនបើព្យសនកម្មដែលកើតពីអំពើល្មើសនោះមានលក្ខណៈតិចតួច ហើយមានមូលហេតុស្របច្បាប់ដែលមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរទេនោះ តុលាការអាចដាក់ជននោះស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការនៅគ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់។ ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការជាផ្នែកមួយនៃវិធានការនិរន្តរាយដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីធានា និងសម្រួលដល់ដំណើរការនៃកិច្ចស៊ើបសួរ មានន័យថាក្រៅពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទអាចត្រូវបាននៅក្រៅឃុំ(ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ) តាមការយល់ឃើញរបស់តុលាការ កាលណាយល់ថាអំពើនោះមិនប៉ះពាល់ដល់នីតិវិធីរបស់ខ្លួន។

---

[124] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២១៥

[125] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២១៦

[126] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២១៧

ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ មានអានុភាពបង្គាប់ឱ្យជនត្រូវចោទដែលនៅក្រៅឃុំគោរពនូវកាតព្វកិច្ចមួយ ឬច្រើនដូចជាៈ

- ❖ មិនត្រូវចេញក្រៅព្រំប្រទល់ដែនដីកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ❖ មិនត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ❖ មិនត្រូវទៅកាន់ទីកន្លែងខ្លះដែលកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ❖ ត្រូវចូលបង្ហាញខ្លួនតាមការកំណត់នៅអង្គភាពនគរបាល ឬកងរាជអាវុធហត្ថដែលចាត់តាំងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ❖ ត្រូវឆ្លើយតបនឹងការកោះហៅពីគ្រប់បុគ្គលដែលចាត់តាំងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ❖ ប្រគល់ជូនដល់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីគ្រប់ឯកសារបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណ
- ❖ មិនត្រូវបើកបររថយន្ត
- ❖ មិនត្រូវទទួល ឬជួបបុគ្គលដែលចាត់តាំងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ❖ ដាក់ប្រាក់ធានាដែលចំនួនប្រាក់ធានា និងថិរវេលាបង់ប្រាក់នោះ ត្រូវបានកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរដោយផ្អែកទៅលើធនធានរបស់ជនត្រូវចោទ
- ❖ មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬយកតាមខ្លួននូវអាវុធ ត្រូវប្រគល់ជូនការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនូវអាវុធដែលជនត្រូវចោទកាន់កាប់
- ❖ ត្រូវប្រគល់ខ្លួនឱ្យពេទ្យពិនិត្យព្យាបាល និងជាយថាហេតុ ដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមរបបព្យាបាលរោគក្នុងមន្ទីរពេទ្យ
- ❖ មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈខ្លះ។[127]

ចៅក្រមស៊ើបសួរដាក់ជនត្រូវចោទស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ឬតាមរយៈសេចក្តីសន្និដ្ឋានសរុបរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា តាមរយៈដីកាបង្គាប់ឱ្យដាក់ក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ដោយមានភ្ជាប់នូវកាតព្វកិច្ចទៅលើជនត្រូវចោទ។ កាលបើដីកាបង្គាប់ឱ្យដាក់ស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការរបស់ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លី ហើយបើកាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរ បានទទួលសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឱ្យដាក់ស្ថិតក្រោមការត្រួត

[127] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២២៣

ពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ហើយខ្លួនបដិសេធនឹងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាននេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើដីកាបដិសេធក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃ បើមិនសម្រេចទេ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅសភាស៊ើបសួរដើម្បីសម្រេចជំនួស។[128]

ចំពោះការកែប្រែ ការលុបចោលកាតព្វកិច្ច ឬការបញ្ចូលកាតព្វកិច្ចថ្មី នៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការអាចធ្វើទៅបានតាមរយៈការកែប្រែដោយឯកឯងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ[129] តាមរយៈបណ្ដឹងសុំកែប្រែដោយព្រះរាជអាជ្ញា[130] និងតាមពាក្យសុំកែប្រែដោយជនត្រូវចោទ[131]។

៣.២.៣. ការបិទ និងមោឃភាពការស៊ើបសួរ

៣.២.៣.១. ការបិទការស៊ើបសួរ

ការបិទការស៊ើបសួរ គឺត្រូវបានធ្វើឡើងនៅពេលណាដែលចៅក្រមស៊ើបសួរយល់ឃើញថាការស៊ើបសួរត្រូវបានបញ្ចប់ មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់តាមផ្លូវច្បាប់ ក្នុងការជម្រះ ដោយធ្វើការជូនដំណឹងទៅដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវី ប៉ុន្តែព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសុំឱ្យមានការស៊ើបសួរថ្មីទៀត បើយល់ឃើញថាចាំបាច់។ យ៉ាងយូរក្នុងរយៈពេល២ថ្ងៃ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា ហើយត្រូវបញ្ជូនត្រឡប់មកចៅក្រមស៊ើបសួរវិញនូវសំណុំរឿង ភ្ជាប់នឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ក្នុងរយៈពេល១៥ថ្ងៃ(ករណីជនត្រូវចោទជាប់ឃុំខ្លួន) និង៣០ថ្ងៃ(ករណីនៅក្រៅឃុំ)។ ទាក់ទងទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា អាចថា ព្រះរាជអាជ្ញាយល់ស្របដូចចៅក្រមស៊ើបសួរដែរក្នុងការបិទការស៊ើបសួរ ដោយមានលាយលក្ខណ៍ជាអក្សររួមនឹងសំអាងហេតុ ឬក៏ព្រះរាជអាជ្ញាមិនយល់ស្របក្នុងការបិទការស៊ើបសួរ ដោយសារមើលឃើញនៅមានភាពខ្វះចន្លោះណាមួយនៃកិច្ចស៊ើបសួរ នោះព្រះរាជអាជ្ញាអាចស្នើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចនោះភ្លាម។ ជាចុងក្រោយ បន្ទាប់ពីមានសេចក្ដីសម្រេចបិទការស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបិទការស៊ើបសួរជាស្ថាពរ តាមរយៈ ការចេញនូវដីកាដំណោះស្រាយ។

ដីកាដំណោះស្រាយគឺជា ការបិទនូវការស៊ើបសួរ ព្រមទាំងដកហូតនូវសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរផងដែរ ដែលតាមរយៈដីកានេះ អាចជាដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ(ទាំងមូល ឬមួយផ្នែក) ឬដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់(ទាំងមូល ឬមួយផ្នែក)។

[128] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២២៦

[129] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២២៧

[130] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២២៨

[131] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២២៩

- **ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ៖** ប្រសិនបើចៅក្រមយល់ឃើញថា អំពើនោះជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ឬបទលហុ នោះចៅក្រមនឹងចេញដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ដើម្បីនាំជនជាប់ចោទទៅមុខតុលាការជំនុំជម្រះ[132]
- **ដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់៖** កាលបើអំពើនោះ
  - អំពើមិនមែនជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ឬបទលហុ
  - ជនដែលប្រព្រឹត្តអំពើនោះនៅតែគេមិនស្គាល់
  - គ្មានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់លើជនត្រូវចោទ
  - ករណីបណ្ដឹងអាជ្ញាររលត់[133]។

***សម្គាល់៖** ករណីអនីតិជន តម្រូវឱ្យចៅក្រមត្រូវតែចេញដីកាសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ ករណីនីតិវិធីបង្វែទទួលបានជោគជ័យ[134] និងត្រូវលើកលែងឱ្យរួចផុតពីការចោទប្រកាន់តែម្ដងករណីរកឃើញថា អនីតិជនមានអាយុក្រោម១៤ឆ្នាំ[135]។

ប្រសិនបើ ដីកា ឬសាលដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់បានចូលជាស្ថាពរ ហើយមានការលេចឡើងនូវបន្ទុកថ្មី ការស៊ើបសួរអាចបើកឡើងវិញ តាមការផ្ដើមគំនិតរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា[136]។ ដូច្នេះ ដីកាដំណោះស្រាយលើកលែងការចោទប្រកាន់ផ្អែកលើ៖

- **អង្គហេតុ៖** មានអានុភាពស្ថាពរបណ្ដោះអាសន្ន និងមិនដាច់ខាត ករណីមាត្រា ២៥២ និងមាត្រា ២៦៥ និង
- **អង្គច្បាប់៖** មានអានុភាពស្ថាពរអចិន្ត្រៃយ៍ និងដាច់ខាត។[137]

៣.២.៣.២. មោឃភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ

មោឃភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ នាំឱ្យមានការស៊ើបសួរថ្មី ហើយពាក្យប្ដឹងសុំមោឃកម្ម មិនអាចធ្វើឡើងក្រោយដីកាដំណោះស្រាយដែលចូលជាស្ថាពរឡើយ អនុទ្បោមតាមមាត្រា ២៥៦ គ្មានមោឃភាពណាមួយនៃ

---

[132] នីតិវិធីមុនការជំនុំជម្រះ និងការជំនុំជម្រះ, មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា, ខែសីហា ២០១៣, https://cchrcambodia.org/admin/media/report/report/khmer/2013_08_26_tmp_Procedure_Handbook_August_2013_khm.pdf

[133] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៤៧ថ្មី

[134] ច្បាប់ស្ដីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា ៣៨ កថាខណ្ឌទី៣

[135] ច្បាប់ស្ដីពីកិច្ចការពារអនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦ មាត្រា ៣៩ កថាខណ្ឌទី២

[136] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៥១និងមាត្រា ២៦៥

[137] សមាគមសាលាត្រាជូ, ចក សម្បត្តិ, ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, ស្លាយទី១៣៥

នីតិវិធីមុន អាចត្រូវបានលើកឡើងនៅចំពោះមុខតុលាការជំនុំជម្រះបានទៀតឡើយ[138]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ចំពោះមោឃកម្មនៃនីតិវិធី មានតែសភាស៊ើបសួរតែប៉ុណ្ណោះ ដែលមានសមត្ថកិច្ច ក្នុងការត្រួតពិនិត្យលិខិតនៃនីតិវិធីតាមរយៈបណ្តឹងពីចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬព្រះរាជអាជ្ញា ឬជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បើខ្លួនយល់ឃើញថា លិខិតណាមួយនៃនីតិវិធីមានមោឃភាព[139]។

មូលហេតុដែលនាំឱ្យមានមោឃភាពនៃនីតិវិធី កាលណាវិធាន និងទម្រង់នៃបទប្បញ្ញត្តិទូទៅនៃនីតិវិធីស៊ើបសួរមានលក្ខណៈផ្ទុយពីអ្វីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិមានមាត្រា ១២២(ការបើកការស៊ើបសួរ) មាត្រា ១២៣ (សមត្ថកិច្ច) មាត្រា ១២៤ កថាខណ្ឌទី ៣(ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ) មាត្រា ១២៥ កថាខណ្ឌទី ១ និងទី២ (វិសាលភាពនៃការប្តឹង) និងមាត្រា ១២៨ (ជំនួយរបស់ក្រឡាបញ្ជី)។ ក៏នាំឱ្យមោឃភាពផងដែរ កាលណាការបំពានវិធាន ឬទម្រង់ការសំខាន់ណាមួយដែលចែងដោយក្រមនេះ ឬបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ផលប្រយោជន៍របស់ភាគី ដែលទទួលរងការបំពាន។[140]

៣.៣. អយ្យការក្នុងដំណើរការជំនុំជម្រះ

ការជំនុំជម្រះ គឺជាដំណាក់កាលនៃការពិភាក្សាដេញដោលគ្នា ដែលជាទូទៅត្រូវបានធ្វើឡើងជាសាធារណៈឬជាការសង្ងាត់ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថាសាធារណភាពអាចបង្កឱ្យមានភាពវឹកវរចលាចល ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់។[141]

៣.៣.១. មុនពេលជំនុំជម្រះ

ការជំនុំជម្រះអាចត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈ៖

- **ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ៖** គឺបន្ទាប់ពីទទួលបានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិម ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបើកការស៊ើបសួរទៅដល់បុគ្គលដែលបានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬបុគ្គលផ្សេងទៀត ដែលអាចផ្តល់ជាចម្លើយក្នុងការស្វែងរកការពិតដែលអាចជា ជនរងគ្រោះ សាក្សីជាដើម។ ដូច្នេះ បន្ទាប់ពីការស៊ើបសួរត្រូវបានបិទ បុគ្គលដែលត្រូវបានចោទពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិម នឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះបន្តដោយតុលាការ។
- **ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់៖** គឺជាការបញ្ជាឱ្យជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការជាន់ដំបូង ដោយព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងបទមជ្ឈិម ដែលមិនតម្រូវឱ្យមានការស៊ើបសួរទេ។ ដីកា

[138] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៥៦

[139] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៥៣

[140] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៥២

[141] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣១៦

កោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់ត្រូវមាន អត្តសញ្ញាណជនជាប់ចោទ អង្គហេតុ ឈ្មោះបទល្មើស និង អត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស។[142]

- **នីតិវិធីនៃការចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម៖** ព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យជនជាប់ចោទចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាមនៅមុខតុលាការ កាលណា បទល្មើសនោះជាបទល្មើសជាក់ស្ដែង ដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារយ៉ាងតិច១ឆ្នាំ និងយ៉ាងច្រើន៥ឆ្នាំ ជនជាប់ចោទជានីតិជន និងរឿងក្ដីមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមអាចជំនុំជម្រះបាន។

ដូច្នេះ ជារួមការជំនុំជម្រះនឹងត្រូវបានបើកតាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬសេចក្ដីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ។ នៅក្នុងកិច្ចនៃដំណើរការនីតិវិធីមុនជំនុំជម្រះ ព្រះរាជអាជ្ញាមានតួនាទីក្នុងការធានាពីវត្តមាន និងសម្របសម្រួលការបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ ភាគីពាក់ព័ន្ធ(អាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណី អ្នកធានារ៉ាប់រង ឬអាជ្ញាធរផ្សេងៗជាដើម) មុនសវនាមកដល់ ដោយដីកាកោះហៅដោយធ្វើឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញា(កាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខា)។

***នីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម៖** ករណីតុលាការបានទទួលបណ្ដឹងតាមរយៈកំណត់ហេតុស្ដីពីការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវ៖

- ពិនិត្យអត្តសញ្ញាណបុគ្គលដែលគេបញ្ជូនមកឱ្យខ្លួន
- ឱ្យដំណឹងជននោះអំពីរឿងហេតុដែលចោទប្រកាន់ និងឈ្មោះបទល្មើស
- ទទួលចម្លើយរបស់បុគ្គលនោះ ប្រសិនបើសាមីខ្លួនចង់និយាយ
- ធ្វើកំណត់ហេតុស្ដីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម។

ព្រះរាជអាជ្ញាប្រាប់ជនជាប់ចោទថា ខ្លួនមានសិទ្ធិសុំពឹងពាក់មេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ឬចាត់តាំងឡើងដោយអនុលោមតាមច្បាប់ស្ដីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី។[143]

*ទាក់ទងទៅនឹងបច្ចេកទេសរបស់តំណាងអយ្យការ គឺត្រូវត្រួតពិនិត្យ និងអនុវត្តកិច្ចមួយចំនួនដូចជា ការរៀបចំឯកសារសំណុំរឿង ក្នុងការពិភាក្សានៅចំពោះមុខតុលាការ ក្នុងការដាក់បន្ទុក ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់ ឬដើម្បីការពារដល់ការចោទប្រកាន់របស់ខ្លួន។[144]

[142] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៦

[143] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣០៤

[144] សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច, អង្គអយ្យការ, កម្រងសារណា, ផៃ ចេងសេង, ឆ្នាំ២០១៧

៣.៣.២. នៅពេលសវនាការ

ព្រះរាជអាជ្ញាជាភាគីម្ខាងនៅក្នុងសវនាការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ជាម្ចាស់នៃបណ្តឹងអាជ្ញា ការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈដែលតម្រូវឱ្យមានវត្តមានជាដាច់ខាត ប៉ុន្តែនៅក្នុងសវនាការលើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មិនតម្រូវឱ្យមានវត្តមាននោះទេ។ មុខងារចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ឬព្រះរាជអាជ្ញារងនោះគឺ មានវិសមិតភាពនឹងគ្នាយ៉ាងដាច់ខាត ចៅក្រមណាដែលបានបំពេញមុខងារក្នុងឋានៈជាព្រះរាជអាជ្ញា ជាព្រះរាជអាជ្ញារង ឬចៅក្រមស៊ើបសួរលើរឿងណាមួយ មិនអាចចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះរឿងនោះបានទេ បើពុំដូច្នោះទេ សាលក្រមនឹងត្រូវទុកជាមោឃៈ។[145]

នៅពេលពិភាក្សាដេញដោល ព្រះរាជអាជ្ញា អាចត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចោទជាសំណួរទៅជនជាប់ចោទ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អ្នកទទួលខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណី និងសាក្សីជាដើម ប៉ុន្តែត្រូវទទួលការអនុញ្ញាតពីប្រធានសវនាការ។ លើសពីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចជំទាស់នឹងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី បើខ្លួនយល់ឃើញថា ចម្លើយនេះគ្មានប្រយោជន៍ដល់ការសម្តែងការពិត ក្នុងករណីមានការតវ៉ា ការសម្រេចថាស្តាប់ ឬមិនស្តាប់ចម្លើយសាក្សីគឺស្ថិតលើការសម្រេចចិត្តរបស់ប្រធានសវនាការ។

ក្រោយបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោល ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានប្រធានតុលាការផ្តល់សិទ្ធិក្នុងការនិយាយជាបន្តបន្ទាប់ ដោយធ្វើការសន្និដ្ឋានប្តឹងសុំ ដោយផ្ទាល់មាត់ដែលខ្លួនយល់ឃើញថា សមស្របទៅនឹងប្រយោជន៍ល្អនៃយុត្តិធម៌[146]។ ក្រោយតុលាការថយខ្លួនចូលបន្ទប់ពិភាក្សាដើម្បីពិភាក្សា គ្មានបណ្តឹងសុំណាមួយត្រូវដាក់ជូនតុលាការទៀតឡើយ ហើយព្រះរាជអាជ្ញា មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាសម្រេចនេះទេ[147]។

[145] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ២៨៨

[146] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣៣៦

[147] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៣៣៧ កថាខណ្ឌទី២

ជំពូកទី៤

អយ្យការក្នុងការអនុវត្តទោស

ជំពូកទី៤
អយ្យការក្នុងការអនុវត្តទោស

នៅក្រោយសវនាការត្រូវបានបញ្ចប់ តុលាការនឹងធ្វើការចេញនូវសេចក្តីសម្រេច ដោយមានការចេញនូវដីកាឱ្យដំណឹងជាមុនសិន។ ដីកាឱ្យដំណឹងគឺជាលិខិតដែលឱ្យដំណឹងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ដែលបញ្ញត្តិច្បាប់តម្រូវឱ្យមានការជូនដំណឹងដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធបានដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចនោះ ដែលដីកានេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[148]ការជូនដំណឹងដែលធ្វើឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញា ជូនដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រគល់លិខិតចម្លងនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការឱ្យដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងចុះពីកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងនៃការប្រគល់លិខិតចម្លង ហើយគូភាគីពាក់ព័ន្ធត្រូវចុះហត្ថលេខានៅលើនោះផងដែរ។[149]

នៅក្នុងការអនុវត្តទោស និងការបង្ខំដល់រូបកាយត្រូវបានធ្វើឡើងតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់អយ្យការ[150] ហើយការអនុវត្តទោសនឹងត្រូវបានធ្វើឡើងនៅពេលសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការចូលជាស្ថាពរ[151] និងអាចស្នើសុំកងកម្លាំងសាធារណៈបានដើម្បីធានារ៉ាប់រងការអនុវត្តទោស។

៤.១. វិធានទាក់ទងការឃុំខ្លួន

- ការគណនាថេរវេលានៃការដាក់ពន្ធនាគារគឺៈ
- ១ថ្ងៃ មានថិរវេលា ២៤ម៉ោង
- ១ខែ មានថេរវេលា ៣០ថ្ងៃ
- លើសពី ១ខែ ត្រូវគិតតាមលេខរៀងនៃថ្ងៃក្នុងខែទី១ ទៅលេខរៀងនៃថ្ងៃក្នុងខែមួយទៀត
- ទណ្ឌិតដែលបានអនុវត្តទោសរបស់ខ្លួនរួចហើយ ត្រូវដោះលែងនោក្នុងចន្លោះពីម៉ោង ៦ព្រឹក ដល់១៨ល្ងាច។

ថេរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវបានគិតបញ្ចូលទាំងស្រុងទៅក្នុងថិរវេលានៃទោស ដែលបានប្រកាស ឬជាយថាហេតុនៃថិរវេលាសរុប នៃទោស។ ដូច្នេះ ជាគោលការណ៍មុននឹងមានការឃុំខ្លួនរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ ដាច់ខាតត្រូវតែមានលិខិតចេញដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច។

[148] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៨២
[149] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៨៤
[150] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៩៦ កថាខណ្ឌទី១
[151] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៤៩៧ កថាខណ្ឌទី១

៤.១.១. ការគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ

គោលដៅជាសារវន្តនៃការគ្រប់គ្រងជនជាប់ឃុំគឺ ការអប់រំ កែប្រែ និងស្តានីតិសម្បទាររបស់ជនជាប់ឃុំ ដែលជាស្នូលនៃក្របខណ្ឌគោលនយោបាយកំណែទម្រង់ពន្ធនាគារ រីឯការដាក់ពិន័យលើជនជាប់ចោទ គឺធ្វើឡើងក្នុងកម្រិតអប្បបរមាដែលចាំបាច់ដើម្បីធានាសន្តិសុខ សុវត្ថិភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់ប៉ុណ្ណោះ។[152] ទាក់ទងទៅនឹងការបែងចែកទណ្ឌិតនៅតាមពន្ធនាគារ និងមណ្ឌលឃុំខ្លួននានា គឺត្រូវបានចេញដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ។ ជាងនេះទៅទៀត នៅគ្រប់ពន្ធនាគារ និងមណ្ឌលឃុំខ្លួនត្រូវមានបញ្ជីមួយដែលទាក់ទងនឹងអត្តសញ្ញាណរបស់បុគ្គលឃុំខ្លួន កាលបរិច្ឆេទឃុំខ្លួន និងដោះលែង[153]។ បញ្ជីនេះត្រូវបានត្រួតពិនិត្យជារឿយៗដោយអយ្យការ ហើយទំព័រនីមួយត្រូវតែចុះទិដ្ឋាការដោយអយ្យការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត មុននឹងជនជាប់ឃុំត្រូវបានយកចីលក្នុងពន្ធនាគារ ត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ពន្ធនាគារដូចជា ហាមមិនឱ្យមានគ្រឿងស្រវឹង វត្ថុដែលហាមឃាត់ដែលអាចគំរាមគំហែងដល់សន្តិសុខពន្ធនាគារនោះទេ។ ដូច្នេះករណីមានអំពើ ឬឧប្បត្តិហេតុដែលប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិភាព និងសន្តិសុខពន្ធនាគារ ប្រធានពន្ធនាគារត្រូវរាយការណ៍ជាបន្ទាន់ទៅព្រះរាជអាជ្ញា អភិបាលខេត្ត រាជធានី និងអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ។[154]

៤.១.២. ការធ្វើអធិការកិច្ចពន្ធនាគារ

អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ព្រះរាជអាជ្ញា ប្រធានសភាស៊ើបសួរ និងចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវធ្វើអធិការកិច្ចលើពន្ធនាគារជាប្រចាំ។[155] តាមរយៈយន្តការបង្ការថ្នាក់ជាតិ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើទស្សនកិច្ចតាមពន្ធនាគារនានា បានគ្រប់ពេលវេលា និងធ្វើការសម្ភាសសម្ងាត់ជាមួយជនជាប់ឃុំ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យមើលលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន និងការប្រព្រឹត្តចំពោះជនជាប់ឃុំ ផ្តល់អនុសាសន៍ក្នុងការកែលម្អ សំដៅការបង្ការទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬអមនុស្សធម៌។[156] គ្រប់ឧប្បត្តិហេតុធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួនត្រូវតែជូនដំណឹងភ្លាមដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ដូចជាករណីដែលអ្នកទោសរត់ចេញពីពន្ធនាគារ នោះព្រះរាជអាជ្ញាចេញបញ្ជាស្វែងរកចាប់ខ្លួន និងចាត់វិធានការជាបន្ទាន់ ដើម្បីអនុវត្តបញ្ជាស្វែងរកចាប់ខ្លួន ដោយអនុឡោមមាត្រា ១៩៦ និងមាត្រាបន្តបន្ទាប់នៃក្រមនេះ។[157]

---

[152] ច្បាប់ស្តីពី ពន្ធនាគារ, លេខ នស/រកម/១២១១/០២៤, ២១ ធ្នូ ២០១១, មាត្រា ៤២

[153] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥០៥

[154] ច្បាប់ស្តីពី ពន្ធនាគារ, ២១ ធ្នូ ២០១១, មាត្រា ៤៨

[155] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥០៩

[156] ច្បាប់ស្តីពី ពន្ធនាគារ, លេខ នស/រកម/១២១១/០២៤, ២១ ធ្នូ ២០១១, មាត្រា ៥៤ កថាខណ្ឌទី២

[157] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥១១

៤.២. ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ

❖ ជាទូទៅអ្នកទោសត្រូវបានដោះលែង កាលណា៖

– នៅពេលផុតកំណត់ទោស

– នៅពេលអនុញ្ញាតឱ្យដាក់ប្រាក់ធានាឱ្យនៅក្រៅឃុំ ដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន

– នៅពេលលើកលែងការចោទប្រកាន់

– នៅពេលនិរទេសខ្លួនទៅឱ្យអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដោយមានការវិនិច្ឆ័យសម្រេចត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់តុលាការមមានសមត្ថកិច្ច។

– នៅពេលលើកលែងទោសដោយព្រះមហាក្សត្រចំពោះទោសដែលនៅសេសសល់។[158]

ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌនៅទីនេះ គឺត្រូវគោរពនូវលក្ខខណ្ឌដែលក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ដែលលក្ខខណ្ឌនោះមាន៖

❖ **លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងគំនិតមាយាទ៖** ករណីដែលទណ្ឌិតទទួលទោសពន្ធនាគារមួយ ឬច្រើន អាចត្រូវបានដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ប្រសិនបើទណ្ឌិតនេះបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ខ្លួនមានគំនិតមារយាទល្អក្នុងរយៈពេលជាប់ឃុំ និងមានសម្បទាដែលអាចបញ្ចូលខ្លួនឱ្យទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញបាន។

❖ **លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងថិរវេលានៃទោសដែលត្រូវបានទទួលរួចរាល់៖** អាចត្រូវបានផ្តល់ឱ្យទណ្ឌិតដែលទទួលរងទោសជាប់ពន្ធនាគារចំនួនពាក់កណ្តាលនៃទោស ប្រសិនបើទោសនោះតិចជាង ឬស្មើ១ឆ្នាំ និងចំនួន២/៣នៃទោស ក្នុងករណីផ្សេងទៀត។ ទណ្ឌិតដែលត្រូវជាប់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អាចទទួលការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌប្រសិនបើទណ្ឌិតបានទទួលជាប់ពន្ធនាគារយ៉ាងតិចបំផុត ២០ឆ្នាំរួចមកហើយ។

បន្ទាប់ពីទទួលបានពាក្យសុំដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ពីប្រធានតុលាការដំបូងនៃទីកន្លែងឃុំខ្លួន គណៈកម្មការជាតិត្រូវបញ្ចេញជាយោបល់របស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលខ្លី ដោយមានសំអាងហេតុ ទៅប្រធានសាលាដំបូងវិញភ្លាម។ ទាក់ទងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានតុលាការដំបូង អាចនឹងត្រូវបានតវ៉ាទៅប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍បានក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃ ហើយបណ្តឹងតវ៉ានេះអាចធ្វើបានដោយអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ឬព្រះរាជអាជ្ញានៃតុលាការសាមីតែប៉ុណ្ណោះ។[159] ម៉្យាងវិញទៀត ករណីដែលទណ្ឌិតមិនបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌ

[158] ប្រកាសស្តីពីការគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ, លេខ២១៧ របស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ, ប្រការទី៤ ចំណុចទី៤(ក)

[159] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥១៦

ដែលកំណត់ដោយដីការទេនោះ សេចក្តីសម្រេចនោះអាចនឹងត្រូវបានដកហូត ហើយព្រះរាជអាជ្ញា អាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនទណ្ឌិតដែលបានដោះលែងនោះបាន។[160]

៤.៣. ការបង្ខំរូបកាយ

ការបង្ខំរូបកាយគឺជានីតិវិធីមួយដែលត្រូវអនុវត្តលើបុគ្គលដែលត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសហើយ ប៉ុន្តែមិនព្រមបង់ប្រាក់ពិន័យ ប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី និងប្រាក់សំណង ជម្ងឺចិត្តដែលត្រូវបង់ឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។[161] កាលបើផុតរយៈកាលនៃការបង់ប្រាក់នោះហើយ ឱ្យដំណឹងថាប្រសិនបើមិនបង់ទេនោះ សាមីខ្លួនអាចត្រូវបង្ខំដល់រូបកាយ ដែលរយៈពេលនេះមិនអាចតិចជាង១០ថ្ងៃនោះទេ។ លុះផុតរយៈពេលកំណត់នេះទៀត ទណ្ឌិតមិនបានបង់ប្រាក់ ព្រះរាជអាជ្ញានឹងចេញបញ្ជាឱ្យបង្ខំ និងឃុំខ្លួន។[162]

[160] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥១៩

[161] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥២៣

[162] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា ៥២៦

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន
និងអនុសាសន៍

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវនូវប្រធានបទ «តួនាទីអយ្យការនៅក្នុងដំណើរការនីតិព្រហ្មទណ្ឌនៃសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត» រួចមក យើងពិនិត្យឃើញថា អយ្យការគឺមានតួនាទីសំខាន់ណាស់ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ព្រោះមានតែអយ្យការទេ ដែលមានសិទ្ធិចោទប្រកាន់ ឬជាម្ចាស់បណ្ដឹងអាជ្ញា ក្នុងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយ និងជាតួអង្គដ៏សំខាន់ក្នុងការធ្វើយ៉ាងណា រកឱ្យឃើញពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនល្មើស និងជួយការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈដល់សង្គមជាដើម។ ជាពិសេសស្ថាប័នមួយនេះ ក៏ត្រូវបានច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលជាច្បាប់កំពូល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានផ្ដល់សិទ្ធិអំណាចសំរាប់ ធ្វើការចោទប្រកាន់នៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌឱ្យស្របទៅតាមនីតិវិធីនៃច្បាប់ និងមានតម្លាភាព។ បន្ថែមពីនេះទៀត ដើម្បីឱ្យកិច្ចចោទប្រកាន់ នៅក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌមួយមានភាព សុក្រឹត្យ និងអព្យាក្រឹត្យ ឱ្យស្របតាមច្បាប់ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដើរតួនាទីយ៉ាងចាំបាច់ក្នុងការកិច្ចធានារាល់ការបំពេញតួនាទីភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយត្រូវឈរលើមូលដ្ឋានច្បាប់ជាក់លាក់ និងត្រូវតែអនុវត្តតាមគោលការណ៍ណែនាំស្ដីពី តួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។

តាមរយៈកិច្ចការស្រាវជ្រាវនេះ យើងក៏សង្កេតឃើញថា អយ្យការត្រូវបានប្រគល់អំណាចយ៉ាងធំធេង ក្នុងការចូលរួមនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌចាប់តាំងពីការកើតមាននូវបទល្មើស រហូតដល់ការអនុវត្តទោស ដោយធ្វើការប្រមូលនូវភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងដោះបន្ទុក សម្រាប់ជាមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់ ដែលជាតួនាទីចម្បងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ នៅក្នុងការបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួន ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវប្រកាន់ខ្ជាប់នូវសុក្រឹត្យ ក៏ជាគោរពតាមវិជ្ជាជីវៈ ដែលកាតព្វកិច្ចដ៏សំខាន់បំផុតរបស់ គឺស្វែងរកភាពយុត្តិធម៌ជូនជនរងគ្រោះ យ៉ាងម៉ត់ចត់ និងយកចិត្តទុកដាក់ដោយសុចរិត និងត្រឹមត្រូវ។ ហេតុនេះ យើងសង្កេតឃើញថា នៅក្នុងដំណើរការដោះស្រាយតាមនីតិវិធីរបស់អង្គការអយ្យការ ទៅលើបញ្ហារឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ គឺមានគោលដៅតែមួយគត់ ធ្វើយ៉ាងណាចាប់ជនល្មើស និងជនឧក្រិដ្ឋ ហើយផ្ដល់ភាពយុត្តិធម៌ដល់ជនរងគ្រោះ ឱ្យបានសមស្របតាមច្បាប់។

សរុបជារួមមក តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ អង្គការអយ្យការនៅក្នុងដំណើការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ គឺពិតជាមានសារសំខាន់ណាស់ សម្រាប់ប្រព័ន្ធតុលាការនៅប្រទេសកម្ពុជារបស់យើង។ ហេតុដូច្នេះ ដាច់ខាតគឺតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាមាន ចំណេះដឹងជ្រៅជ្រះ មានសមត្ថភាពខ្ពស់, មានបទពិសោធន៍ច្រើនឆ្នាំ ទាំងផ្នែកនីតិសាស្ត្រ រួមទាំងផ្នែកសង្គម និងក្នុងនាមជាព្រះរាជអាជ្ញាគប្បីត្រូវប្រកាន់ភ្ជាប់នូវ ភាពយុត្តិធម៌ វែកញែក រកភាពត្រឹមត្រូវប្រកបដោយមនសិកា ដោយគោរពតាមក្រមសីលធម៌របស់ខ្លួន និងមិនលំអៀង ដើម្បីធានាបាននូវប្រសិទ្ធិភាព និងតម្លាភាព ជូនដល់សាធារណៈជន និងជួយឱ្យសង្គមជាតិទាំងមូលទទួលបាន អធិបតេយ្យភាពក៏ដូចជាមានរបៀបរៀបរយផងដែរ។

អនុសាសន៍

តួនាទីអង្គការអយ្យការនៅក្នុងដំណើរការអនុវត្តនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ គឺពិតជាបានដើរតួនាទីដ៏មានសារៈសំខាន់ណាស់នៅក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ឱ្យមានភាពត្រឹមត្រូវ និងកាន់តែមានតម្លាភាព នៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌តុលាការនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ តែទោះជាយ៉ាងណា ដើម្បីឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធិភាពនូវរាល់សកម្មភាពទាំងអស់នោះត្រូវមានដូចខាងក្រោម៖

១. ផ្តល់ការអប់រំ និងជួយផ្សព្វផ្សាយទៅដល់មន្ត្រីទាំងឡាយដែលកំពុងតែអនុវត្តច្បាប់ ទាក់ទងទៅនឹងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់ផ្សេងៗ ឱ្យមានចំណេះដឹងទូលំទូលាយហើយមានប្រសិទ្ធិភាព និងត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់កំណត់ និងមានចែងនៅក្នុងក្រម និងច្បាប់ផ្សេងៗ។ ជាពិសេស គឺផ្តល់នូវគំនូដ៏សំខាន់ នៅក្នុងការបំពេញតួនាទីភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្តល់នូវគំរូទៅកាន់មន្ត្រីផ្សេងៗ ក៏ដូចជាធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ គោរពស្រលាញ់ និងមានភាពជឿជាក់លើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់តុលាការ។

២. ជួយបង្កើនធនធានមនុស្ស ដែលមានចំណេះ ជំនាញ ពិតប្រាកដ នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការមានដូចជាចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលការជ្រើសរើស តាមរយៈការប្រឡងប្រកួតប្រជែង និងបណ្តុះបណ្តាល ត្រូវប្រកបតាមក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ ពីព្រោះថានៅពេលដែលបានអនុវត្តនៅក្នុងប្រព័ន្ធដំណើរការនីតិវិធីនៃតុលាការ ចៀសវាងការយឺតយ៉ាវ និងចំណុចខ្វះខាត នូវធនធានមនុស្ស ដែលមានជំនាញវិជ្ជាជីវៈ នៅក្នុងដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។

៣. ជាការជួយលើកទឹកចិត្ត ទៅដល់មន្ត្រីដែលធ្វើការនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ តាមរយៈការតំឡើងប្រាក់បៀវត្ស ឱ្យបានសមរម្យឱ្យបានសមមាត្រទៅនឹងការបំពេញតួនាទីភារកិច្ចរបស់ពួកគាត់ និងដោយគិតពីជីវភាពនៃការរស់នៅរបស់គាត់ផងដែរ ដើម្បីចៀសវាងកុំមានអំពើពុករលួយកើតមានឡើង នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ដោយសារមូលហេតុកង្វះខាតក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ជីវភាព និងការយកចិត្តទុកដាក់ពីរដ្ឋាភិបាល ដោយមិនបាលផ្តល់ប្រាក់បៀវត្សគ្រប់គ្រាន់ ក៏ជាបញ្ហាមួយដែលប៉ះពាល់ទៅដល់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ផងដែរ។

៤. សូមសំណូមពរឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញឱ្យបានល្អិតល្អន់ពីអនុវត្តន៍ តួនាទី និងការបំពេញភារកិច្ចរបស់អង្គការអយ្យការ នៅក្នុងដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ។ តើកិច្ចដំណើរការរបស់អយ្យការ បានដំណើរការស្របតាមក្រមនីតិវិធី ក៏ដូចជាច្បាប់ផ្សេងៗហើយ ឬនៅ? មួយទៀត សំណូមពរបង្កើតឱ្យមានអង្គការ ឬស្ថាប័នដើម្បីតាមដាន និងធ្វើការត្រួតពិនិត្យ ក៏ដូចជាធ្វើការវាយតម្លៃចំពោះប្រព័ន្ធនៃភាពយុត្តិធម៌របស់តុលាការ ថាបានអនុវត្តបានកម្រិតណា? តើដំណើរការនៃនីតិវិធី នៅក្នុងការជំនុំជម្រះប្រព្រឹត្តទៅប្រកបកដោយភាពត្រឹមត្រូវ និងប្រសិទ្ធិហើយឬនៅ?

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

I. លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិជាតិ

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសឱ្យប្រើថ្ងៃទី ២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣។

២. ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

៣. ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤,១០ សីហា ២០០៧

៤. ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៦ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤។

៥. ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៦ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤ ។

៦. ច្បាប់ស្តីពីពន្ធនាគារ លេខ នស/រកម/១២១១/០២៤, ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ ។

៧. ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារអនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦។

៨. សេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយសហប្រតិបត្តិការបារាំងគំរោងទ្រទ្រង់នីតិរដ្ឋ, ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៦ ។

៩. ក្រសួងមហាផ្ទៃស្តីពីគ្រប់គ្រងពន្ធធនាគារ ប្រកាសលេខ, ២១៧ អនក្រ. ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៨ ។

II. លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិអន្តរជាតិ

១. កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

២. គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា អនុម័តដោយសមាជអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី ៨ ស្តីអំពីការបង្ការបទឧក្រិដ្ឋ និងការគ្រប់គ្រងជនល្មើស នាទីក្រុង ហាវ៉ាណា ប្រទេសគុយបា ចុះនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែសីហា ដល់ថ្ងៃទី ៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០។

៣. សេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨។

III. ឯកសារជាសៀវភៅ

១). លោក **កុយ នាម** និង **ឡុងបញ្ញាវុឌ្ឍ**, សៀវភៅ អង្គការអយ្យការ (ប្រវត្តិនិងការសិក្សាប្រៀបធៀប), ភ្នំពេញ, បោះពុម្ពលើកទី១, ឆ្នាំ២០០៦។

២). **លោករុន ពណ្ណារិទ្ធ** និង លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំង ស៊ីណាត**, នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, ឆ្នាំសិក្សា២០២២។

៣. សៀវភៅមគ្គុទេសក៍ស្តីពី នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៅតុលាការកម្ពុជា, មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា, សីហា ២០១៣ ។

៤. **សេង ស៊ីវុត្ថា**,ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍ សៀវភៅ នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ, សម្រាប់ថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា។

៥. កម្រងសារណា ផៃ ចេងសេង, អង្គការអេយ្យការ, ឆ្នាំ២០១៧។

៦. **ចក សម្បត្តិ**, អត្ថបទខ្លីសាកល្បងពន្យល់ស្តីពី ការឃាត់ខ្លួន

៧. សមាគមសាលាត្រាជូ, **ចក សម្បត្តិ**, ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា

៨. **ចក សម្បត្តិ**, អត្ថបទសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ

IV. **ឯកសារតាម** Internet

- នីតិវិធីមុនការជំនុំជម្រះ និងការជំនុំជម្រះ, មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា, ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ https://cchrcambodia.org/admin/media/report/report/khmer/2013_08_26_tmp_Procedure_Handbook_August_2013_khm.pdf (ចូលទស្សនាថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២)
- **ស៊ាងសំភាស់**,វិធានការនិរន្តរាយ https://drive.google.com/file/d/1GCnLgQTAGLxzMlf_foQZYVzf-1n9JfeW/view (ចូលទស្សនាថ្ងៃទី២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២)

ឧបសម្ព័ន្ធ

តារាងឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៖

- ដីកាកោះ

ឧបសម្ព័ន្ធ២៖

- ដីកាបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធ៣៖

- ដីកាឆែកឆេរលំនៅឋាន

ឧបសម្ព័ន្ធ៤៖

- កំណត់ហេតុទទួលវត្ថុចាប់យក

ឧបសម្ព័ន្ធ៥៖

- កំណត់ហេតុសួរចម្លើយ

ឧបសម្ព័ន្ធ៦៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធ៧៖

- កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម

ឧបសម្ព័ន្ធ៨៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

ឧបសម្ព័ន្ធ៩៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

ឧបសម្ព័ន្ធ១០៖

- ដីកាសម្រេច

ឧបសម្ព័ន្ធ១១៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានសុំឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ឧបសម្ព័ន្ធ១២៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធ១៣៖

- ដីកាផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

ឧបសម្ព័ន្ធ១៤៖

- ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែង

ឧបសម្ព័ន្ធ១៥៖

- ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

ឧបសម្ព័ន្ធ១៦៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៧៖

- លិខិតជូនដំណឹង

ឧបសម្ព័ន្ធ១៨៖

- ដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៩៖

- សេចក្តីសុំប្តឹងតវ៉ា

ឧបសម្ព័ន្ធ២០៖

- សេចក្តីចម្លងបណ្តឹងតវ៉ា

ឧបសម្ព័ន្ធ១

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

ដីកាកោះ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

អញ្ជើញឈ្មោះ ....

ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ .... ផ្លូវ .... ភូមិ .... សង្កាត់ ....

ខណ្ឌ .... រាជធានីភ្នំពេញ។

អោយចូលទៅកាន់ អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

នៅថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... វេលាម៉ោង ....

ដើម្បី ....

ពីដំណើររឿង ....

....

សាមីខ្លួន ត្រូវអញ្ជើញតាមដីកាកោះនេះ អោយបានទាន់ពេលវេលា និងយក លិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងនឹងរឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ២

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម
ៈបូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ដីកាបញ្ជាឱ្យចូលខ្លួន[១]

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញ ....

.... ។

-បានឃើញមាត្រា ៣៧[២] , ៩៤[៣] និងមាត្រា ១១៤[៤] នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាម ព្រះរាជក្រមលេខ : នស/រកម/០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

បញ្ជា

នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-រាជធានី ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួននៅ ....

ឱ្យបានមុនថ្ងៃទី .... នៅវេលារាល់ម៉ោងធ្វើការ ដើម្បីសាកសួរលើបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌ ពីបទ :

.... ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

១ ដីកានេះអនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ប្រើប្រាស់កម្លាំង សាធារណៈដើម្បីបង្ខំបុគ្គលនោះឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនបាន

២ អំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

៣ ករណីស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែង

៤ ករណីស៊ើបអង្កេតបឋម

ឧបសម្ព័ន្ធ៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

ដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

.... អ.យ

ដីកាឆែកឆេរលំនៅដ្ឋាន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសអោយប្រើតាមព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម ០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-បានឃើញ ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

យល់ឃើញថា :

ដើម្បីរុករកវត្ថុតាង និងបង្ក្រាបបទល្មើសទាក់ទិនករណីខាងលើ ....

....

.... ធ្វើការឆែកឆេរលំនៅដ្ឋានខាងលើ ។

ហេតុដូច្នេះសំរេច :

-ឆែកឆេរលំនៅដ្ឋានផ្ទះលេខ .... ផ្លូវ .... ភូមិ .... សង្កាត់ .... ខណ្ឌ .... រាជធានីភ្នំពេញ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ; ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
លេខ:...............................អយណ

កំណត់ហេតុទទួលវត្ថុចាប់យក

ឆ្នាំពីរពាន់ដប់ប្រាំមួយ ខែឧសភា ថ្ងៃទីសាមសិប វេលាម៉ោងដប់បួន និងសូន្យនាទី ។

យើង [redacted] ក្រឡាបញ្ជីនៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញជា អ្នកទទួល ។

លោក [redacted] ជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ខណ្ឌចំការមន ជាអ្នកប្រគល់។

បានពិនិត្យកិនភាគវត្ថុតាង ដែលទាក់ទងក្នុងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី...... ខែ..............ឆ្នាំ២០១៦ ឃើញមានដូចខាងក្រោម :

-ប្រដាប់ផ្ទុកទិន្នន័យរូបភាព (Flash) ចំនួន ០១ ។

យើងធ្វើកំណត់ហេតុនេះទុកជាភស្តុតាដើម្បីសំអាងក្នុងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ............... ចុះថ្ងៃទី........ខែ................ឆ្នាំ២០១៦ តាមផ្លូវច្បាប់តទៅ ។

បញ្ចប់កំណត់ហេតុនេះនៅវេលាម៉ោងដប់បួន និងដប់ប្រាំនាទី នាថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដូចខាងលើ។

ជនសង្ស័យ	អ្នកប្រគល់	អ្នកទទួល

បានឃើញ

រាជធានីភ្នំពេញ ,ថ្ងៃទី........ខែ...........ឆ្នាំ ២០១៦

ជ.ព្រះរាជអាជ្ញា

ឧបសម្ព័ន្ធ៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
ចុះថ្ងៃទី....... ខែ............ ឆ្នាំ២០១៦

<u>កំណត់ហេតុសួរចម្លើយ</u>

ឆ្នាំពីរពាន់ដប់ប្រាំមួយ ខែមិថុនា ថ្ងៃទីពីរ វេលាម៉ោងដប់បួន និងសូន្យនាទី។

យើង [redacted] ព្រះរាជអាជ្ញារង នៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

ដោយមានលោក [redacted] ជាក្រឡាបញ្ជីអមផងបានសួរកត់យកចម្លើយឈ្មោះ **កកកកកក** ជាដើមបណ្តឹង។

សួរ-ឆ្លើយ : នាងខ្ញុំឈ្មោះ **កកកកកក** អាយុ ៤១ ឆ្នាំ មុខរបរ មេផ្ទះ កាន់សាសនាព្រះពុទ្ធ ទីកន្លែងកំណើត ភូមិកំពង់ព្រះ ស្រុកសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ៤៨១ ផ្លូវលេខវ៉ាដា ភូមិទំនប់ សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ ឪពុកឈ្មោះ **ខខខខខ** (ស) ម្តាយឈ្មោះ **គគគគគគ** (ស) ប្តីឈ្មោះ **ឃឃឃឃ** (រ) មានកូនចំនួន ០២នាក់ ជានីតិជន ទោសពីមុនគ្មាន។

សួរ-ឆ្លើយ : កាលពីថ្ងៃខែមិនចាំ ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ វេលាម៉ោងប្រហែល ១១ ថ្ងៃត្រង់ ឈ្មោះ **ឃឃឃឃ** ជាប្តី ឈ្មោះ **ងងងង** និងឈ្មោះ **ចចចចច** ជាឪពុកម្តាយក្មេក ឈ្មោះ **ឆឆឆឆ** និងឈ្មោះ **ជជជជ** ត្រូវជាបងថ្លៃ បានព្រួតគ្នាប្រើអំពើហិង្សាវាយដំលើនាងខ្ញុំ បណ្តាលឲ្យមានរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងគម្រាមកំហែងមកលើរូបនាងខ្ញុំជាញឹកញាប់ ថែមទាំងបក្សពួកខាងលើបណ្តេញនាងខ្ញុំចេញពីផ្ទះ ដែលកំពុងរស់នៅសព្វថ្ងៃ។ ឈ្មោះ **ឆឆឆឆ** និងឈ្មោះ **ជជជជ** បានលួងលោមនាងខ្ញុំថា ទៅធ្វើការដកដំឡូងនៅពេជនិល ដោយបានប្រាក់មួយថ្ងៃ ៣០,០០០ រៀល។ នៅពេលទៅដល់ពេជនិល ពួកគាត់បានដាក់ច្រវ៉ាក់ជើងនាងខ្ញុំ ដោយចោទថានាងខ្ញុំឆ្កួត ហើយយកគ្រួមកស្រោចទឹក និងធ្វើទារុណកម្មរាល់ថ្ងៃ ទោះនាងខ្ញុំអង្វរយ៉ាងណា ក៏គេមិនព្រមដោះច្រវ៉ាក់ដែរ។ ក្រោយមកបងប្រុសនិងបងស្រីរបស់នាងខ្ញុំ មកនាងខ្ញុំត្រលប់មកផ្ទះវិញ។

សួរ-ឆ្លើយ : សព្វថ្ងៃបក្សពួកខាងលើ បានបណ្តេញនាងខ្ញុំចេញពីផ្ទះ ដោយផ្ទះខាងលើជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នាងខ្ញុំដែរ។

សួរ-ឆ្លើយ : ភស្តុតាងមាន រូបថតចំនួន ១០សន្លឹក ដែលបង្ហាញពីស្លាកស្នាមរបួស និងការបង្ខាំងទុក។

សំណូមពរ : សុំឲ្យតុលាការផ្តន្ទាទោសឈ្មោះ **ឃឃឃឃ**, ឈ្មោះ **ងងងង**, ឈ្មោះ **ចចចចច**, ឈ្មោះ **ឆឆឆឆ**, និងឈ្មោះ **ជជជជ** តាមច្បាប់ និងសុំទាមទារសំណងជំងឺចិត្ត ១០,០០០ ដុល្លារអាមេរិក។

ឈប់សួរសាមីខ្លួន បានអានឆ្លើយថាត្រឹមត្រូវ ហើយសុខចិត្ត ផ្តិតមេដៃជាមួយយើង។

អ្នកឆ្លើយ **ក្រឡាបញ្ជី** **ព្រះរាជអាជ្ញារង**

ឧបសម្ព័ន្ធ៦

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
.... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសាលដីកាលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ។

-បានឃើញពាក្យសុំអនុវត្តសាលដីកា ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់ .... ។

-បានឃើញមាត្រា ៤៩៦ , ៥២៣ , ៥៣០ , ៥៣៣ និង មាត្រា ១៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យសព្វគ្រប់ ឃើញថា :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "☐រ-☐ស" មានកូន .... ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

ជាប់ចោទពីបទ ....
ប្រព្រឹត្តនៅ ....
កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....
នៃច្បាប់ .... ។

-ឈ្មោះ .... និងឈ្មោះ .... ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារក្នុងម្នាក់ៗកំណត់ .... ឆ្នាំ និងរួមគ្នាសងសំណងជម្ងឺចិត្តចំនួន .... ទៅឱ្យដើមបណ្តឹងឈ្មោះ .... តែរហូតមកដល់ពេលនេះជនជាប់ចោទទាំង ២នាក់ បានគេចវេសពុំព្រមសងសំណងជម្ងឺចិត្តទៅ ដើមបណ្តឹងទេ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

បង្គាប់មកមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ចាប់ខ្លួន

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

អនុវត្តការបង្ខំដល់រូបកាយទារប្រាក់ធនទណ្ឌ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ៧

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម

ដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

កំណត់ហេតុស្ដីពីការបង្គាប់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនភ្លាម[1]

ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

...... ខែ .... ឆ្នាំ ....

.... អ.យ

ឆ្នាំពីរពាន់ .... ខែ .... ថ្ងៃទី .... វេលាម៉ោង .... ។

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់

.... ។

បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើង បានផ្ដល់នូវព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

យើងប្រាប់ដល់បុគ្គលនេះនូវអង្គហេតុដែលខ្លួនត្រូវបានចោទប្រកាន់មានដូចតទៅ : ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

អង្គហេតុនេះជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

យើងបានទទួលចម្លើយពីជននេះដូចតទៅ : ....

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

យើងបានប្រាប់ដល់ជននេះថា : ខ្លួនមានសិទ្ធិសុំពឹងមេធាវី តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ឬស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

ជននេះបានឆ្លើយថា :

- ☐ ខ្ញុំជ្រើស លោក/លោកស្រីមេធាវី .... ។
- ☐ ខ្ញុំសូមស្នើសុំឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវីស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ។
- ☐ ខ្ញុំមិនត្រូវការមេធាវីទេក្នុងពេលនេះ ។

យើងបានបញ្ជាក់ថា :

- ☐ លោក/លោកស្រីមេធាវី .... អាចពិនិត្យសំណុំរឿងនិងទាក់ទងជាមួយជនជាប់ចោទ ។
- ☐ យោងលើសំណើសុំ ឱ្យមានការចាត់តាំងមេធាវី ស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវីតំណាងគណៈមេធាវីត្រូវបានជូនដំណឹងភ្លាម ។
- ☐ លោក/លោកស្រីមេធាវី .... អវត្តមាន ។

បានឃើញមាត្រា ៤៧ មាត្រា ៤៨ និងមាត្រា ៣០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

<u>សម្រេច :</u>

បញ្ជូនជនជាប់ចោទឈ្មោះ ....
ទៅតុលាការដើម្បីធ្វើការជំនុំជម្រះ តាមនីតិវិធីនៃការបង្ហាញខ្លួនភ្លាម ចំពោះអង្គហេតុ និងបទល្មើសដូចខាងលើ ។

ក្រោយពីបានអាន ជនជាប់ចោទបានចុះហត្ថលេខាជាមួយយើង ។

ជនជាប់ចោទ	**តំណាងអយ្យការ**

ឧបសម្ព័ន្ធ៨

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

លេខ : .... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

របស់[១] ....។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា មានតម្រុយសន្និទ្ធបានថា :

១- នាម-គោត្តនាម ____________ ហៅ __________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ _____ ឆ្នាំ

ជាតិ __________ របររកស៊ី ______________________________

ទីកន្លែងកំណើត ________ ឃុំ-សង្កាត់ ________ ស្រុក-ខណ្ឌ ________ ខេត្ត-ក្រុង ________

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ______________________________________

ទោសពីមុន ______ ឪពុកឈ្មោះ __________ "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ __________ "☐រ-☐ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ __________ "☐រ-☐ស" មានកូន ______ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម ____________ ហៅ __________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ _____ ឆ្នាំ

ជាតិ __________ របររកស៊ី ______________________________

ទីកន្លែងកំណើត ________ ឃុំ-សង្កាត់ ________ ស្រុក-ខណ្ឌ ________ ខេត្ត-ក្រុង ________

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ______________________________________

ទោសពីមុន ______ ឪពុកឈ្មោះ __________ "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ __________ "☐រ-☐ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ __________ "☐រ-☐ស" មានកូន ______ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

បានប្រព្រឹត្តអំពើដូចតទៅ[២] :

....

....

....

....

....

....

[១] លេខសំណុំរឿងរបស់អង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌

[២] សេចក្ដីសង្ខេបអង្គហេតុ

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

អំពើខាងលើជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ ....។

បានឃើញមាត្រា ៤៤ និងមាត្រា ១២៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

សម្រេច

បើកការស៊ើបសួរលើអង្គហេតុខាងលើ និង :

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[៣] : ....

....

....

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[៤] : ....

....

....

☐ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន[៥] : ....

....

....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

ចៅក្រមស៊ើបសួរ

---

[៣] ឈ្មោះជនត្រូវចោទ

[៤] កាតព្វកិច្ចណាមួយដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២២៣

[៥] មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២០៥

ឧបសម្ព័ន្ធ៩

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
បូងរាជធានីភ្នំពេញ
ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
...... ខែ .... ឆ្នាំ ....
.... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញនីតិវិធីស៊ើបសួរលើឈ្មោះ .... ជាជនត្រូវចោទពីបទ .... [២]។

យល់ឃើញថា អង្គហេតុ :

☐ ដែលត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបសួររកឃើញ ហើយបានបញ្ជូនមកអោយយើង តាមដីកាបញ្ជូនយើងឆ្លើយ ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....។

☐ ដែលត្រូវបានដឹងតាមសំណុំលិខិតនីតិវិធីដែលមានភ្ជាប់មកជាមួយ[៣] ជាអង្គហេតុថ្មី ដែលមិនមានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ លេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....។

យល់ឃើញថា យោងតាមអង្គហេតុថ្មីនេះ មានតម្រុយសន្ទត់ថា :

១- នាម-គោត្តនាម ____________ ហៅ ____________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ ______ ឆ្នាំ
ជាតិ ____________ របររកស៊ី ____________
ទីកន្លែងកំណើត ____________ ឃុំ-សង្កាត់ ____________ ស្រុក-ខណ្ឌ ____________ ខេត្ត-ក្រុង ____________
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ____________
ទោសពីមុន ________ ឪពុកឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" ម្តាយឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" មានកូន ________ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន។

បានប្រព្រឹត្តអំពើ ដែលមានចែង និងផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា .... នៃច្បាប់ ....។

បានឃើញមាត្រា ១២៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

---

[១] លេខសំណុំរឿងអយ្យការ ដែលចៅក្រមស៊ើបសួរកំពុងស៊ើបសួរ

[២] ឈ្មោះបទល្មើស

[៣] ព័ត៌មានអំពីអង្គហេតុថ្មីពាក់ព័ន្ធនឹងជនត្រូវចោទ ដែលអយ្យការដឹងតាមរយៈបណ្តឹងរបស់ពលរដ្ឋ ឬ សំណុំរឿងរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ (ករណីនេះ អយ្យការមិនត្រូវចុះលេខសំណុំរឿងថ្មីទេ)

សម្រេច

បើកការស៊ើបសួរបន្ថែមចំពោះករណីនេះ តាមនីតិវិធីនៃច្បាប់ នឹងស្នើសុំឱ្យ :

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ[៤] : ....

....

....

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[៥] : ....

....

....

☐ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន[៦] : ....

....

....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

[៤] ឈ្មោះជនត្រូវចោទ

[៥] កាតព្វកិច្ចណាមួយដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២២៣

[៦] មូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២០៥

ឧបសម្ព័ន្ធ១០

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
: .... អ.យ

ដីកាសម្រេច

យើង ព្រះរាជអាជ្ញា អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានឃើញព្រះរាជក្រម ន.ស/រកម/០១៩៧/០១ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ។

-បានឃើញព្រះរាជក្រម ន.ស/រកម/០៥០៥/០១៤ ចុះថ្ងៃទី ០៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ។

-អនុលោមតាមមាត្រា ៧១ថ្មី , ៧២ , ៧៣ , នៃច្បាប់ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ។

-បានឃើញប្រកាសលេខ ០៩ ក.យ.ប្រក/០៦ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦ របស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

-តាមរបាយការណ៍ និងការស្នើសុំរបស់ : .... ។

សម្រេច :

-ទទួលស្គាល់ឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ដែលមានលេខសម្ងាត់ .... **ជាកំលាំងសម្ងាត់ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាព ក្នុងនីតិវិធីនៃការប្រគល់ ដោយមានការឃ្លាំមើល ឬ ការញុះញង់ឱ្យលក់ដោយខុសច្បាប់** ក្នុងបទល្មើសគ្រឿងញៀន ដើម្បីកំណត់ឱ្យបានច្បាស់អំពីបទល្មើស និងជនពាក់ព័ន្ធ ដែលនឹងត្រូវធ្វើការឃាត់ខ្លួន និងផ្តើមចោទប្រកាន់តាមនីតិវិធី ។

-ប្រតិបត្តិការណ៍ខាងលើ តែក្នុងគោលបំណង ដើម្បីសម្រួលដល់ការស៊ើបអង្កេតរបស់សមត្ថកិច្ច ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពប៉ុណ្ណោះ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ចម្លងជូន

-ឯកឧត្តមអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាសាលាឧទ្ធរណ៍

(ដើម្បីជូនជ្រាបជាផ្លូវការ)

-ឯកសារ

កំណត់សំគាល់ : ដីកាសម្រេចនេះ (ជាកិច្ចការសម្ងាត់) កំលាំងសម្ងាត់ធ្វើសកម្មភាព ដោយឈ្មោះក្លែង តាមការស្នើសុំរបស់មន្ត្រីជំនាញតែ មួយករណីម្តង និងរាយការណ៍ជា បន្ទាន់ ហើយមានការតាមដាន ឃ្លាំមើល ជាប្រចាំរបស់មន្ត្រីជំនាញ ក្នុងករណីលប់ប្រើ (កំលាំងសម្ងាត់) នេះ ត្រូវរាយការណ៍មក ព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីសម្រេច ការអនុវត្តជួយពីនីតិវិធីនេះ (ជាអ្នកលក់វិញ) នឹងទទួលខុសត្រូវចំពោះ មុខច្បាប់ជាធរមាន ។

ឧបសម្ព័ន្ធ១១

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
..... ខែ .... ឆ្នាំ ....

ដីកាសន្និដ្ឋានសុំឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

- ❑ បានឃើញសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
  ដែលបើកការស៊ើបសួរពីបទ ....
- ❑ បានឃើញដីកាបញ្ជូនឱ្យឆ្លើយរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
- ❑ បានឃើញមាត្រា ២០៣ , មាត្រា ២០៥ និងមាត្រា ២០៧ នៃក្រមស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

ដោយហេតុថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជាមូលហេតុតែមួយគត់ដើម្បី :

- ❑ បញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី
- ❑ រារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាង ជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត
- ❑ រក្សាភស្តុតាង ឬតម្រុយជាសម្ភារៈ
- ❑ ធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី
- ❑ ការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ
- ❑ ធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស

យល់ឃើញថា

ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជាមធ្យោបាយសំរាប់បញ្ចប់ភាពចលាចលធ្ងន់ធ្ងរ និងយូរអង្វែង ចំពោះសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដោយមូលហេតុថា :

- ❑ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើស
- ❑ កាលៈទេសៈនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- ❑ ទំហំនៃព្យសនកម្មដែលបទល្មើសបានបង្កឡើង

ប្តឹងសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើ :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ
ជាតិ .... របររកស៊ី ....
ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....
ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....
ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"
ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១២

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ: .... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញក្រមស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម/ ០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-បានឃើញសាលក្រមព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានជនជាប់ចោទ :

នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការ ....

សម្រេចផ្តន្ទាទោស : ....

ពីបទ : ....

បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែង និងឱ្យផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា .... នៃច្បាប់ ....

.... ។

សម្រេច

១-បញ្ជាឱ្យភ្នាក់ងារមានសមត្ថកិច្ចនៃកម្លាំងសាធារណៈ ធ្វើការនាំខ្លួនឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ទៅពន្ធនាគារ-មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី .... ដោយអនុវត្ត បានត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីច្បាប់ ។

២-បង្គាប់ឱ្យប្រធាន .... ទទួលជននេះ និងឃុំខ្លួនជននេះ រហូតដល់មាន បទបញ្ជាថ្មី សម្រេចផ្សេងពីនេះ (ឬតាមអំណាចសាលក្រម) ។

៣-បង្គាប់ឱ្យគ្រប់ភ្នាក់ងារនៃកម្លាំងសាធារណៈទាំងអស់ នៅពេលត្រូវបានបង្ហាញដីកានេះ សហការអនុវត្តឱ្យបានល្អ ក្នុងករណីចាំបាច់ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

.... អ.យ

ដីកាផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បានឃើញសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ដែលមានជនល្មើស

នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-រាជធានី ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្ដាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន ។

ត្រូវជាប់ចោទពីបទ ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

យល់ឃើញថា : ....

....

....

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

១-ផ្ទេរសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ខាងលើនេះ

ទៅ .... ដើម្បីចាត់ការជាសមត្ថកិច្ច ។

២-បញ្ជូនខ្លួនជនល្មើសឈ្មោះ .... ចាប់ និងឃុំខ្លួនកាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

នៅមន្ទីរឃុំឃាំងខេត្ត-រាជធានី .... និងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌខាងលើនេះ ព្រមទាំង វត្ថុតាង

និងបញ្ជីរាយនាមជនដែលជាប់ទាក់ទិនក្នុងរឿងនេះទៅ ....

ដើម្បីចាត់ការ តាមច្បាប់តទៅ ។

៣-បង្គាប់មកលោកប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងខេត្ត-រាជធានី .... អនុវត្តឱ្យបានសម្រេចតាមដីកានេះ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
ាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
: .... អ.យ

ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែង

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញមាត្រា ៤៩៦ និងមាត្រា ៤៩៧ នៃក្រមស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមព្រះរាជក្រម លេខ នស.រកម/០៨០៧/០២៤ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

-តាមសាលដីកាព្រហ្មទណ្ឌស្ថាពរលេខ ....ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់សាលាឧទ្ធរណ៍-តុលាការកំពូលសម្រេចផ្តន្ទាទោសឈ្មោះ .... ភេទ .... អាយុ .... ឆ្នាំ ជនជាតិ ខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិ .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-រាជធានី .... ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....ឪពុកឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "□រ-□ស" ប្តី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... "□រ-□ស" មានកូន .... ឬ □នៅលីវ ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ .... គិតពីថ្ងៃចាប់ខ្លួន ពីបទ .... តាមមាត្រា .... ។

-ឈ្មោះ .... បានទទួលរងទណ្ឌកម្ម គ្រប់ចំនួន .... គិតពីថ្ងៃចាប់ខ្លួនថ្ងៃទី .... តាមអំណាចសាលដីកា រួចហើយ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

បង្គាប់មកលោកប្រធាន .... ឱ្យដោះលែងឈ្មោះ .... ជាបន្ទាន់ ប្រសិនបើឈ្មោះនេះមិនត្រូវបានឃុំខ្លួនពីបទល្មើសផ្សេងទៀត ទេ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....

បន : .... អ.យ

ដីកាកោះហៅបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះផ្ទាល់

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បញ្ជាឱ្យចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅសវនាការ :

១- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... □រ-□ស ម្ដាយឈ្មោះ .... □រ-□ស

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... □រ-□ស មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

២- នាម-គោត្តនាម .... ហៅ .... ភេទ □ប្រុស-□ស្រី អាយុ .... ឆ្នាំ

ជាតិ .... របររកស៊ី ....

ទីកន្លែងកំណើត .... ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ .... ខេត្ត-ក្រុង ....

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....

ទោសពីមុន .... ឪពុកឈ្មោះ .... □រ-□ស ម្ដាយឈ្មោះ .... □រ-□ស

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... □រ-□ស មានកូន .... ឬ □នៅលីវ - □អនីតិជន ឬ □នីតិជន។

អ្នកត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីអង្គហេតុ[1] :

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

[1] សេចក្ដីសង្ខេបអង្គហេតុ

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

ជាបទល្មើស ....

ប្រព្រឹត្តនៅ ....

កាលពីថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....

នៃច្បាប់ .... ។

សវនាការនេះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....វេលាម៉ោង ....

នៅ .... ។

- សាមីខ្លួនអាចពឹងមេធាវីឱ្យអមខ្លួនបាន ។

សាមីខ្លួនត្រូវបង្ហាញខ្លួនឱ្យទាន់ពេលវេលា និងយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទង នឹងជីវភាពសាមីខ្លួន ឬ ដំណើររឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន ។

រាជធានីភ្នំពេញ . ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៦

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

យ្យការអម

បូងរាជធានីភ្នំពេញ

ព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

..... ខែ .... ឆ្នាំ ....

.... អ.យ

ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... ។

-បានឃើញសំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ ________ ចុះថ្ងៃទី _____ ខែ _____ ឆ្នាំ ______ របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

-បានឃើញដីកាបញ្ជូនឱ្យឆ្លើយដើម្បីបញ្ចប់ការស៊ើបសួរលេខ ____________ ចុះថ្ងៃទី _____ ខែ _____ ឆ្នាំ _____ ។

-បានឃើញដីបញ្ជូនរឿងទៅពិនិត្យលេខ ___________ ចុះថ្ងៃទី _____ ខែ _____ ឆ្នាំ ______ របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

ឃើញថា :

១. នាម-គោត្តនាម ____________________ ហៅ ____________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ _____ ឆ្នាំ

ជាតិ _____________ របររកស៊ី ____

ទីកន្លែងកំណើត _________ ឃុំ-សង្កាត់ _________ ស្រុក-ខណ្ឌ _________ ខេត្ត-ក្រុង _________

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ____

ទោសពីមុន _______ ឪពុកឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" មានកូន _______ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

២. នាម-គោត្តនាម ____________________ ហៅ ____________ ភេទ ☐ប្រុស-☐ស្រី អាយុ _____ ឆ្នាំ

ជាតិ _____________ របររកស៊ី ____

ទីកន្លែងកំណើត _________ ឃុំ-សង្កាត់ _________ ស្រុក-ខណ្ឌ _________ ខេត្ត-ក្រុង _________

ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ____

ទោសពីមុន _______ ឪពុកឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" ម្ដាយឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស"

ប្ដី ឬ ប្រពន្ធឈ្មោះ ____________ "☐រ-☐ស" មានកូន _______ ឬ ☐នៅលីវ - ☐អនីតិជន ឬ ☐នីតិជន ។

ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យពីបទ ______________________________________

ប្រព្រឹត្តនៅ ____

កាលពីថ្ងៃទី ______ ខែ ______ ឆ្នាំ ______ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ____________________________

នៃច្បាប់ ____ ។

ឃើញថា[១] :

---

[១] រៀបរាប់សង្ខេបអង្គហេតុ និងរាល់ចំណាត់ការនៃនីតិវិធីតាមលំដាប់

(ឧទាហរណ៍ អង្គហេតុដែលបានកើតឡើង ចំណាត់ការរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អយ្យការ ចៅក្រមស៊ើបសួរ)

យល់ឃើញថា[២] : ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

ហេតុដូច្នេះ

ប្ដឹងសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរ សម្រេច :

☐ បញ្ជូនជនត្រូវចោទឈ្មោះ .... ទៅជំនុំជម្រះ ។

☐ លើកលែងចោទប្រកាន់ឈ្មោះ ....

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

---

[២] សំអាងហេតុ សំអាងច្បាប់

ឧបសម្ព័ន្ធ១៧

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
លេខ អយណ

លិខិតជូនដំណឹង

យើង [redacted] ព្រះរាជអាជ្ញារងនៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

ជម្រាបមកលោក **កកកក** អាយុ ៦២ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ មុខរបរលក់ដូរ មានទីលំនៅផ្ទះលេខ ១២ ផ្លូវ ៣៧២ ភូមិ ៤ សង្កាត់បឹងសាឡាង ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ។

ត្បិតសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ .... ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៦ ករណីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ នៅចំណុចផ្លូវ ២០៥ កែងផ្លូវ ៣៧៤ សង្កាត់ទួលស្វាយព្រៃ២ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីថ្ងៃទី១៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ នោះយើងបានសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ តាមដីកាសម្រេចលេខ .... អយណ ចុះថ្ងៃទី.......... ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ រួចហើយ ។

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦

ជ.ព្រះរាជអាជ្ញា

(១) - ជូនដំណឹងដោយមាត្រា ៦ និង មាត្រា ៤១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ១៨

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ : .... អ.យ

ដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ

យើង .... តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

-បានឃើញសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ .... របស់អយ្យការអមសាលាដំបូង រាជធានីភ្នំពេញ និងសំណុំលិខិតភ្ជាប់មកជាមួយព្រមទាំងភស្តុតាងនានា។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា :

១. អវត្តមានបទល្មើស

១.១. ☐ អវត្តមានបទល្មើស

២. ធាតុផ្សំបទល្មើសមិនគ្រប់គ្រាន់

២.១. ☐ ធាតុផ្សំបទល្មើសមិនគ្រប់គ្រាន់

៣. មូលហេតុគតិយុត្ត

៣.១. ☐ ការដកពាក្យបណ្ដឹង

៣.២. ☐ ការលើកលែងទោសជាទូទៅ

៣.៣. ☐ មរណភាពជនល្មើស

៣.៤. ☐ ផុតអាជ្ញាយុកាល

៣.៥. ☐ និរាករណ៍នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

៣.៦. ☐ អាជ្ញាអស់ជំនុំ

៣.៧. ☐ ការសម្របសម្រួលជាមួយរដ្ឋ

៣.៨. ☐ ការបង់ប្រាក់ពិន័យសរុប ឬ ប្រាក់ពិន័យសម្របសម្រួល

៣.៩. ☐ អភ័យឯកសិទ្ធិ

៣.១០. ☐ អនិយ័តភាពនៃនីតិវិធី

៣.១១. ☐ ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនល្មើស[១]

៤. ការចោទប្រកាន់មិនផ្ដល់ផលប្រយោជន៍

៤.១. ☐ ការស្វែងរកមិនបានផល

៤.២. ☐ ការបោះបង់ពាក្យបណ្ដឹងរបស់ដើមបណ្ដឹង[២]

៤.៣. ☐ ស្ថានភាពវិបល្លាសស្មារតីដែលបន្ថយនូវការដឹងខុសត្រូវ

---

[១] ដូចជាមូលហេតុវិកលចរិត ការការពារស្របច្បាប់ ការបង្ខំ ស្ថានភាពចាំបាច់

[២] [illegible]

៤.៤. ☐ ការខកខានរបស់ដើមបណ្តឹង

៤.៥. ☐ អាកប្បកិរិយារបស់ជនរងគ្រោះ

៤.៦. ☐ ជនរងគ្រោះមិនចាប់អារម្មណ៍នឹងបទល្មើស

៤.៧. ☐ និយ័តកម្មដោយឯកឯង[៣]

៤.៨. ☐ ព្យសនកម្ម ឬ ការរំខានតិចតួចបង្កដោយបទល្មើស

៥. នីតិវិធីជាជម្រើសអនុវត្តដោយព្រះរាជអាជ្ញា

៥.១. ☐ ការជួសជុលការខូចខាតដោយ / ដល់អនីតិជន

៥.២. ☐ សន្ទានកម្ម[៤]

៥.៣. ☐ អធិបញ្ញាផ្តល់ការព្យាបាល

៥.៤. ☐ ជនរងគ្រោះ / ដើមបណ្តឹងបោះបង់បណ្តឹងតាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

៥.៥. ☐ និយ័តកម្មតាមសំណើរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

៥.៦. ☐ ការរំលឹកពីអត្ថបទច្បាប់ / ការព្រមាន[៥]

៥.៧. ☐ ការកំណត់ទិសដៅចំពោះចេតនាសម្ព័ន្ធនៃសុខភាពនៃសង្គម ឬ វិជ្ជាជីវៈ

៥.៨. ☐ ការសម្រុះសម្រួលព្រហ្មទណ្ឌ[៦]

៦. នីតិវិធីជាជម្រើសអនុវត្តដោយអាជ្ញាធរផ្សេងៗទៀត

៦.១. ☐ ការចោទប្រកាន់ ឬ ទណ្ឌកម្មផ្សេងទៀតមិនមែនព្រហ្មទណ្ឌ

៧. ជនល្មើសមិនត្រូវបានស្គាល់

៧.១. ☐ ជនល្មើសមិនត្រូវបានស្គាល់

៨. ជំនួយការអប់រំ

៨.១. ☐ ការផ្តល់ជំនួយការអប់រំជំនួសការចោទប្រកាន់

ការសង្កេតផ្សេងៗ :

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

---

[៣] សកម្មភាពដែលជនល្មើសបានបញ្ឈប់បទល្មើស និងស្តារស្ថានភាពឡើងវិញ

[៤] ករណីចែងដោយច្បាប់

[៥] ព្រះរាជអាជ្ញាប្រាប់អំពីអំពើដែលជាបទល្មើសតាមកំណត់ច្បាប់ និងធ្វើការព្រមានឱ្យឈប់ប្រព្រឹត្ត

[៦] ករណីចែងដោយច្បាប់

រាជធានីភ្នំពេញ , ថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ

តំណាងអយ្យការ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៩

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ......................ចុះថ្ងៃទី..........
ខែ.....................ឆ្នាំ.......................
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....
ចុះថ្ងៃទី.......ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៦

<u>សេចក្តីសុំប្តឹងតវ៉ា</u>

ឆ្នាំពីរពាន់...ខែ...............................ថ្ងៃទី...
វេលាម៉ោង...។

យើង...ក្រឡាបញ្ជី អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

បានឃើញឈ្មោះ...

ចូលមកចំពោះមុខយើង នៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃ អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ហើយ សុំប្តឹង..............................និង...លេខ... ចុះថ្ងៃទី..........................ខែ...............................ឆ្នាំ............................ត្រង់ចំណុច:............................
....
....
....
....
....
....
....
....

ឈ្មោះនេះទទួលថានឹងធ្វើពាក្យបណ្តឹងបន្ថែម ឲ្យទាន់ពេលវេលា។

ក្រែងពុំប្រាកដ យើងបានសូត្រសេចក្តីនេះ ឲ្យឈ្មោះ... ស្តាប់ហើយ ឲ្យចុះហត្ថលេខា ឬ "ផ្តិតមេដៃ" ជាមួយយើង។

អ្នកប្តឹង **ក្រឡាបញ្ជី**

ឧបសម្ព័ន្ធ២០

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ........................ចុះថ្ងៃទី..........

ខែ.....................ឆ្នាំ......................

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ....

ចុះថ្ងៃទី.......ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៦

សេចក្ដីចម្លងបណ្ដឹងតវ៉ា

ឆ្នាំពីរពាន់..............................ខែ......................ថ្ងៃទី.........................វេលាម៉ោង..........................

យើង..ក្រឡាបញ្ជី អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

បានឃើញឈ្មោះ..

....។

ចូលមកចំពោះមុខយើង នៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ហើយសុំប្ដឹង ឧទ្ធរណ៍ និងដីកាតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការលេខ.......................ចុះថ្ងៃទី........................... ខែ...............................ឆ្នាំ............................ត្រង់ចំណុចៈ...

....

....

....

....

ឈ្មោះនេះទទួលថានឹងធ្វើពាក្យបណ្ដឹងបន្ថែម ឲ្យទាន់ពេលវេលា។

ក្រែងពុំប្រាកដ យើងបានសូត្រសេចក្ដីនេះ ឲ្យឈ្មោះ...

....ស្ដាប់ហើយ ឲ្យចុះហត្ថលេខា ឬ "ផ្ដិតមេដៃ" ជាមួយយើង។

អ្នកប្ដឹង **ក្រឡាបញ្ជី**

....

បានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម។

បានឃើញ

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី.........ខែ.............ឆ្នាំ.............

ថ្ងៃទី...........ខែ.............ឆ្នាំ................

ក្រឡាបញ្ជី

តំណាងអយ្យការ